

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO ZA LATA 2015-2016

Lublin, 2017

Wykonawca:

ATMOTERM S.A., ul. Łangowskiego 4, 45-031 Opole

Zespół autorski:

dr Iwona Rackiewicz – *kierownik projektu*

mgr Maria Młodzianowska-Synowiec – *kierownik projektu*

mgr inż. Justyna Budzik – *zastępca kierownika projektu*

mgr Katarzyna Cholewa

mgr inż. Joanna Leoniewska-Gogola

mgr inż. Jacek Pietrzyk

mgr inż. Magdalena Pochwała

mgr inż. Aneta Polaczek

mgr Anna Wahlig

mgr inż. Ewelina Wikarek-Paluch

Opieka ze strony Zarządu: mgr inż. Marek Bujok

**Publikacja dofinansowana
ze środków Wojewódzkiego
Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Lublinie**

Spis treści

1.	Wstęp	5
1.1.	Wykaz najważniejszych skrótów używanych w opracowaniu.....	5
1.2.	Cel przygotowania Raportu	6
1.3.	Zakres opracowania.....	6
1.4.	Podstawa prawna opracowania	6
1.5.	Okres objęty raportem	6
1.6.	Metodyka sporządzania Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016	7
2.	Ocena wykonania celów i zadań Programu ochrony środowiska w latach 2015-2016	8
2.1.	Kierunki działań systemowych	8
2.1.1	Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska	8
2.1.2	Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych.....	9
2.1.3	Aspekty ekologiczne w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	9
2.1.4	Zarządzanie środowiskowe.....	9
2.1.5	Odpowiedzialność za szkody w środowisku	9
2.1.6	Współpraca międzynarodowa w zakresie ochrony środowiska.....	9
2.2.	Edukacja ekologiczna.....	10
2.2.1.	Edukacja ekologiczna.....	10
2.2.2.	Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań z zakresu edukacji ekologicznej.....	21
2.3.	Ochrona zasobów naturalnych.....	22
2.3.1.	Ochrona przyrody.....	22
2.3.2.	Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie ochrony przyrody.....	30
2.3.3.	Zieleń miejska	30
2.3.4.	Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie zieleni miejskiej	38
2.3.5.	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	38
2.3.6.	Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie lasów.....	44
2.3.7.	Zasoby przyrodnicze	45
2.3.1.	Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie zasobów przyrodniczych.....	56
2.3.2.	Ochrona gleb	56
2.3.3.	Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie ochrony gleb.....	62
2.3.4.	Ochrona zasobów kopalin	62
2.3.5.	Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie ochrony zasobów kopalin ...	65
2.3.6.	Racjonalne gospodarowanie zasobami wody – ochrona przed powodzią i suszą	65

2.3.7.	Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wody – ochrona przed powodzią i suszą	76
2.3.	Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	77
2.3.1.	Jakość powietrza atmosferycznego	77
2.3.2.	Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie ograniczenie niskiej emisji ..	85
2.3.3.	Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie ograniczenia emisji komunikacyjnej.....	89
2.3.4.	Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie działań innych	93
2.3.5.	Ochrona zasobów wodnych	93
2.3.6.	Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie zaopatrzenia w wodę.....	100
2.3.7.	Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie gospodarki ściekowej	107
2.3.8.	Oddziaływanie hałasu.....	109
2.3.9.	Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie hałasu	113
2.3.10.	Oddziaływanie pól elektromagnetycznych.....	113
2.3.11.	Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi	116
2.3.12.	Poważne awarie przemysłowe	116
2.3.13.	Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie ochrony przed skutkami poważnych awarii przemysłowych	119
2.4.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	119
2.4.1.	Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów	125
3.	Analiza osiągniętego efektu ekologicznego wraz z weryfikacją monitoringu wdrażania Programu ochrony środowiska	126
4.	Analiza finansowa realizacji zadań z ochrony środowiska w województwie	130
4.1.	Finansowanie ochrony środowiska w latach 2015 i 2016 – dane GUS	130
4.2.	Działalność Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Lublinie w latach 2015- 2016	132
4.3.	Finansowanie przedsięwzięć ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w latach 2015-2016	135
4.4.	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ)	135
4.5.	Regionalny Program Operacyjny województwa lubelskiego na lata 2014-2020 (RPO)	141
4.6.	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW)	146
4.7.	Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020 (PO PW).....	154
5.	Wnioski końcowe	155
6.	Spis tabel	159
7.	Spis rysunków	161

1. Wstęp

1.1. Wykaz najważniejszych skrótów używanych w opracowaniu

- BEiŚ – Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020”;
- FOGR – Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych;
- FSC – Forest Stewardship Council;
- GUS – Główny Urząd Statystyczny;
- IUNG – Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa;
- LODR – Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli;
- MAiC – Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji;
- MIDAS – system Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych Polski;
- mpzp – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego;
- NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- NPPDL – Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych;
- OPI-TPP – Ogólnodostępna Platforma Informacji-Tereny Poprzemysłowe;
- PEM – promieniowanie elektromagnetyczne;
- PFSC – Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes;
- PGKiM – Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej;
- PiG – Państwowy Instytut Geologiczny;
- PMS – Państwowy Monitoring Środowiska;
- POLiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko;
- PORPW – Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej;
- Program 2012 – Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2019;
- Program 2016 – Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do 2023;
- PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- PZO – plan zadań ochronnych - dokument planistyczny, który sporządza się i realizuje dla obszaru Natura 2000;
- Raport – Raport z wykonania Programu ochrony środowiska dla województwa lubelskiego za lata 2015-2016;
- RDLP – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie;
- RPO WL – Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020;
- WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie;
- ZDR – zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;
- ZZO – Zakład Zagospodarowania Odpadów;
- ZZR – zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

1.2. Cel przygotowania Raportu

Głównym celem opracowania „Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska dla województwa lubelskiego za lata 2015-2016” jest przegląd zawartych w Programie priorytetów ekologicznych, jak również weryfikacja pod kątem realizacji. Dodatkowo sporządzenie Raportu pozwoli ocenić prowadzone działania z zakresu ochrony środowiska oraz określić czy ich realizacja jest zgodna z celami wyznaczonymi w Programie.

W raporcie wskazano również sposób i źródło finansowania zaplanowanych w Programie przedsięwzięć oraz dokonano oceny przyjętego systemu monitoringu środowiska. Poza wskazaniem realizacji zaplanowanych zadań w dokumencie określono także bariery utrudniające ich wykonanie oraz zaproponowano sposoby minimalizacji. Sporządzenie Raportu ma również na celu dokonanie przez Zarząd Województwa oceny realizacji celów zdefiniowanych w strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” – BEIŚ.

1.3. Zakres opracowania

Raport ma za zadanie weryfikację zawartych w Programie celów środowiskowych oraz dokonanie wstępnej oceny przypisanych im działań, zgodnych z polityką ochrony środowiska oraz innymi dokumentami strategicznymi. Dokument jest pewnego rodzaju zestawieniem informacji o działaniach podjętych na terenie województwa lubelskiego w celu ochrony poszczególnych komponentów środowiska. Zakres powyższych informacji, które zostały zawarte w Raporcie uwzględniają zmiany, które zaszły na terenie województwa lubelskiego od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2016 roku.

W początkowych rozdziałach zawarto informacje dotyczące sporządzenia Raportu. Opisano cel i zakres Raportu oraz podstawę prawną i metodykę jego sporządzenia. Dodatkowo w części tej określono czas jaki obejmuje raport. W dalszych rozdziałach zawarto informację na temat aktualnego stanu środowiska wraz z uwzględnieniem zmian zachodzących w czasie realizacji Programu. Opisano sposób weryfikacji monitoringu wdrażania Programu oraz przedstawiono metody pozyskania informacji, wraz ze wskazaniem ich źródeł. W ostatnich rozdziałach Raportu zawarto informacje na temat kosztów realizacji zadań z ochrony środowiska w województwie lubelskim oraz przedstawiono bariery realizacji działań wynikających z Programu.

1.4. Podstawa prawna opracowania

Obowiązek sporządzenia Raportu wynika z zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519, z późn. zm.). Zgodnie z art. 18 niniejszej ustawy Zarząd Województwa co 2 lata sporządza raporty z realizacji wojewódzkich programów ochrony środowiska, które następnie przedstawia się sejmikowi województwa. Obowiązek sporządzenia Raportu wynika również z zapisów zawartych w Programie.

„Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubelskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019” (dalej Program 2012) jest trzecią aktualizacją „Programu Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego” poczynsany od roku 2000, który został przyjęty uchwałą nr XXIV/398/2012 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 lipca 2012 r., natomiast „Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2023” (dalej Program 2016) został przyjęty uchwałą nr XXIII/341/2016 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 listopada 2016 r.

1.5. Okres objęty raportem

Raport z Programu obejmuje okres od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2016 roku.

1.6. Metodyka sporządzania Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Na samym wstępie warto zaznaczyć, że metodyka sporządzania raportu z realizacji programu ochrony środowiska nie jest oparta na jednej uniwersalnej metodzie. W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska, która stanowi podstawę prawną sporządzenia niniejszego Raportu nie określono zawartości raportu oraz formy jego sporządzenia. W związku z tym przy opracowaniu niniejszego Raportu zastosowano metodykę zaproponowaną przez jego Wykonawcę. Realizacja zaplanowanych w Programie 2012 i w Programie 2016 zadań została oceniona na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji.

Do urzędów gmin miejskich, wiejskich, miejsko-wiejskich oraz miast na prawach powiatu wysłano łącznie 213 ankiet gminnych, 20 ankiet powiatowych oraz 116 ankiet kierowanych do innych instytucji i podmiotów. Odpowiedzi udzieliły 173 gminy, co stanowi 81,22% skuteczności ankietyzacji. Ponadto ankietę wypełniło 16 powiatów (80%) i 83 instytucje i podmioty (71,6%).

Należy podkreślić, że analizowane dane uzyskane z wypełnionych ankiet opatrzone są pewnym błędem, wynikającym przede wszystkim z braku dostępu do danych źródłowych oraz z konieczności opierania się na szacunkowej ocenie kosztów, czy też przypuszczalnych skutków środowiskowych, jakie za sobą niosły zrealizowane lub niezrealizowane działania. Wskazać należy również, że przesłane przez przedsiębiorców, czy inne instytucje informacje nie pozwoliły dokonać precyzyjnej i jednoznacznej oceny stopnia realizacji określonych w Programach celów i kierunków działań.

Analiza zebranych danych wykazała, że różnią się one od siebie w zależności od tego z jakiego źródła pochodzą. Warto przy tym zaznaczyć, że aspekt finansowania poszczególnych celów i zadań należy traktować, jako szacunkowe określenie wielkości przedsięwzięcia, a nie faktyczne koszty, jakie zostały poniesione na ich realizację. Głównym źródłem informacji na temat faktycznie poniesionych kosztów są wypełnione ankiety, na podstawie których opracowano część finansową realizacji poszczególnych zadań określonych w planie operacyjnym. Ponadto w Raporcie przedstawiono analizę finansową wykonaną na podstawie sprawozdań z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie, danych GUS oraz informacji o realizacji programów operacyjnych tj. RPO WL, POIiŚ, PROW, PO PW, które zostały pozyskane z Departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie oraz z danych umieszczonych na stronach ogólnopolskich. Problem w pozyskaniu informacji od przedsiębiorców, podmiotów gospodarczych oraz instytucji naukowych, wynika z braku regulacji prawnych nakładających na te jednostki obowiązek przekazywania tego typu danych. Utrudniało to niewątpliwie opracowanie niniejszego Raportu, a dobrowolność udzielania informacji prowadziła do obniżenia ich jakości.

Określone nakłady inwestycyjne na realizację poszczególnych celów i przypisanych im zadań nie odzwierciedlają faktycznych kosztów, jakie zostały poniesione na ich realizację, a jedynie informują o wielkości danego przedsięwzięcia. W przypadku mierników ekologicznych, wydają się one być najlepsze do wykorzystania w ocenie stopnia realizacji celów. Mierniki ekologiczne głównie występują jako wielkości mierzone i opisujące stan środowiska.

Ocenę stopnia realizacji zadań w niniejszym Raporcie zaprezentowano w tabelach, w których zgromadzono informacje, dotyczące zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć oraz stanu ich realizacji zaplanowanych w Programie 2012 oraz Programie 2016. Dodatkowo określono jednostkę realizującą dane przedsięwzięcie oraz podano okres jego realizacji jaki został zapisany w Programie 2012. W

Programie 2016 nie zostały zamieszczone informacje dotyczące okresu realizacji zadań. W tabeli podano również szacunkowe koszty poniesione na realizację poszczególnych przedsięwzięć realizowanych w latach 2015-2016.

Ocenę realizacji zadań wykonano w formie tabelarycznej i opisowej.

Tabela 1. Tabela oceny stopnia realizacji zadań - metodyka¹

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. PLN]	Źródła finansowania

Ocena stopnia realizacji zadania (kolumna 1) wykonana została zgodnie z poniższą legendą:

Zadanie zrealizowane - zakończone	↑
Brak realizacji zadania	↓
Zadanie jest w trakcie realizacji	↗
Zadanie ciągłe	↔
Brak informacji od podmiotu wykonującego zadanie	x

W opisie stopnia realizacji działań przyjęto następująco:

- zadanie zrealizowane – zakończone, gdy jednostki realizujące podjęły się realizacji i zakończyły przedsięwzięcie,
- brak realizacji zadania – gdy jednostki realizujące nie wykonały zadania i udzieliły w ankiecie takiej odpowiedzi,
- zadanie w trakcie realizacji – gdy jednostki realizujące rozpoczęły działania i realizują je nadal,
- zadanie ciągłe – stale realizowane przez jednostki realizujące,
- brak informacji od podmiotu – jeżeli jednostki realizujące nie udzieliły żadnej informacji na temat stopnia realizacji zadania.

W kolumnie „Nazwa przedsięwzięcia do realizacji” kolorem szarym i oznaczeniem „2016” wskazano działania zaplanowane do realizacji w Programie 2016, które są kontynuacją zadań Programu 2012.

Przy analizie danych finansowych uwzględniono fakt, że zaplanowane koszty na realizację poszczególnych zadań były wartościami szacunkowymi, przyjętymi w momencie sporządzania Programu 2012, a nie zabudżetowanymi kwotami przeznaczonymi na ich wykonanie. W Programie 2016 zaplanowane koszty podano jedynie w przypadku harmonogramu zadań własnych organu opracowującego dokument, w związku z czym niemożliwa była analiza porównawcza.

2. Ocena wykonania celów i zadań Programu ochrony środowiska w latach 2015-2016²

2.1. Kierunki działań systemowych

2.1.1. Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska

Edukacja ekologiczna ma na celu przede wszystkim podnoszenie świadomości społeczeństwa uczestniczącego w rozwoju opartym o zasady zrównoważonego rozwoju i posiadającego umiejętność

¹ źródło: opracowanie własne

² Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019, Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2023

oceny stanu bezpieczeństwa ekologicznego. Edukacja ekologiczna powinna być kierowana do wszystkich grup wiekowych i zawodowych. Działania podejmowane w oparciu o Programy zapewniły udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska. Znalazły one swoje odzwierciedlenie nie tylko w przedsięwzięciach realizowanych w zakresie edukacji ekologicznej, ale były podejmowane przez jednostki samorządowe w zakresie innych priorytetów (np. ochrona wód, poprawa jakości powietrza).

2.1.2 Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych

W przypadku opracowywania nowych (w tym aktualizacji istniejących) dokumentów strategicznych i sektorowych dla województwa konieczne jest uwzględnianie aspektów ochrony środowiska. Dotyczy to zwłaszcza strategii rozwoju turystyki i rekreacji, rozwoju rolnictwa i rozwoju transportu. Ta sama zasada dotyczy dokumentów sporządzanych dla potrzeb poszczególnych powiatów oraz gmin. Działania takie podejmowane były w dokumentach przygotowywanych przez jednostki samorządowe, ale także fundacje wspierające działalność na rzecz ochrony środowiska na terenie województwa lubelskiego w ramach poszczególnych komponentów (np. ochrona zasobów przyrodniczych, poprawa jakości powietrza).

2.1.3 Aspekty ekologiczne w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Istnieje konieczność opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu uniknięcia negatywnych skutków dla środowiska przyrodniczego, w tym na przedmioty i spójność sieci obszarów Natura 2000 oraz warunki życia ludzi. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie w drodze zarządzeń ustanowił plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 oraz rezerwatów przyrody, które jako obowiązujące akty prawa tworzą ramy prawne dla innych sporządzanych planów. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego czy plany urządzenia lasu nie mogą być sprzeczne z planem ochrony sporządzonym dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody.

2.1.4 Zarządzanie środowiskowe

W najbliższych latach szczególny nacisk będzie położony na promowanie systemów zarządzania środowiskowego, stymulowanie konsumentów do świadomego wyboru wyrobów i usług wytwarzanych z poszanowaniem środowiska i jego zasobów. Zadania te realizowane były przez jednostki gminne, które wdrażały między innymi zadania z zakresu ograniczenia emisji komunikacyjnej (np. zakup trolejbusów wyposażonych w dodatkowy napęd w postaci baterii akumulatorów pozwalających na przejechanie tras bez trakcji trolejbusowej, zastępowanie nimi linii autobusowych przejeżdżających przez centrum miasta).

2.1.5 Odpowiedzialność za szkody w środowisku

Głównym celem transpozycji dyrektywy 2004/35/WE jest zapewnienie rzeczywistego wdrożenia zasady „zanieczyszczający płaci”. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku koszty jego naprawy muszą w pełni ponieść jej sprawcy. Na terenie województwa lubelskiego realizowane były działania wspierające usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych, które szczegółowo opisano w dalszej części dokumentu.

2.1.6 Współpraca międzynarodowa w zakresie ochrony środowiska

Kontynuowana będzie współpraca polskich, białoruskich i ukraińskich służb inspekcji środowiska w zakresie wymiany informacji o stanie środowiska, pozyskiwaniu danych i zdobywaniu doświadczeń w ramach prac Polsko-Ukraińskiej Komisji do spraw wód granicznych. Niezwykle ważne będzie także kontynuowanie pracy systemu wzajemnego powiadamiania w przypadku wystąpienia awarii lub

nadzwyczajnego zanieczyszczenia wód granicznych. Zaleca się, aby budowę systemu przeciwdziałania transgranicznym skutkom awarii przemysłowych prowadzić we współdziałaniu z województwem podlaskim i podkarpackim. Na terenie województwa realizowane były zadania mające na celu poprawę jakości środowiska w rozumieniu transgranicznym poprzez działania prowadzące np. do uregulowania gospodarki ściekowej na pograniczu.

2.2. Edukacja ekologiczna

2.2.1. Edukacja ekologiczna

W Programie 2012 zaplanowano do realizacji 9 zadań z zakresu edukacji ekologicznej, z czego jedno zostało zaplanowane poza okresem Raportu. Na realizację zadań zaplanowano łącznie na lata 2015-2016 koszty na poziomie 1 610,6 tys. zł.

W Programie 2016 w związku z inną konstrukcją dokumentu (zgodną z Wytycznymi Ministra Środowiska) nie wydzielono oddzielnego priorytetu dotyczącego edukacji ekologicznej. Niemniej zaplanowano zadania związane z edukacją ekologiczną w obrębie poszczególnych obszarów interwencji.

Tabela 2. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie edukacji ekologicznej za 2015-2016 r.

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	<p>Akcje ekologiczne: Sprzątanie świata, Dzień ziemi, Alert Ekologiczny, Akcja „Drzewko za Butelkę”, Organizowanie obchodów, Światowego Dnia Wody, Czysta gmina – zadbajmy o nią wspólnie.</p> <p>2016 Edukacja nieformalna: Akcja sprzątania świata, Kampania Alert Ekologiczno-Zdrowotny, Impreza Festyn Ekologiczny, Konkursy wiedzy o ochronie środowiska</p> <p>2016 Wsparcie dla akcji "sprzątanie świata"</p>	Miasta, gminy, powiaty, szkoły	2012-2019	Zadanie realizowane było przez 10 starostw powiatowych oraz 69 miast i gmin województwa. Na terenie województwa prowadzone są na bieżąco akcje edukacyjno - informacyjne. Głównie są to akcje ogólnopolskie, tj. „Sprzątanie świata”, „Dzień Ziemi”, „Drzewko za butelkę”, Alert Ekologiczny”, „Czyste powietrze wokół nas, „Nie pal przy mnie proszę”, „Podaj dalej... drugie życie odpadów”, „Na tropie elektrośmieci”	278,6	środki własne, środki gminy, środki samorządu województwa, środki powiatu, WFOŚiGW, BOŚ
↔	Szkolenia, konferencje, konkursy, olimpiady edukacyjne	LODR, miasta, gminy, powiaty, szkoły	2012-2019	<p>Zadanie było realizowane przez 27 miast i gmin, 2 starostwa powiatowe oraz Zespół Parków Krajobrazowych – przede wszystkim w ramach działalności szkolnej, a także imprez prowadzonych na terenie szkół. Głównie były to konkursy plastyczne, konkursy wiedzy, literackie, fotograficzne. Tematyka konkursów i szkoleń dotyczyła szkodliwości spalania odpadów, segregacji śmieci, postępowania z odpadami komunalnymi, recyklingu i właściwego postępowania z elektrośmieciami, wiedzy przyrodniczej. Jednostki, które nie realizowały zadania wskazały, iż największym problemem jest pozyskanie środków na jego realizację, a także zbyt duże obciążenie innymi zadaniami. Kilka jednostek wskazało, iż planuje w latach 2015-2016 realizować zadanie.</p> <p>Zadanie realizowane przez Marszałka Województwa Lubelskiego poprzez aktywne uczestnictwo:</p> <ul style="list-style-type: none"> w spotkaniach roboczych, szkoleniach, konferencjach w ramach zaistniałych potrzeb. Marszałek Województwa Lubelskiego, przyznawał Honorowe Patronaty jako 	360,1	środki własne, środki gminy, środki samorządu województwa, środki powiatu, WFOŚiGW, NFOŚiGW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				<p>wyróżnienia podkreślającego szczególny charakter imprezy lub wydarzenia związanej z tematyką ochrony środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> • podczas Regionalnego Konkursu „Mój las” organizowanego przez Zarząd Okręgu Ligi Ochrony Przyrody w Lublinie • podczas Ogólnopolskiego konkursu „Poznajmy Parki Krajobrazowe Polski”, etap wojewódzki • podczas Olimpiady o wiedzy ekologicznej 		
↔	Edukacja ekologiczna realizowana w przedszkolach i szkołach 2016 Edukacja ekologiczna realizowana w przedszkolach, szkołach (programy ekologiczne, konkursy, olimpiady)	Miasta, gminy, powiaty, szkoły i przedszkola	2012-2019	Zadanie realizowane było przez 55 miast i gmin, 7 starostw powiatowych oraz Zarząd Dróg Powiatowych w Lublinie z siedzibą w Bełżycach. W większości gmin realizowane są, m.in. zajęcia edukacyjne w ramach programów nauczania zawierających elementy podnoszące świadomość ekologiczną uczniów (także z wykorzystaniem multimediiów), lekcji o tematyce ekologicznej w ramach lekcji przyrody i geografii, przeprowadza się wiele różnorodnych konkursów i pogadanek o tematyce ekologicznej, zorganizowano spektakle teatralne oraz warsztaty terenowe.	770,4	środki własne, środki gminy, środki powiatu, WFOŚiGW, NFOŚiGW
↔	Edukacja ekologiczna z wykorzystaniem audycji radiowych, wydawnictw, folderów, ulotek informacyjnych 2016 Materiały informacyjno-edukacyjne dla dzieci i młodzieży i szkolnej	RDLP w Lublinie, Nadleśnictwa z terenu RDLP w Lublinie, gminy, miasta	2012-2019	Zadanie realizowane było przez 28 miast i gmin, 3 starostwa powiatowe, 15 Nadleśnictw oraz Muzeum Nadwiślańskie Muzeum Nadleśnictwa, Zadanie realizowane poprzez audycje radiowe, wykonanie wydawnictw oraz zakup wydawanych przez inne podmioty (specjalistyczne firmy) drukowanych materiałów (folderów, ulotek, broszur, plakatów), edukacyjnych i promocyjnych. Ponadto nabywane są książki oraz materiały edukacyjne na płytach CD i DVD, gadzety edukacyjne, gry, i inne materiały przeznaczone jako pomoce w bieżącej działalności edukacyjnej nadleśnictw oraz szkół na nagrody w konkursach, grach i zabawach edukacyjnych, Tematyka przedstawiana w ww. materiałach dotyczy głównie ochrony powietrza, segregacji odpadów komunalnych, stosowania środków ochrony roślin, postępowania z odpadami zawierającymi azbest, ochrony przyrody. Zadaniem przedsięwzięcia o tematyce edukacyjno-informacyjnej realizowanym przez Marszałka Województwa Lubelskiego z zakresu segregacji odpadów była aktywizacja społeczeństwa	761,7	środki własne, środki gminy, środki powiatu, środki budżetu państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, PROW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				i motywowanie do działań proekologicznych. Głównym przesłaniem była idea zrównoważonego rozwoju, zależność i wzajemne uwarunkowania ochrony Środowiska, wzrostu ekonomicznego i rozwoju człowieka (zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym). Wpłynęło 490 prac ze 120 szkół. Nagrodzonych zostało 20 prac. Spot reklamowy pt.: „Segregujesz – Zyskujesz!”, który przez cały miesiąc listopada 2016 r. był emitowany na ekranach kin na terenie województwa lubelskiego obejrzało ponad 116 tys. osób.		
↔	Organizacja wycieczek, zielonych szkół, ścieżek ekologicznych, szlaków turystycznych 2016 Programy ekologiczne realizowane przez szkoły (organizowanie wycieczek, pikników konkursów, prelekcji o tematyce ekologicznej)	Gminy, powiaty, szkoły, nadleśnictwa, Lokalne Grupy Działania LEADER	2012-2019	Na terenie województwa organizowane są wycieczki piesze, rowerowe, warsztaty terenowe - także w obszarach chronionych (rezerваты przyrody, obszary Natura 2000, Parki Narodowe). Gminy oraz powiaty prowadzą prace związane z budową oraz utrzymaniem infrastruktury turystycznej i edukacyjnej. Szkoły organizują wyjazdy związane z edukacją przyrodniczą i ekologiczną w ramach tzw. „zielonych szkół”.	102,5	środki własne, środki gminy, środki powiatu, WFOŚiGW
↔	Edukacja ekologiczna dotycząca selektywnej zbiórki surowców wtórnych, odpadów komunalnych i niebezpiecznych 2016 Działania edukacyjno-informacyjne dotyczące właściwego postępowania z odpadami w tym zwiększenia efektywności selektywnego zbierania u „źródła”	Gminy oraz powiaty	2012-2019	Zadanie było realizowane poprzez programy edukacyjne realizowane w szkołach, prowadzenie kampanii i akcji informacyjnych dotyczących selektywnej zbiórki odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi. Informacje przekazywane są także na spotkaniach z mieszkańcami miejscowości w formie prezentacji, prelekcji oraz ulotek. Wykonywane były materiały w postaci broszur informacyjnych, plakatów, stron internetowych. Akcje polegają także na przeprowadzaniu zbiórek elektrośmieci, baterii. Zadania w głównej mierze dotyczyły wdrażania nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Zadaniem przedsięwzięcia o tematyce edukacyjno-informacyjnej realizowanym przez Marszałka Województwa Lubelskiego z zakresu segregacji odpadów była aktywizacja społeczeństwa i motywowanie do działań proekologicznych. Głównym przesłaniem była idea zrównoważonego rozwoju, zależność i wzajemne uwarunkowania	713,0	środki własne, środki gminy, środki powiatu, WFOŚiGW

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				ochrony Środowiska, wzrostu ekonomicznego i rozwoju człowieka (zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym). W ramach konkursu wpłynęło 490 prac ze 120 szkół. Nagrodzonych zostało 20 prac.		
↔	Pozaszkolna działalność ekologiczna	LODR w Końskowoli, gminy, powiaty	2012-2019	Zadanie realizowane było przez miasta, gminy, powiaty oraz Muzeum Nadwiślańskie Muzeum Nadleśnictwa poprzez akcje i kampanie edukacyjne (ochrona powietrza, selektywna zbiórka odpadów, ochrona walorów przyrodniczych), konkursy i zabawy proekologiczne prowadzone poza szkołami przez gminy i powiaty. Jednostki wydają materiały edukacyjne oraz informacyjne w ramach prowadzonych akcji, a także kampanii.	422,7	środki własne, środki gminy, środki powiatu, środki budżetu państwa, WFOŚiGW

Tabela 3. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 związane z edukacją ekologiczną zaplanowane w obrębie poszczególnych obszarów interwencji

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Kampanie promocyjne gospodarki niskoemisyjnej	Gminy	Zadanie realizowane w 2016 r. przez 6 gmin: <ul style="list-style-type: none"> Gmina Białopole; Gmina Krzczonów; Gmina Żyrzyn; Miasto Tomaszów Lubelski; Miasto Łaszczów; Miasto Tyszowce. Dodatkowo zadanie realizowano było przez inne gminy w 2015 r.	46,7	środki własne
↔	Szkolenia w zakresie gospodarki niskoemisyjnej	Gminy	Zadanie realizowane w 2016 r. przez 3 gminy: <ul style="list-style-type: none"> Miasto Łaszczów Gmina Końskowola Miasto Tyszowce Dodatkowo zadanie realizowano było przez dwie gminy (Frampol, Zakrzówek) w 2015 r.	0,0	-
↔	Edukacja mieszkańców gminy w zakresie efektywnego wykorzystania energii i gospodarki niskoemisyjnej	Gminy	Zadanie realizowane w 2016 r. przez 5 gmin: <ul style="list-style-type: none"> Gmina Światycze; Gmina Dzwola; Gmina Ostrówek; 	10,2	środki własne, NFOŚiGW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
			<ul style="list-style-type: none"> Gmina Krzczonów; Gmina Żyrzyn. 		
↔	Zwiększenie wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych	Gminy	Zadanie realizowane przez gminę Krzczonów poprzez utworzenie zakładki na stronie internetowej gminy dotyczącej Odnawialnych Źródeł Energii	0,0	-
↔	Promowanie oraz wspieranie działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów	Marszałek Województwa, Gminy	<p>Zadanie było realizowane zarówno przez Marszałka jak i 9 gmin:</p> <ul style="list-style-type: none"> Miasto Biłgoraj - Informacje ekologiczne na platformie internetowej na stronie UM Biłgoraj, Ulotki informacyjno-edukacyjne „Eko Sito” Gmina Goraj - przygotowywanie informacji jak prawidłowo segregować odpady Gmina Dzwola - Informacje, ulotki kierowane do mieszkańców gminy, broszury. plakaty otrzymywane z zewnątrz. Gmina Annopol - informacja plakatowa na temat korzyści z prawidłowej gospodarki śmieciowej Miasto Lubartów - Współorganizowanie wraz z placówkami oświatowymi konkursów o tematyce ekologicznej, udział w lekcjach ekologicznych na zaproszenie szkół. Gmina Głusk - przekazywanie mieszkańcom ulotek informacyjno-edukacyjnych, umieszczenie na stronie internetowej ulotki z innymi informacjami dot. prawidłowej gospodarki odpadami Gmina Krzczonów - Dystrybucja ulotek "Warto śmiecić mniej" jak ograniczyć ilość odpadów. Miasto Piaski - Szkolenia sołeckie. Promowanie kompostowania indywidualnego. Miasto Chełm - W 2016 roku Miasto Chełm w ramach edukacji dzieci i młodzieży kontynuowało przy współpracy z placówkami oświatowo – wychowawczymi 2 akcje: „Sprzątanie Świata – Polska” oraz „Sprzątanie Miasta – Wiosna”. W akcji „Sprzątanie Miasta – Wiosna 2016” będącej kontynuacją zadania „Czyste miasto – wspólna sprawa”, przeprowadzonej 22 kwietnia 2016 r. uczestniczyło ogółem 4 535 osób (dzieci i młodzież) z 34 placówek oświatowych oraz 40 osadzonych z Zakładu Karnego. W 23 edycji akcji „Sprzątanie Świata – Polska 2016” przeprowadzonej 16 września 2016 r. uczestniczyło ogółem 5 573 osób (dzieci i młodzież) z 38 placówek oświatowych oraz 40 osadzonych z Zakładu Karnego. 	4,0	środki własne

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
			<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie – Cykliczne uczestnictwo w organizowanych przez Miasto Lublin Ekopiknikach rodzinnych. Przygotowywanie konkursów i zabaw dla dzieci, promujących właściwe postępowanie z odpadami. 		
↔	Zakup worków na śmieci i rękawiczek wraz z zagospodarowaniem śmieci. Akcja wspólnie organizowana przez Urzędy Gmin i szkoły na terenie gmin.	Gminy	<p>W realizację zadania w 2016 r. włączyło się 20 gmin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gmina Księżpol; • Gmina Rejowiec Fabryczny; • Gmina Werbkowice; • Gmina Krasnystaw; • Gmina Żółkiewka; • Gmina Lubartów; • Gmina Niedźwiada; • Gmina Serniki; • Gmina Głusk; • Gmina Konopnica; • Gmina Niedrzwica Duża; • Miasto Łuków; • Gmina Adamów; • Gmina Wola Mysłowska; • Miasto Kazimierz Dolny; • Gmina Końskowola; • Gmina Hańsk; • Gmina Krasnobród; • Gmina Skierbieszów; • Gmina Stary Zamość. 	14,6	środki własne, środki powiatu
↔	Aktualizacja informacji o zakładach o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii	Gminy	W 2016 r. zadanie realizowało Miasto Chełm poprzez przygotowanie Sprawozdania o TSP/aktualizacja przez Wydział Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Chełm - pismo nr ZK.5551.6.2015 z dnia 28 stycznia 2016 r. Aktualizacja LUW Lublin/WBiZK. Wykaz zakładów pracy województwa lubelskiego, które posiadają, produkują lub przechowują Toksyczne Środki Przemysłowe (TSP - materiały niebezpieczne) pismo nr ZK.II.642.26.2016 z dnia 7 kwietnia 2016 r.	0,0	-
↔	Organizacja konkursów o tematyce pożarniczej i bezpieczeństwa w szkołach na terenie gminy. Zakup nagród na zawody strażackie, eliminacje OTWP	Gminy	<p>W realizację zadania w 2016 r. włączyło się 40 gmin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gmina Zalesie; • Gmina Goraj; • Gmina Księżpol; • Gmina Łukowa; 	63,9	środki własne

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
			<ul style="list-style-type: none"> • Miasto Tarnogród; • Gmina Białopole; • Gmina Rejowiec Fabryczny; • Gmina Sawin; • Gmina Hrubieszów; • Gmina Dzwola; • Gmina Potok Wielki; • Gmina Krasnystaw; • Gmina Kraśniczyn; • Miasto Kraśnik; • Gmina Gościeradów; • Gmina Szastarka; • Gmina Urzędów; • Gmina Wilkołaz; • Gmina Zakrzówek; • Gmina Niedźwiada; • Gmina Serniki; • Miasto Bychawa; • Gmina Krzczonów; • Gmina Puchaczów; • Gmina Sosnowica; • Gmina Końskowola; • Gmina Nałęczów; • Gmina Czemierniki; • Gmina Ulan-Majorat; • Miasto Dęblin; • Gmina Ułęż; • Miasto Piaski; • Gmina Rachanie; • Gmina Tomaszów Lubelski; • Miasto Tyszowce; • Miasto Włodawa; • Gmina Komarów-Osada; • Gmina Radecznica; • Gmina Sitno; 		

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
			<ul style="list-style-type: none"> Gmina Stary Zamość. 		
↔	Promocja wśród rolników korzyści z zachowania drobno przestrzennych form krajobrazowych – miedz, zadrzewień śródpolnych, oczek wodnych, torfowisk itp.	Gminy, RDOŚ, organizacje pozarządowe, organizacje ekologiczne	<ul style="list-style-type: none"> RDOŚ - Poprawa stanu wiedzy lokalnej społeczności, w tym rolników na temat ochrony przyrody, w tym: torfowisk, przeciwdziałaniu szkodom wyrządzanym przez bobry europejskie, form ochrony przyrody, zadanie realizowane w ramach projektu LIFE13 NAT/PL/000032 „W zgodzie z Naturą – LIFE+ dla Lasów Janowskich” w 2016 r. Gmina Białopole - Informacje te są przekazywane rolnikom na zebraniach wiejskich. Gmina Tomaszów Lubelski - informowanie rolników o korzyściach wynikających z zachowania np. zadrzewień śródpolnych, miedz. 	0,0	LIFE+
↔	Ekspozowanie funkcji społecznych lasu. Edukacja społeczeństwa w zakresie wiedzy leśnej, konieczności przestrzegania norm obowiązujących w lesie, idei zrównoważonego rozwoju lasów (w oparciu o programy edukacji leśnej społeczeństwa	Nadleśnictwa	<p>Zadane realizowane przez 18 Nadleśnictw:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nadleśnictwo Biała Podlaska - Zajęcia edukacyjne w Izbie Edukacyjnej Nadleśnictwa. Uczestnicy zajęć poznali zasady zachowania się w lesie i zależności w nim panujące. Nadleśnictwo Chełm - Działalność edukacyjna prowadzona w szkołach, na ścieżkach edukacyjnych, w sali edukacyjnej oraz domach kultury. Wzrost świadomości społeczeństwa na temat funkcjonowania Lasów Państwowych. Nadleśnictwo Chotyłów - Realizowano Program Edukacji Leśnej Społeczeństwa. Prowadzono zajęcia w terenie, na ścieżce przyrodniczej oraz w Muzeum Leśnym. Przedstawiano zagadnienia dotyczące zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. Nadleśnictwo Janów Lubelski - Działania edukacyjne w ramach funkcjonowania Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Janowskie”. Stałe zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży-wystawy, plenery, zajęcia na ścieżkach edukacyjnych, udział w imprezach promujących. Nadleśnictwo Józefów - lekcje terenowe i wycieczki z przewodnikiem, lekcje w sali edukacyjnej, spotkania z leśnikiem w szkołach, konkursy leśne, akcje i imprezy edukacyjne, festyny, targi; zakup gadżetów edukacyjnych, książek; prowadzenie i aktualizacja strony internetowej nadleśnictwa, fanpage fb. Nadleśnictwo Krasnystaw - Prowadzenie zajęć z edukacji przyrodniczej na ścieżkach, w szkołach, organizowanie konkursów wiedzy leśnej, imprez okolicznościowych, wystaw edukacyjnych. Zakup pomocy dydaktycznych i gadżetów edukacyjnych. Dbłość o właściwe utrzymanie obiektów edukacyjnych. Audycje w KRZ. Nadleśnictwo Kraśnik - Prowadzenie zajęć edukacyjnych, pogadanek, konkursów w zakresie wiedzy leśnej wśród dzieci i młodzieży a także dorosłych. Nadleśnictwo Lubartów - Prowadzenie zajęć edukacyjnych, pogadanek, konkursów wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Nadleśnictwo Międzyrzec - Edukacja leśna społeczeństwa. Wzrost wiedzy społeczeństwa o lesie i gospodarce leśnej 	461,2	WFOŚiGW, środki własne

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
			<ul style="list-style-type: none"> • Nadleśnictwo Parczew - prowadzenie edukacji leśnej społeczeństwa, liczka uczestników 1 126. • Nadleśnictwo Puławy - W roku 2016 uczestniczyło w kampaniach realizowanych przez Lasy Państwowe. Przykłady tych działań to: - konkurs „Mój Las” - XXIII Święto Roweru w Lubartowie, - zawody Pucharu Lubelszczyzny Nordic Walking „Lubelskie też chodzi” - akcja „Lasy Państwowe. Zapraszamy – Odwiedź nas i zrozum Las” - akcja „Drzewko za makulaturę”. Nadleśnictwo kilkakrotnie brało udział w wystawianiu stanowiska edukacyjno-promocyjnego na tych imprezach. Pracownicy nadleśnictwa rozdawali materiały promocyjne i dydaktyczne na temat lasów, struktury i funkcji Lasów Państwowych oraz codziennej pracy leśników. Organizowano konkursy i loterie z nagrodami z zakresu szeroko pojętej wiedzy przyrodniczej. Wśród uczestników wyżej wymienionych gier i zabaw znalazły się zarówno osoby dorosłe, jak też młodzież i dzieci – szacowana ilość to ok. 4 tysiące osób. Wszyscy mieli możliwość bezpośredniej rozmowy z pracownikami Nadleśnictwa, zadania pytań w nurtujących ich sprawach, a także mogli podyskutować o interesujących ich zagadnieniach z zakresu wiedzy o lasach oraz wiedzy ekologiczno-przyrodniczej. Na własnym terenie, w ramach prowadzonej edukacji i działań komunikacyjnych pracownicy Nadleśnictwa przeprowadzili 6 lekcji terenowych, w których uczestniczyło 416 osób oraz 17 spotkań z leśnikiem dla 878 osób. Ponadto podjęto współpracę z Fundacją BezMiar przy organizowaniu rajdu nordic walking oraz wyznaczaniu nowych ścieżek biegowych. • Nadleśnictwo Radzyń Podlaski - W ramach zajęć w szkole, terenie, audycji radiowych oraz konkursów o tematyce leśnej. • Nadleśnictwo Sobibór - Wyposażenie w środki i pomoce dydaktyczne. Konkursy, prelekcje, nagrody edukacyjne, organizacja edukacji. • Nadleśnictwo Strzelce - Prowadzenie prelekcji w szkołach i w terenie leśnym. Edukacja społeczeństwa podczas uczestnictwa stoiska leśnego w dożynkach i festynach. Kwoty podane w tej pozycji uwzględniają koszty folderów wymienionych w innej pozycji ankiety. • Nadleśnictwo Świdnik - darmowe zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie wiedzy przyrodniczo-leśnej. • Nadleśnictwo Tomaszów - Realizowano Program Edukacji Leśnej Społeczeństwa. Prowadzono zajęcia w terenie, na ścieżkach edukacyjnych, zielonej klasie, w sali edukacyjnej. Przedstawiano zagadnienia dotyczące zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Nadleśnictwo Włodawa - Realizacja Programu Edukacji Leśnej Społeczeństwa. 		

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
			<ul style="list-style-type: none"> Nadleśnictwo Zwierzyniec - Edukacja społeczeństwa w zakresie wiedzy leśnej, konieczności przestrzegania norm obowiązujących w lesie, idei zrównoważonego rozwoju lasów prowadzona jest zawsze na w szkołach, na otwartych spotkaniach typu „Dni otwarte ...” np. Roztoczańskiego Parku Narodowego czy Lubelskie Spotkania z Tradycją i Kulturą Łowiecką. 		
↔	Szkolenie rolników w zakresie stosowania środków ochrony roślin i nawożenia	Gminy, LODR	<p>Zadanie było realizowane przez Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli oraz 11 gmin:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gmina Białopole; Gmina Wojsławice; Gmina Dzwola; Gmina Zakrzówek; Gmina Głusk; Gmina Krzczonów; Gmina Adamów; Gmina Karczmiska; Miasto Łaszczów; Gmina Tomaszów Lubelski; Miasto Tyszowce. 	3,1	środki własne, środki budżetu państwa
↔	Promowanie upraw energetycznych na ugorach, nieużytkach, glebach zdegradowanych	LODR	Zadanie było realizowane przez Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli poprzez przeprowadzenie 2 szkoleń z zakresu odnawialnych źródeł energii.	-	środki budżetu państwa

2.2.2. Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań z zakresu edukacji ekologicznej

W ramach Programu 2012 określono dla udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska następujący cel długoterminowy: edukacja mieszkańców województwa lubelskiego w zakresie ochrony środowiska, kształtowanie i promocja postaw proekologicznych, zagwarantowanie dostępu do informacji o środowisku oraz zrównoważona polityka konsumpcyjna.

Główne kierunki działań dotyczyły informowania mieszkańców województwa o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony, prowadzenia działań z zakresu edukacji ekologicznej na terenach cennych przyrodniczo, wspierania merytorycznego i finansowego działań z zakresu edukacji ekologicznej prowadzonej w szkołach, parkach krajobrazowych i narodowych oraz promowanie aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży. Ponadto działania wpisywały się w kierunki określone jako promowanie materiałów/wydawnictw w zakresie edukacji ekologicznej.

Na zadania z zakresu edukacji ekologicznej zaplanowanych do realizacji w Programie 2012 oraz Programie 2016 w latach 2015-2016 wydatkowano łącznie 4 012,7 tys. zł z czego 3 409 tys. zł na zadania zaplanowane w Programie 2012 będące w wielu przypadkach kontynuowane w Programie 2016.

Najbardziej widoczne były podejmowane przedsięwzięcia w ramach współpracy władz lokalnych ze szkołami, przedstawicielami środowiska naukowego oraz pozarządowymi organizacjami w celu wykorzystania różnorodnych form edukacji ekologicznej oraz promowanie postaw opartych na idei zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnej konsumpcji.

Działania zaplanowane w ramach celu strategicznego przewidziano jako zadania ciągłe z perspektywą realizacji do 2019 roku. Jedynie zadanie pn. Projekt „Marka Eko Lublin”, było zadaniem przewidzianym do realizacji na rok 2012. Zadania w ramach celu długoterminowego podejmowane są przez wiele podmiotów oraz instytucji wskazanych w Programie. Należy zauważyć, iż większość z nich prowadzi działalność edukacyjną w ramach bieżącej działalności. Większość z nich każdego roku podejmuje działania polegające przynajmniej na jednorazowych krótkich akcjach informacyjnych lub edukacyjnych. Zdecydowana większość – w szczególności placówki szkolne oraz gminy prowadzą działalność stałą i włączają w swoje programy kampanie i akcje edukacyjne. W głównej mierze edukacja ekologiczna w regionie dotyczy gospodarki odpadami, ochrony powietrza (np. szkodliwości spalania odpadów) oraz ochrony walorów przyrodniczych. Istotną rolę poza jednostkami samorządowymi oraz placówkami szkolnymi odgrywa także działalność prowadzona przez Nadleśnictwa PGL LP, a także Muzeum Nadwiślańskie Muzeum Nadleśnictwa.

Rysunek 1. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu edukacji ekologicznej

Jako wskaźnik monitorowania działań, związanych z edukacją ekologiczną w Programie 2012, określono „Wydatki WFOŚiGW w Lublinie na działania związane z edukacją ekologiczną”. Stan wyjściowy (2010 r.) zakładał wydatkowanie na poziomie 1,06 mln zł. W analizowanych latach 2015-2016 wydatki z tego źródła były zbliżone i wahały się w granicach 1,2-13 mln zł. Należy także pamiętać, iż WFOŚiGW w Lublinie nie jest jednym źródłem finansowania obok np. środków z NFOŚiGW, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, środków własnych jednostek.

Nie należy zapominać, iż mimo sprawnej realizacji działań w zakresie zakładanego celu strategicznego, niezbędna jest kontynuacja zarówno przedsięwzięć jednorazowych, jak również prowadzenie systematycznych programów edukacyjnych.

2.3. Ochrona zasobów naturalnych

2.3.1. Ochrona przyrody

W poniższych tabelach ocenione zostały działania w zakresie ochrony przyrody, które określone zostały w Programie 2012 oraz działania w zakresie zasobów przyrodniczych określonych w Programie 2016. Zawarte są w niej informacje zebrane od podmiotów w drodze ankietyzacji, uzupełnione o dane zawarte na stronach internetowych oraz informacje zebrane w wywiadach telefonicznych.

W Programie 2012 zaplanowano do realizacji 16 zadań z zakresu ochrony przyrody, dla których określono łącznie na lata 2015-2016 koszty na poziomie 93,6 tys. zł. Wśród jednostek realizujących znalazła się Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Parki Narodowe, Polski Związek Łowiectwa, Towarzystwo Przyrodnicze Bocian, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie oraz gminy.

Tabela 4. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie ochrony przyrody

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Opracowywanie planów ochrony dla obszarów Natura 2000 na terenie województwa lubelskiego Opracowanie planów ochronnych dla obszarów chronionych	RDOŚ Wojewódzki Konserwator Przyrody	-	W ramach projektu: pt. „Ochrona bioróżnorodności siedlisk trawiastych wschodniej Lubelszczyzny” w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014 (MF EOG) w 2016 r.: opracowano projekty planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000: Chełmskie Torfowiska Węglanowe, Torfowiska Chełmskie, Dolina Środkowego Bugu, Sawin, Polesie.	251,8	MF EOG
↔	Ochrona siedlisk i gatunków na obszarach sieci Natura 2000 w województwie lubelskim	RDOŚ	2012-2014	<p>W 2015 r. w ramach projektu: POIS.05.01.00-00-389/12 wykonano:</p> <p>a) zasilenie 120 osobnikami populacji susłów perełkowanych na terenie obszaru Natura 2000 Pastwiska nad Huczwą;</p> <p>b) koszenie/dokaszanie roślinności na siedliskach susła perełkowanego w obszarach Natura 2000:</p> <p>c) redukcja drapieżników – odstrzał lisów w obszarach Natura 2000, gdzie przedmiotem ochrony jest suseł perełkowany,</p> <p>d) usunięcie odrostów drzew i krzewów w obrębie muraw kserotermicznych w granicach obszaru Natura 2000 Przełom Wisły w Małopolsce.</p> <p>W 2015 r. w ramach projektu finansowanego w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014) zrealizowano:</p> <p>a) wypasy owiec w obszarach Natura 2000: Stawska Góra, Czumów i Kąty,</p> <p>b) zasilanie populacji żmijowca czerwonego osobnikami z uprawy ex situ w obszarach Natura 2000 Dobużek oraz Zachodniowołyńska Dolina Bugu,</p> <p>c) zasilanie populacji szczodrzeńca zmiennego osobnikami z uprawy ex situ w obszarze Zachodniowołyńska Dolina Bugu).</p> <p>W ramach projektu dofinansowanego ze środków WFOŚiGW w Lublinie wykonano zabiegi wycinki odrostów drzew i krzewów z murawy kserotermicznej na terenie obszaru Natura 2000 Żurawce PLH060029 chronionego również jako rezerwat przyrody „Machnowska Góra”.</p> <p>W roku 2016 w ramach projektu finansowanego w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014 (MF EOG) zrealizowano:</p> <p>a) wypasy owiec w obszarach Natura 2000</p> <p>W roku 2016 W ramach projektu dofinansowanego ze środków WFOŚiGW w Lublinie wykonano:</p> <p>a) koszenie/dokaszanie roślinności z uprzętnięciem i zebraniem siana na siedliskach susła perełkowanego w obszarach Natura 2000</p>	493,0	POiŚ, WFOŚiGW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				b) redukcja drapieżników – odstrzał lisów w obszarach Natura 2000, gdzie przedmiotem ochrony jest suseł perełkowany. W roku 2016 ramach projektu LIFE13 NAT/PL/000032 przeprowadzono zabiegi ochrony czynnej sasanki otwartej na terenie obszaru Natura 2000 Uroczyska Lasów Janowskich polegające na odsłonięciu podłoża, usunięciu roślin konkurencyjnych.		
↑	Opracowanie planu ochrony Roztoczańskiego Parku Narodowego (dokończenie)	Roztoczański Park Narodowy (RPN)	-	Przygotowanie operatów szczegółowych wraz z załącznikami mapowymi. Przygotowanie Planu ochrony dla Roztoczańskiego Parku Narodowego (jako załącznika do Rozporządzenia Ministra Środowiska) zawierającego: 1. Cele ochrony przyrody oraz wskazanie przyrodniczych społecznych uwarunkowań ich realizacji 2. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków 3. Obszary ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej 4. Określenie działań ochronnych na obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań 5. Obszary i miejsca udostępniane dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych oraz określenie sposobów ich udostępniania 6. Miejsca, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza 7. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczania zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych 8. Zakres planu działań ochronnych dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk roztocze środkowe (kod obszaru: plh060017) i części obszaru specjalnej ochrony ptaków roztocze (kod obszaru: plb060012) pokrywającej się z granicami parku wraz z oceną skutków regulacji	0	-
↓	Opracowanie planów ochrony Rezerwatów	RDOŚ	-	Zadanie nie było realizowane	-	-

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↓	Opracowanie planów ochrony parków krajobrazowych	Dyrektor parku krajobrazowego/ Dyrektor zespołu parków krajobrazowych	-	Zadanie nie było realizowane	-	-
↔	Ochrona ekosystemów Poleskiego Parku Narodowego	Poleski Parku Narodowy (PPN)	-	<p>W ramach zadania prowadzona była:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czynna ochrona ekosystemów wodnych; • czynna ochrona ekosystemów leśnych; • czynna ochrona ekosystemów nieleśnych. <p>W 2015 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Usunięcie zakrzaczeń-odrośli, I zabieg na pow. 104,11 ha • Wcięcie trzciny na pow. 4,36 ha • Ochrona muraw napiaskowych i wrzosowisk na pow. 55,69 ha • Wykaszanie, uprawa gruntów rolnych na pow. 159,69 ha • Wykaszanie i wypas łąk, torfowisk na pow. 1322,73 ha • Ochrona roślin rzadkich na pow. 6,70 ha • Hodowla lasu na pow. 57,28 ha • Ochrona lasu - grodzenie upraw pow. 5,64 ha • Cięcia 101,80 ha • Szkółka pow. 1,63 ha • Uprzątnięcie pasów ppoż. pow. 6,55 ha • Wykaszanie grobli pow. 5,87 ha • Wykupy gruntów pow. 11,45 ha <p>W 2016 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Usunięcie zakrzaczeń-odrośli, I zabieg na pow. 14,29 ha. • Ochrona muraw napiaskowych i wrzosowisk, wykaszanie, uprawa gruntów rolnych, wykaszanie i wypas łąk, torfowisk na pow. 1442,21 ha • Ochrona roślin rzadkich na pow. 0,02 ha • Hodowla lasu na pow. 57,27 ha • Ochrona lasu - grodzenie upraw pow. 4,30 ha • Cięcia 50,07 ha • Szkółka pow. 1,63 ha • Uprzątnięcie pasów ppoż. pow. 6,55 ha • Wykaszanie grobli pow. 7,24 ha • Wykupy gruntów pow. 11,45 ha 	129,9	WFOŚiGW, NFOŚiGW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Ochrona fauny w Poleskim Parku Narodowym	Poleski Parku Narodowy (PPN)	-	<p>W 2015 r. wykonano:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wykaszanie łąg i miejsc bytowania zółwia na pow. 6,32 ha. Zabezpieczanie upraw rolnych przed zwierzyną na pow. 71,24 ha. Odłowy selektywne i kontrolne ryb na pow. 199,00 ha. Wykaszanie grobli 5,87 ha. <p>W 2016 r. wykonano:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wykaszanie łąg i miejsc bytowania zółwia na pow. 6,0 ha. Zabezpieczanie upraw rolnych przed zwierzyną na pow. 72,48 ha. Odłowy selektywne i kontrolne ryb na pow. 145,45 ha. Wykaszanie grobli 7,24 ha. Konserwacja strugi Brus 0,51 ha. Inwentaryzacja i oznaczanie miejsc z oprzędami przeplatki aurinii pow. 6,42 ha Porządkowanie wolier i wybiegu dla ssaków pow. 1,08 ha Inwentaryzacja cietrzewi na pow. 60,31 ha. 	239,1	WFOŚiGW, NFOŚiGW
↔	Prace pielęgnacyjno-konserwatorskie na terenach o szczególnej wartości przyrodniczej 2016 Pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody	Gminy, Wojewódzki Konserwator Zabytków, RDOŚ	2012-2019	<ul style="list-style-type: none"> Miasto Międzyrzec Podlaski - Wykonanie prac pielęgnacyjnych (usunięcie suszu) na pomnikowym dębie rosnącym przy ulicy Łukowskiej w Międzyrzeczu Podlaskim. Gmina Leśna Podlaska - prace pielęgnacyjne przy pomniku przyrody Dąb Miłoś Gmina Werbkowice - Prace pielęgnacyjne starodrzewu. Miasto Janów Lubelski - Prowadzono prace pielęgnacyjne w Parku Miejskim - cięcia sanitarne, nowe nasadzenia drzew w miejsce uszkodzonych przez burze, bieżące utrzymanie źródła - czyszczenie dna źródła. Miasto Krasnymstów - Wykonanie oceny stanu lipy – pomnika przyrody znajdującego się przy ul. Jabłonkowej 18 w Krasnymstowie; Prace pielęgnacyjne przy pomnikach przyrody (lipy: ul. Poniatowskiego i Jabłonkowej, lipa przy Przedszkolu Nr 5 w Krasnymstowie). Gmina Miasto Lubartów - Zabiegi pielęgnacyjne na starodrzewie w Lubartowie. Urząd Miejski w Piaskach - Konserwacja Alei Lipowej w Brzeziczkach; Aleja Pomnik przyrody. Gmina Nielisz - Prace pielęgnacyjne przy drzewostanie objętym ochroną konserwatorską. Miasto Stoczek Łukowski – Prace pielęgnacyjno- chirurgiczne na pomniku przyrody. 	131,1	środki własne, środki gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				<ul style="list-style-type: none"> Gmina Karczmiska - Prace pielęgnacyjne pomnika przyrody-dębu szypułkowego w Noworąbłowie. Miasto Lublin - W 2016 roku do programu zakwalifikowano 143 drzewa - w tym 26 Pomników Przyrody. Przeprowadzono prace pielęgnacyjne obejmujące wykonanie cięć pielęgnacyjno-sanitarnych, usunięcie gałęzi obumarłych, nadłamanych, zabezpieczenie ubytków, założenie wiązań. 		
↔	Utworzenie nowych pomników przyrody Tworzenie nowych pomników przyrody na mocy uchwał rad gminy	Gminy	2013-2019	<ul style="list-style-type: none"> Gmina Krasnystaw - utworzenie nowego pomnika przyrody na mocy Uchwały NR XXI/153/2016 Rady Gminy Krasnystaw z dnia 28.12.2016 r. w sprawie ustanowienie pomnika przyrody. Gmina Nielisz - utworzenie pomnika przyrody w miejscowości Staw Ujazdowski oraz utworzenie pomnika przyrody w miejscowości Gruszka Mała Druga. Miasto Lublin - w 2015 roku przygotowano dokumentację, która doprowadziła do utworzenia 17 nowych Pomników Przyrody (Uchwała nr 289/X/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 22 października 2015 w sprawie ustanowienia pomników przyrody oraz nadania numerów pomnikom przyrody w Gminnym Rejestrze Pomników Przyrody uchwalonym uchwałą nr 598/XXIV/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 18 października 2012 r.) obejmujących 64 drzewa rosnących na terenie miasta Lublin. 	0,0	środki własne
↔	Inwentaryzacja przyrodnicza Inwentaryzacje zasobów przyrodniczych oraz monitoringu siedlisk i gatunków	Gminy: Stoczek Łukowski, m. Krasnystaw, m. Łuków, Ryki, Józefów, IUNIG w Werbkowicach Zarząd Województwa Lubelskiego, Sejmik Województwa Lubelskiego, RDOŚ, Gminy	2015-2019	<ul style="list-style-type: none"> Urząd Miasta Puławy - Opracowanie „Inwentaryzacji przyrodniczej gminy Miasto Puławy” stanowiącej opis zasobów przyrodniczych gminy RDOŚ - W ramach projektu LIFE13 NAT/PL/000032 „W zgodzie z Naturą – LIFE+ dla Lasów Janowskich” w 2016 r.: <ul style="list-style-type: none"> a) Przeprowadzono pierwszy etap monitoringu populacji głuszca na obszarze specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 PLB060005 Lasy Janowskie. Monitoring obejmował rozpoznanie stanu populacji, ocenę zagrożeń poprzez inwentaryzację stanowisk gatunków zwierząt mogących wpływać na populację głuszca, inwentaryzację roślin obcych siedliskowo. b) Przeprowadzono monitoring stanu wyjściowego siedlisk torfowiskowych: 7110* torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością Scheuchzerio-Caricetea) oraz 7150 obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku Rhynchosporium w obszarze Natura 2000 Uroczyska Lasów Janowskich, c) Przeprowadzono monitoring populacji nietoperzy na terenach rezerwatów przyrody: Szklarnia, Imielty Ług oraz Lasy Janowskie. 	63,3	środki gminy, WFOŚiGW, LIFE+

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

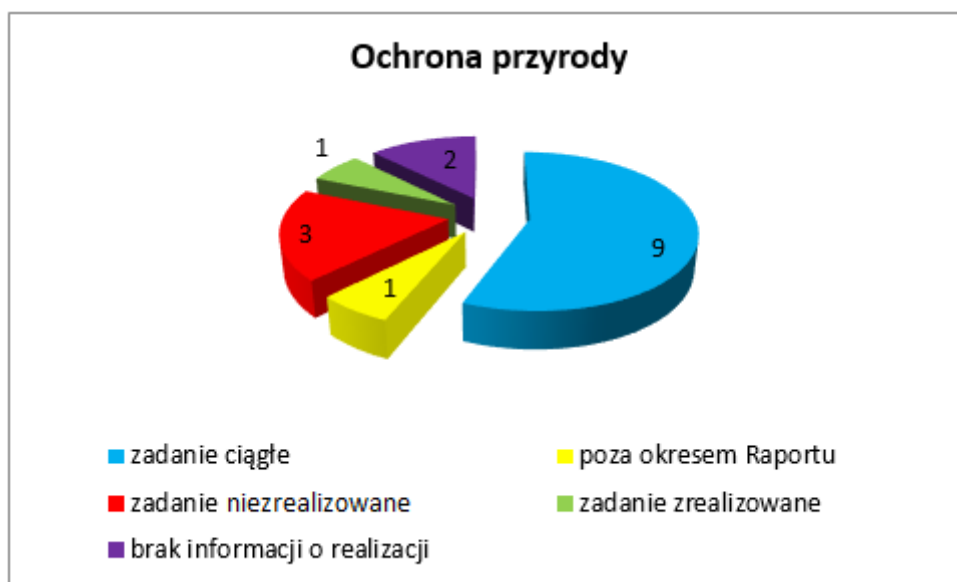
Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				<p>d) Przeprowadzono monitoring populacji płazów i gadów w rezerwacie Imielty Ług.</p> <p>e) Przeprowadzono monitoring oraz ocenę stanu płatów stanowiących siedliska przyrodnicze 91P0 wyżynny jodłowy bór mieszany (Abietetum polonicum) i 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum) w rezerwatach przyrody Szklarnia, Imielty Ług, Lasy Janowskie, gdzie przeprowadzone zostaną zabiegi ochrony czynnej w 2017 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych – coroczna inwentaryzacja tworów i składników przyrody nieożywionej oraz nowych stanowisk gatunków flory i fauny w parkach krajobrazowych i na obszarach chronionego krajobrazu. Dane zostają zamieszczane na kartach inwentaryzacyjnych i są dostępne w zespole Lubelskich Parków Krajobrazowych. Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych prowadzi także monitoring wybranych gatunków ptaków. <p>W 2015 r. Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych przeprowadził inwentaryzację tworów i składników przyrody nieożywionej oraz nowych stanowisk gatunków flory i fauny w 17 parkach krajobrazowych i 4 obszarach chronionego krajobrazu. Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych założył 551 kart inwentaryzacyjnych.</p> <p>W 2016 r. Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych przeprowadził inwentaryzację tworów i składników przyrody nieożywionej oraz nowych stanowisk gatunków flory i fauny w 13 parkach krajobrazowych i 4 obszarach chronionego krajobrazu. Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych założył 169 kart inwentaryzacyjnych.</p>		
x	Ochrona gatunkowa – zwiększenie liczebności bażanta	Polski Związek Łowiecki (PZŁ)	-	Nie udzielono informacji	-	-
x	Ochrona błotniaka łąkowego w powiecie białskim i pustułki w powiecie łukowski	Towarzystwo Przyrodnicze Bocian	-	Nie udzielono informacji	-	-

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Realizacja "Programu odbudowy populacji zwierzyny drobnej w województwie lubelskim w latach 2009-2020" – zając 2016 Realizacja „Programu odbudowy populacji zwierzyny drobnej w województwie lubelskim w latach 2009-2020”	Województwo Lubelskie	-	Głównym zadaniem w realizacji Programu będzie poprawa stanu populacji zajęcy w województwie lubelskim. Zajęce będą przetrzymywane przez okres jesienno – zimowy w specjalnych wolierach adaptacyjnych w celu aklimatyzacji do życia w naturalnym środowisku. Pięć wolier o powierzchniach około 1 ha zostało wybudowane w latach poprzednich przez beneficjentów programu na terenach obwodów łowieckich zakwalifikowanych do realizacji programu.	209,0	środki własne, WFOŚiGW
↔	Leczenie, rehabilitacja i utrzymanie ptaków dzikich ze schorzeniami chirurgicznymi i innymi schorzeniami przebywających w Ośrodku rehabilitacji ptaków dziko żyjących	Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie	-	Ośrodek rehabilitacji przy Katedrze i Klinice Chirurgii Zwierząt Wydziału Medycyny Weterynaryjnej UP w Lublinie przyjmuje pacjentów z regionu Lubelszczyzny. Mieszkańcy województwa są kierowani bezpośrednio do ośrodka przy klinice chirurgicznej, którego charakter i dane znane są powszechnie w środowiskach zainteresowanych niesieniem pomocy poszkodowanym ptakom. Zarówno powiatowi lekarze weterynarii, schroniska dla zwierząt, jednostki policji, jak i straże miejskiej, pożarnej, nadleśnictw, czy też straże dla zwierząt pomagają dostarczyć pacjentów do kliniki chirurgicznej. Dzięki możliwości obserwacji i uczestnictwu w leczeniu pacjentów absolwenci Wydziału zyskują bezcenne doświadczenie w niesieniu pomocy ptakom dziko żyjącym bytującym w Polsce. Celem realizowanego zadania było leczenie złamań kości, ran, niedowładów, porażeń, innych urazów oraz schorzeń u ptaków, a także odchowywanie piskląt i młodych ptaków wolnożyjących i dzikich przebywających na leczeniu stacjonarnym oraz przywracanie ich do środowiska naturalnego. W wyniku realizacji projektu wyleczono ponad 4000 sztuk ptaków spośród których ok. 2500 powróciło do środowiska naturalnego. W ośrodku przebywało wiele cennych gatunków ptaków, w tym gatunki chronione: gadożer, orzeł przedni, bielik, bocian czarny, orlik krzykliwy, pójdzka, żuraw, bocian czarny, błotniak, puszczyk, sowa uszata, bocian biały i inne. Należy podkreślić, że to jedyna tego typu działalność przy ośrodku akademickim w kraju.	40,0	WFOŚiGW

2.3.2. Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie ochrony przyrody

Zadania zaplanowane w Programie 2012 dążyły do stworzenia prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody, a także odtworzenia właściwej struktury gatunkowej i stanu ekosystemów w województwie lubelskim. Zadania takie jak: opracowanie planów zadań ochronnych rezerwatów oraz tworzenie planów ochrony i planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000 są w trakcie realizacji. Nie zrealizowano zadania dotyczącego opracowania planów ochrony parków krajobrazowych. Gminy w większości realizowały zadanie polegające na prowadzeniu prac pielęgnacyjno-konserwatorskich na terenach o szczególnej wartości przyrodniczej. Nieliczne gminy zrealizowały zadanie polegające na inwentaryzacji przyrodniczej a kilka z gmin podjęło się utworzenia nowych pomników przyrody. Zadania realizowane przez Parki Narodowe są realizowane i mają charakter ciągły.

W sumie na 16 zaplanowanych zadań nie realizowano 3, jedno zostało zaplanowane na okres spoza Raportu, na temat realizacji dwóch nie uzyskano odpowiedzi. Warto tu także zaznaczyć, że część zadań kontynuowanych jest w Programie 2016.

Rysunek 2. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu ochrony przyrody
 Analiza otrzymanych danych dotyczących finansowania poszczególnych zadań w kontekście założeń poczynionych w Programie 2012 wskazuje na rozbieżność wydatkowanych i prognozowanych kwot. W większości przypadków faktycznie poniesione wydatki na zadania są znacznie wyższe od prognozowanych, gdyż łącznie na ten cel wydatkowano w latach 2015-2016 aż 1 557,2 tys. zł (a zaplanowano 93,6 tys. zł).

2.3.3. Zieleń miejska

W celu pielęgnacji, ochrony i zwiększania terenów zieleni miejskiej w Programie 2012 przewidziano 2 zadania. Na lata 2015-2016 koszt ich realizacji określono na poziomie 8 812,4 tys. zł, w tym przeważającą część (8 752,4 tys. zł) na urządzenie terenów zieleni, rewaloryzację zieleni w zabytkowych parkach oraz bieżące utrzymanie zieleni. Informacje o realizacji zadań i o poniesionych nakładach finansowych zostały zebrane od podmiotów w drodze ankietyzacji.

Tabela 5. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie zieleni miejskiej

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Urządzenie terenów zieleni, w tym skwerów, parków dzielnicowych, przebudowa pasów zieleni, ogródków botanicznych (łącznie z opracowaniem projektów), rewaloryzacja zieleni w zabytkowych parkach oraz bieżące utrzymanie zieleni Urządzenie terenów zieleni, w tym skwerów oraz bieżące utrzymanie zieleni	powiat puławski, krasnostawski Gminy: Turobin, Ryki, Werbkowice, Szczebrzeszyn, Łuków, Tarnogród, Krasnystaw, Krasnobród, m. Chełm, Puchaczów, Siedliszcze, Stanin, Dęblin, Trzeszczany, Józefów, Szastarka, Opole Lubelskie, Łaszczów, Międzyrzec Podlaski, Hrubieszów, m. Kraśnik, Ryki, Werbkowice, Stoczek Łukowski, Tomaszów Lubelski, Krasnystaw, Krasnobród, Bełżyce, Chełm, Ludwin, Zamość, Piaski, Puchaczów, Siennica Różana, Siedliszcze, Biłgoraj, Ruda Huta, Potok Wielki, Wierzbica, Fajstawice, Rudnik, Urzędów, Lubartów, Konopnica, Bychawa, m. Puławy	2012-2019	Starostwo Powiatowe w Biłgoraju - Bieżące utrzymanie zieleni. Starostwo Powiatowe w Chełmie - Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy w Dorohusku utrzymanie zieleni. Starostwo Powiatowe w Chełmie - Dom Pomocy Społecznej Chojno Nowe Pierwsze, pielęgnacja parku 2015/2016. Starostwo Powiatowe w Chełmie - Dom Pomocy Społecznej w Kaniem pielęgnacja parku 2015/2016 Starostwo Powiatowe w Łukowie - Urządzanie terenów zieleni na obszarze Powiatu Łukowskiego Starostwo Powiatowe w Puławach - rewitalizacja terenu wokół budynków Powiatu Puławskiego przy ul. Królewskiej 19 i 3 w Puławach oraz nasadzeń zastępczych przy ul. 6-go Sierpnia 5 w Puławach Starostwo Powiatowe w Rykach - Zagospodarowanie zielenią terenu przy ZSZ Nr 1 w Rykach Miasto Międzyrzec Podlaski - Wykonywanie nasadzeń drzew i krzewów. Bieżące utrzymanie zieleni: nasadzenie, pielęgnacja i nawożenie kwiatów i krzewów; podlewanie, koszenie i pielęgnacja trawników; oczyszczanie terenów zieleni. Miasto Międzyrzec Podlaski - Wykonano nasadzenia drzew (wierzby, lipy, świerki, bambusy) i krzewów (irga) na działkach miejskich i w pasach zieleni przy wybranych ulicach na terenie miasta. Nasadzenie, pielęgnacja i nawożenie kwiatów i krzewów. Podlewanie, koszenie i pielęgnacja trawników. Oczyszczanie terenów zieleni. Gmina Piszczac - Rewitalizacja terenów zieleni w centrum Piszcząca. Gmina Rokitno - Utrzymanie zieleni, zakup krzewów do nasadzeń. Gmina Terespol - Bieżące utrzymanie zieleni. Miasto Biłgoraj - Bieżące utrzymanie zieleni miejskiej, cięcia pielęgnacyjne drzew i krzewów. Miasto Frampol - Sadzenie rabat kwiatnikowych wzdłuż ulic i na gazonach wiszących Gmina Potok Górny - Bieżące utrzymywanie urządzonych terenów zieleni. Miasto Tarnogród - pielęgnacja terenów zielonych w mieście, zakup sadzonek kwiatów, drzewek Gmina Sawin - zakup trawy, nawozu do kwiatów, kwiatów, ziemi do zagospodarowania zieleni miejskiej.	13 872,6	środki własne, środki powiatu, środki samorządu województwa, WFOŚiGW, PROW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				<p>Miasto Siedliszcze - Nasadzenia drzew.</p> <p>Miasto Rejowiec - urządzenie terenów zieleni, zakup drzew i krzewów.</p> <p>Miasto Hrubieszów - Utrzymanie terenów zieleni w gminie.</p> <p>Miasto Hrubieszów - Urządzenie zieleńców i kwietników miejskich</p> <p>Gmina Werbkowice - Urządzenie terenu zielonego przy budynku Urzędu Gminy, obsadzenie klombów i kwietników w parku gminnym, nasadzenia drzew i krzewów przy budynkach użyteczności publicznej, bieżące utrzymanie zieleni (koszenie trawy).</p> <p>Gmina Dzwola - Utrzymanie zieleni w gminie. Koszenie trawy, pielęgnacja terenów zieleni.</p> <p>Miasto Janów Lubelski - bieżące utrzymanie zieleni na terenie miasta poprzez systematyczne koszenie, urządzenie - "kwietnej łąki".</p> <p>Miasto Kraśnik - Bieżące utrzymanie terenów zieleni</p> <p>Gmina Annopol - bieżące utrzymanie zieleni, utrzymanie porządku i czystości w mieście.</p> <p>Gmina Urzędów - Bieżące utrzymanie zieleni.</p> <p>Gmina Miasto Lubartów - Urządzenie skwerów, bieżące utrzymanie zieleni w mieście.</p> <p>Gmina Serniki - Bieżące utrzymanie zieleni.</p> <p>Miasto Bełżyce - Bieżące utrzymanie zieleni.</p> <p>Miasto Bychawa – na terenie miasta zrealizowano dwa projekty: Projekt zakładał aranżację zieleni miejskiej polegającą na korekcie istniejących nasadzeń i pielęgnacją zieleni istniejącej w obrębie skweru położonego przy ul. 11 listopada w Bychawie (dz. nr ew. 231 o łącznej powierzchni 0,6013 ha) oraz terenu użyteczności publicznej położonego w otoczeniu Urzędu Miejskiego w Bychawie (dz. nr ew. 1104/1, 1104/7 o łącznej powierzchni 0,0427 ha) oraz Projekt zakładał nową aranżację zieleni miejskiej, połączoną z korektą nasadzeń i pielęgnacją zieleni istniejącej w obrębie skweru położonego przy ul. M .J. Piłsudskiego w Bychawie (dz. nr ew. 1107 o łącznej powierzchni 0,7542 ha) oraz terenu użyteczności publicznej położonego w otoczeniu Urzędu Miejskiego w Bychawie (dz. nr ew. 1104/1, 1104/2, 1104/3, 1104/5, 1104/7, 1104/8, 1104/9 o łącznej powierzchni 0,4019 ha).</p> <p>Urząd Gminy Krzczonów - Zagospodarowanie zielenią ronda w centrum miejscowości Krzczonów.</p>		

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				<p>Urząd Gminy Strzyżewice - W ramach zadania przy Szkole Podstawowej w Strzyżewicach - Rechcie wykonano prace polegające na: przygotowaniu terenu, wykonaniu rabat oraz wykonaniu nasadzeń roślin wieloletnich</p> <p>Gmina Cyców - prace wykonywane na bieżąco przez pracowników Referatu Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy Cyców.</p> <p>Miasto Łęczna - wykonanie opinii dendrologicznej, zabiegów pielęgnacyjnych na drzewostanie, wycinka drzew, wykonanie nowych nasadzeń.</p> <p>Miasto Łuków - koszty utrzymania i pielęgnacji zieleni miejskiej na terenie miasta Łuków oraz utrzymanie zieleni w pasach dróg miejskich.</p> <p>Gmina Adamów - pielęgnacja obszarów zielonych w gminie Adamów.</p> <p>Urząd Gminy Krzywda - zagospodarowanie terenu parku przy UG Krzywda.</p> <p>Gmina Stanin - Utworzenie parku wiejskiego w m. Jeleniec.</p> <p>Gmina Stoczek Łukowski - zagospodarowanie zielenią terenu przy ZO Kisielsk -zakończenie inwestycji realizowanej etapowo. Nasadzenia zieleni przy Gminnej Bibliotece Publicznej.</p> <p>Gmina Wojcieszków - Bieżące utrzymanie zieleni na skwerze w Wojcieszkowie, w tym zakup, nasadzenie i pielęgnacja kwiatów, koszenie trawy, porządkowanie itp.</p> <p>Gmina Józefów nad Wisłą - koszenie terenów zieleni wokół budynku UG, koszenie boisk szkolnych, stadionów, cmentarzy wojennych.</p> <p>Gmina Karczmiska - Zagospodarowanie Placu Niepodległości - Odnowa Pomnika Pamięci Bohaterów i skweru z budową parkingu. W ramach zadania zagospodarowano teren poprzez wykonanie placu postojowego i deptaka, nasadzono zieleni i zamontowano małą architekturę w postaci ławek, koszy i stojaka na rowery, odnowiono pomnik oraz wykonano jego oświetlenie.</p> <p>Gmina Sosnowica - Pielęgnacja trawników oraz skwerów w m. Sosnowica.</p> <p>Miasto Puławy - 1. Zagospodarowanie i budowa nowych skwerów miejskich na terenach zurbanizowanych 2. Bieżące utrzymanie parków, skwerów oraz zieleni przydrożnej.</p> <p>Urząd Gminy Końskowola -, rozsiewacz ręczny, sadzonki drzew i krzewów, środki ochrony roślin oraz nawozy.</p>		

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				<p>Gmina Końskowola - Zakup sadzonek kwiatów, krzewów oraz drzew, oraz środków ochrony roślin, nawozów,</p> <p>Gmina Nałęczów - utrzymanie terenów zieleni na obszarze Gminy Nałęczów.</p> <p>Gmina Żyrzyn - zagospodarowanie terenu wokół zabytkowego dworku w Kośminie.</p> <p>Gmina Czemierniki - Nasadzenia zieleni w miejscowości Wygnanów i Czemierniki.</p> <p>Gmina Wohyń - Poprawa estetyki skweru.</p> <p>Miasto Dęblin - Pielęgnacja zieleni miejskiej.</p> <p>Miasto Świdnik - Rewitalizacja dwóch skwerów.</p> <p>Miasto Piaski - Nasadzenia krzewów teren m. Piaski i parku w Piaskach.</p> <p>Miasto Tomaszów Lubelski - Rabaty na skwerach i zieleńcach - rośliny wieloletnie i roczne. Koszenie trawy, podlewanie, nawożenie, nasadzenia kwiatów i drzewek. Zakup drzew i krzewów.</p> <p>Gmina Tomaszów Lubelski - urządzenie skwerów. środki pozyskiwane w ramach projektów.</p> <p>Miasto Włodawa - Bieżące utrzymanie zieleni w mieście i nowe nasadzenia</p> <p>Gmina Hańsk - bieżące utrzymanie zieleni, zakup krzewów, nawozy, podlewanie.</p> <p>Gmina Urszulin - Zadanie pt. "Budowa tereny rekreacyjnego w miejscowości Urszulin".</p> <p>Gmina Radecznica - Zagospodarowanie pasa zieleni pomiędzy jezdnią a chodnikiem wzdłuż drogi powiatowej 3200L (ul. B. Prusa) w Radecznicy.</p> <p>Gmina Stary Zamość - Zagospodarowanie terenu rekreacyjnego w miejscowości Krasne.</p> <p>Gmina Zwierzyniec - Utrzymanie czystości w mieście i gminie. Zakup kwiatów, drzew i krzewów do wysadzenia w zieleni miejskiej. Zabiegi pielęgnacyjne zieleni. Utrzymanie zieleni miejskiej. Zakup tablic informacyjnych do oznakowania pomników przyrody. Utrzymanie terenów zielonych nad rz. Wieprz.</p> <p>Miasto Biała Podlaska - Przebudowa skweru na Pl. Wojska Polskiego w Białej Podlaskiej - prace projektowe i zakup materiałów. Utrzymanie zieleni miejskiej.</p>		

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				<p>Miasto Chełm - Utrzymanie i eksploatacja fontanny miejskiej. Wykonanie konserwacji pomnika Żołnierzy Armii Krajowej 27 Dywizji Piechoty oraz Inspektoratu Chełmskiego i 7 Pułku Piechoty Legionów - Park Miejski.</p> <p>Zarząd Dróg Powiatowych w Lublinie z siedzibą w Bełżycach - sadzenie drzew w pasie drogowym dróg powiatowych na terenie powiatu lubelskiego, oraz przeprowadzono zbiegi pielęgnacyjne starych drzew.</p>		
↔	<p>Leczenie i konserwacja starodrzewu (w tym zwalczanie szrotówka kasztanowcowiaczka)</p> <p>Leczenie (w tym zwalczanie szrotówka kasztanowcowiaczka), pielęgnacja drzewostanów oraz nasadzenia drzew i krzewów</p>	<p>Gminy Piaski, Trawniki, Międzyrzec Podlaski, m. Zamość, Krasnystaw, m. Lublin, Tomaszów Lubelski, Chełm, Krasnobród</p>	2012-2019	<ul style="list-style-type: none"> Miasto Międzyrzec Podlaski - Dokonano nasadzeń 82 szt. drzew (wierzby, lipy, świerki, bambusy) i 80 szt. krzewów (irga) na działkach miejskich i w pasach zieleni przy wybranych ulicach na terenie miasta. Gmina Miasto Biłgoraj - Cykliczne coroczne grabienie liści, wycinka drzew i prace pielęgnacyjne na skwerach i placach miejskich. W 2015 r. posadzono 434 drzew i 3177 krzewów. W 2016 r. posadzono 150 drzew i 2068 krzewów. Gmina Werbkowice - Nasadzenia drzew i krzewów przy budynkach użyteczności publicznej (100 szt.). Gmina Wilkołaz - Pielęgnacja pomnika przyrody lipy drobnolistnej w miejscowości Wilkołaz Pierwszy oraz ochrona kasztanowców przed szrotówkiem poprzez stosowanie opasek lepowych. Miasto Kraśnik - Założenie opasek lepowych na pniach kasztanowców na terenie miasta. Gmina Zakrzówek - ochrona kasztanowców przed szrotówkiem poprzez stosowanie opasek lepowych. Gmina Miasto Lubartów – zwalczanie szrotówka kasztanowcowiaczka. W 2015 r. nasadzono 42 drzewa oraz 15 m² krzewów. Nasadzono 65 sztuk krzewów Gmina Głusk - nasadzono 40 szt. drzew na gruntach gminnych oraz 354 szt. drzew przez mieszkańców we własnym zakresie w ramach nasadzeń kompensacyjnych. Gmina Jastków - Zakładanie na kasztanowce opasek lepowych (55 sztuk). Gmina Niedrzwica Duża - Zadanie polegało na przeprowadzeniu prac pielęgnacyjnych w zadrzewieniach poprzez wykonanie cięć w koronach drzew i w uzasadnionych przypadkach założenie wiązań elastycznych. Prace zostały zlecone specjalistom z zakresu 	1 444,1	środki własne. WFOŚiGW

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				<p>pielęgnacji drzew – arborystom/chirurgom drzew i wykonane były zgodnie ze sztuką ogrodniczą oraz obowiązującą wiedzą z zakresu pielęgnacji drzew. Drzewa objęte zabiegami były drzewami rosnącymi w parku gminnym w Niedrzwicy Kościelnej, w pasach drogowych oraz na innych terenach publicznych. Znaczna liczba drzew były to drzewa okazałe, cenne kulturowo, historycznie i przyrodniczo, wiekowe, o obwodach pni często przekraczających 200 cm. Główne gatunki drzew objęte pracami to wiązy szypułkowe, jesiony wyniosłe, lipy drobnolistne, klony pospolite, dęby szypułkowe rosnące w parku gminnym, w pobliżu dróg.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gmina Józefów nad Wisłą - Leczenie i konserwacja starodrzewu. • Gmina Karczmiska - zabezpieczenie Kasztanowców przed inwazją szrotówka - współpraca z UG w Karczmiskach. • Miasto Puławy - Nasadzenia drzew i krzewów. • Gmina Końskowola - Zwiększenie estetyki i atrakcyjności terenu poprzez nasadzenia drzew i krzewów. • Gmina Nałęczów - zwalczanie szrotówka metodą bezinwazyjną na 57 drzewach. • Miasto Tomaszów Lubelski - Coroczne zabiegi ochronne kasztanowców przed szrotówkiem. Wczesną jesienią dokładne wygrabienie liści i wywózka do utylizacji. W miesiącu kwietniu zakładanie opasek z folii o szerokości 80 cm z preparatem lasolep lub owadolep. Opaski zdejmowane są w końcówce miesiąca maja. • Gmina Tomaszów Lubelski – nasadzenia drzew i krzewów. • Gmina Zwierzyniec - Zakup materiałów do zabezpieczenia drzew przed Bobrami oraz zakup preparatów do zwalczania szkodników kasztanowca. • Miasto Lublin - W 2015 i 2016 Urząd Miasta Lublin realizował zadania: "Leczenie i konserwacja starodrzewu" oraz "Ratowanie lubelskich kasztanowców przed inwazją szrotówka kasztanowcowiaczka". W 2015 roku w wyniku przeprowadzonych prac wyleczono i zabezpieczono 135 drzew, w tym 31 drzew stanowiących Pomniki Przyrody rosnących na terenie miasta Lublin, m.in. na Placu Litewskim, w Parku Akademickim, na terenie Ośrodka Marina, al. Warszawskiej, al. Kraśnickiej. Prace mające na celu ratowanie lubelskich kasztanowców przed inwazją szrotówka 		

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				<p>kasztanowcowiaczka przebiegały w dwóch etapach: etap I obejmujący założenie lepowych pułapek na kasztanowce (2200 opasek lepowych o szerokości 80 cm), etap II - grabienie i palenie liści kasztanowców. Dodatkowo w ramach tego zadania wydano osobom fizycznym i jednostkom użyteczności publicznej ponad 800 worków na liście. Napełnione worki zostały zutylizowane w spalarni. W roku 2016 wykonano nasadzenia zgodnie z zawartą umową w Rejonie II w lokalizacjach: Dzielnica Felin - al. Witosy, Dzielnica Śródmieście - ul. Bernardyńska - Plac Wolności, ul. Narutowicza - Kapucyńska, Plac Balickiego. Zrealizowano również nasadzenia wnioskowane przez Rady Dzielnic oraz projekty nasadzeń Biura Miejskiego Architekta Zieleni w Rejonie I (zgodnie z zawartą umową), a także nasadzenia wynikające z aneksów do umów głównych w lokalizacjach: Dzielnice - Dziesiąta, Wrotków, Czuby Płd., Czechów Płd. i Pn., Wieniawa, Stare Miasto, Czuby Płn.</p>		

2.3.4. Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie zieleni miejskiej

Zaproponowane w Programie 2012 zadania z zakresu zieleni miejskiej zostały zrealizowane w latach 2015-2016. Zadania te mają charakter ciągły i w kolejnych latach przewiduje się ich kontynuację. Najczęściej realizacja zadań wiązała się z bieżącym utrzymaniem zieleni w dobrym stanie, prowadzeniem zabiegów pielęgnacyjnych itp. Kilka jednostek zrealizowało duże projekty polegające na rewitalizacji zabytkowych parków, czy budowie skwerów.

Rysunek 3. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu zieleni miejskiej

Na realizację zadań jednostki przeznaczyły szacunkowo 15 316,7 tys. zł. Jest to kwota prawie dwukrotnie większa od zakładanej. W większości zadania były finansowane ze środków własnych jednostek realizujących. W kilku przypadkach działania były dofinansowywane z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Zadania te są przewidziane do realizacji również w Programie 2016.

2.3.5. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

W zakresie lasów w Programie 2012 przewidziano do realizacji 5 zadań, których przewidywany koszt na lata 2015-2016 wynosił 70 tys. zł. Zadania skupiają się na stworzeniu planów urządzania lasów, ochronie lasów w oparciu o te opracowania, a także zalesianiu oraz pielęgnacji lasów. Informacje o realizacji zadań i o poniesionych nakładach finansowych zostały zebrane od podmiotów w drodze ankietyzacji.

Tabela 6. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie lasów

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Sporządzenie uproszczonych planów urządzania lasów dla Gmin Janowiec i Żyrzyn 2016 Opracowanie uproszczonych planów urządzania lasów / inwentaryzacja stanu lasów	Starostwo Powiatowe w Puławach, Łęcznej, Włodawie Powiaty / specjalistyczne jednostki lub inne podmioty wykonawstwa urzędzeniowego	2012-2019	<ul style="list-style-type: none"> Starostwo Powiatowe w Białej Podlaskiej - Sporządzenie uproszczonych planów urządzania lasu i inwentaryzacji stanu lasów dla gmin Terespol, Sosnówka, Rossosz, Kodeń, Rokitno, Tucznia i miasto Terespol. Starostwo Powiatowe w Biłgoraju - Wykonanie uproszczonych planów urządzania lasów. Starostwo Powiatowe w Janowie Lubelskim - opracowanie nowych uproszczonych planów urządzania lasów. Starostwo Powiatowe w Kraśniku - Opracowanie uproszczonych planów urządzania lasów / inwentaryzacja stanu lasów: łącznie UPUL 2015r. 938,6267 ha łącznie UPUL 2016r. 768,421 ha łącznie UPUL 2016r. - 768,421 ha łącznie inwentaryzacja 2016 30,722 ha. Starostwo Powiatowe w Lubartowie - Sporządzenie uproszczonych planów urządzania lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa dla Gminy Kamionka. Starostwo Powiatowe w Lubartowie - porządzenie uproszczonych planów urządzania lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa dla obrębu geodezyjnego Leszkowice gm. Ostrówek. Starostwo Powiatowe w Opolu Lubelskim - Opracowanie uproszczonych planów urządzania lasów dla 7 miejscowości i inwentaryzacji stanu lasów dla 1 miejscowości. Starostwo Powiatowe w Rykach - Opracowanie UPUL dla lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa. Starostwo Powiatowe w Zamościu - Opracowanie aktualizacji UPUL gminy Szczepieszyn. Starostwo Powiatowe w Puławach - sporządzono uproszczony plan urządzania lasu wraz z inwentaryzacją lasów dla Gminy Puławy na lata 2016-2026. 	1 219,3	środki własne
↔	Realizacja ochrony lasów w oparciu o plany urządzania lasów i uproszczone plany urządzania lasów (w tym	Nadleśnictwa RDLP Lublin, Starostwo Powiatowe w Rykach	-	<p>Zadanie realizowane przez 5 Starostw Powiatowych oraz 18 Nadleśnictw:</p> <ul style="list-style-type: none"> Starostwo Powiatowe w Białej Podlaskiej - Sporządzenie uproszczonych planów urządzania lasu i inwentaryzacji stanu lasów dla gmin Drelów, Łomazy, Wisznice. 	17 587,2	środki własne, WFOŚiGW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
	opracowanie brakujących lub ich aktualizacja)			<ul style="list-style-type: none"> • Starostwo Powiatowe w Biłgoraju - Wykonanie uproszczonych planów urządzania lasów • Starostwo Powiatowe w Łęcznej - Ochrona lasów realizowana jest w oparciu o zatwierdzone Plany urządzania lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa • Starostwo Powiatowe w Łukowie - Sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów dla gmin Wola Mysłowska i Krzywda. • Starostwo Powiatowe w Zamościu - Aktualizacja Uproszczonych Planów Urządzania Lasów dla gminy Adamów i Szczepreszyn. • Nadleśnictwo Biała Podlaska - Bieżące zwalczanie szkodliwych owadów. • Nadleśnictwo Chełm - Zwalczanie szkodliwych gatunków owadów, monitoring rozwoju szkodliwych owadów, ochrona lasu przed zwierzyną. • Nadleśnictwo Chotyłów - Ochrona lasu przed szkodnikami leśnymi, prowadzenie prac prognostycznych oraz zabezpieczanie przed szkodami od zwierzyny, ochrona przeciwpożarowa lasów. • Nadleśnictwo Gościeradów - Aktualizacja Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa. • Nadleśnictwo Janów Lubelski - Ochrona lasu przed szkodami abiotycznymi i biotycznymi, w tym ochrona lasu przed szkodliwymi owadami, prace prognostyczne w ochronie przeciwpożarowej, ochrona lasu przed pożarami. • Nadleśnictwo Józefów - Ochrona lasu przed szkodnikami szkodotwórczymi: zbiór materiałów prognostycznych, ograniczanie liczebności szkodliwych owadów, ochrona ptaków, ochrona upraw przed zwierzyną, pozostałe zabiegi z ochrony lasu, zbieranie śmieci. • Nadleśnictwo Kraśnik - W operacie opisano zadania kierunkowe wykonywane w razie potrzeb. Ochrona lasu na terenie Nadleśnictwa obejmuje ograniczenie gradacji kornika ostrozębnego poprzez spalanie pozostałości pożębowych oraz wywóz surowca poza strefę zagrożenia; prognozowanie występowania szkodników pierwotnych oraz wykonywanie badań zapędrczenia gleby. Ochrona upraw przed zwierzyną. Czynności związane z ochroną przeciwpożarową. 		

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				<ul style="list-style-type: none"> • Nadleśnictwo Lubartów - Wykonywanie grodzień upraw przed zwierzyną, zabezpieczanie repelentami, zakup pułapek feromonowych, wykładanie drzew zgrzyzowych oraz inne działania ochronne. • Nadleśnictwo Międzyrzec - Zadania związane z ochroną drzewostanów Nadleśnictwa Międzyrzec. • Nadleśnictwo Parczew - ochrona lasu przed czynnikami biotycznymi i abiotycznymi; ochrona przeciwpożarowa lasu. • Nadleśnictwo Puławy - Ochrona lasu w Nadleśnictwie prowadzona jest w oparciu o zatwierdzone Plany Roczne oraz obowiązującą Instrukcję Ochrony Lasu. • Nadleśnictwo Radzyń Podlaski - Realizowane zgodnie z PUL na 2014-2023. • Nadleśnictwo Sobibór - Ochrona lasu przed czynnikami szkodliwymi (m.in. ograniczenie występowania szkodliwych organizmów, ochrona lasu przed zwierzętami), ochrona przeciwpożarowa lasu (utrzymanie sieci wykrywania pożarów, zwalczania pożarów). • Nadleśnictwo Strzelce - Ochrona drzewostanów przed szkodami biotycznymi, abiotycznymi i antropogenicznymi. • Nadleśnictwo Świdnik - Grodzenie 71 ha upraw, zabezpieczanie repelentami 107 ha upraw, badanie zapędrczenia gleby na uprawach, monitoring owadów w pułapkach feromonowych, ograniczanie gradacji kornika ostrożeńnego, poszukiwania owadów w ściółce, zebranie ponad 640 m³ śmieci, realizacja ochrony przeciwpożarowej (patrole naziemne i lotnicze, gaszenie pożarów inne), wywieszanie budek lęgowych dla ptaków, inne. • Nadleśnictwo Tomaszów - Ochrona lasu przed szkodliwymi owadami, szkodami abiotycznymi, prowadzenie prac prognostycznych oraz zabezpieczanie lasu przed szkodami od zwierzyny, ochrona przeciwpożarowa lasów. • Nadleśnictwo Włodawa - Realizacja działań z zakresu ochrony lasu m.in. poprzez: grodzenia upraw, zabezpieczanie upraw repelentami, prognozowanie oraz zwalczanie szkodliwych owadów i grzybów patogenicznych itp. Realizacja działań z zakresu ochrony przeciwpożarowej. 		

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

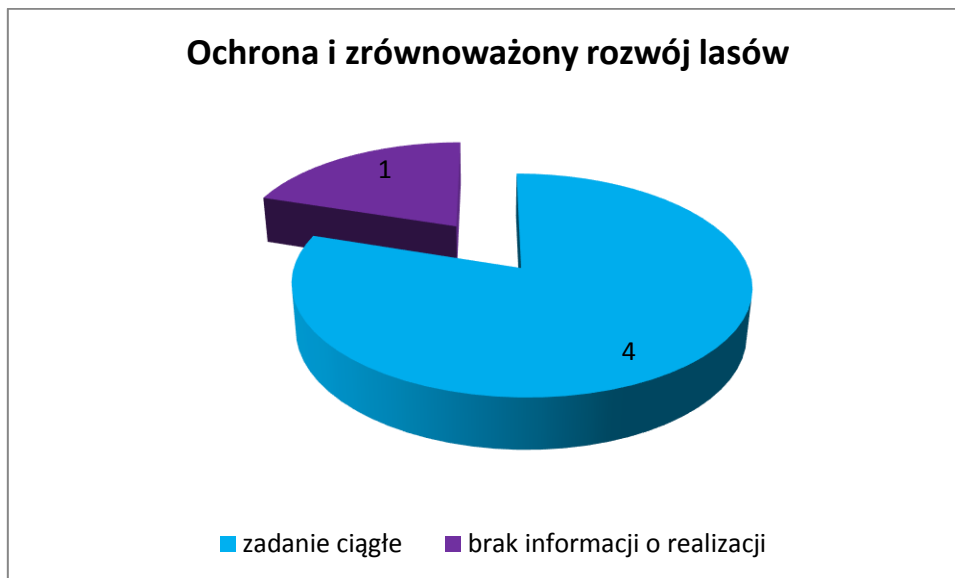
Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				<ul style="list-style-type: none"> Nadleśnictwo Zwierzyniec - Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu. 		
x	Zalesienia gruntów prywatnych (w tym gruntów nieużytkowanych rolniczo i gruntów ornych)	Powiaty, gminy (Piaski, Ryki), właściciele gruntów	2013-2019	Nie otrzymano odpowiedzi	-	-
↔	Prowadzenie prawidłowej gospodarki leśnej	Gmina (Ryki), Nadleśnictwa RDLP Lublin, powiaty, właściciele nieruchomości	2012-2019	<p>Działanie prowadzone na bieżąco przez 6 Starostw Powiatowych, 4 gminy oraz 19 Nadleśnictw:</p> <ul style="list-style-type: none"> Starostwo Powiatowe w Biłgoraju; Starostwo Powiatowe w Chełmie; Starostwo Powiatowe w Łęcznej; Starostwo Powiatowe w Łukowie; Starostwo Powiatowe w Rykach; Gmina Potok Górny; Miasto Janów Lubelski; Urząd Gminy Wojcieszków; Urząd Gminy Bełżec; Nadleśnictwo Biała Podlaska; Nadleśnictwo Biłgoraj; Nadleśnictwo Chełm; Nadleśnictwo Chotyłów; Nadleśnictwo Gościeradów; Nadleśnictwo Janów Lubelski; Nadleśnictwo Krasnystaw; Nadleśnictwo Kraśnik; Nadleśnictwo Lubartów; Nadleśnictwo Międzyrzec; Nadleśnictwo Parczew; Nadleśnictwo Puławy; Nadleśnictwo Radzyń Podlaski; Nadleśnictwo Sobibór; 	290 958,8	środki własne, PROW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				<ul style="list-style-type: none"> • Nadleśnictwo Strzelce; • Nadleśnictwo Świdnik; • Nadleśnictwo Tomaszów; • Nadleśnictwo Włodawa; • Nadleśnictwo Zwierzyniec. 		
↔	Utrzymanie, pielęgnacja i odnawianie drzewostanu w lasach gminnych, dokarmianie zwierzyny dziko żyjącej	Gmina Puchaczów, m. Kraśnik	2012-2019	<p>Zadanie realizowane przez 6 gmin:</p> <p>Gmina Werbkowice - Dokarmianie zwierzyny dziko żyjącej w obwodach łowieckich.</p> <p>Gmina Puchaczów - Gmina w 2016 r. dokonała odnowienia drzewostanu poprzez zakupienie sadzonek drzew leśnych z przeznaczeniem do nasadzeń w lasach znajdujących się na terenie gminy. Ponadto gmina zakupiła ziarno kukurydzy i przekazała kołom łowieckim z terenu gm. Puchaczów w celu dokarmiania zwierzyny dziko żyjącej.</p> <p>Miasto Puławy - Prowadzenie gospodarki leśnej lasów gminnych o pow. ok. 73 ha</p> <p>Miasto Piaski - Zbiórka kasztanów i żołądzi, współpraca z Kołem Łowieckim „Jeleń”.</p> <p>Gmina Bełżec - Odnawianie drzewostanu.</p> <p>Gmina Hańsk - nasadzenia nowych drzew w lesie gminnym.</p>	135,2	środki własne

2.3.6. Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie lasów

W ramach Programu 2012 realizowano większość zadań: na jedno nie otrzymano odpowiedzi, a pozostałe 4 mają charakter ciągły. Zadania ciągłe dotyczą racjonalnej gospodarki leśnej, pielęgnacji i zachowaniu ekosystemów leśnych.

Rysunek 4. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów

Na realizację zadań jednostki przeznaczyły szacunkowo 309 900,5 tys. zł. Jest to kwota znacznie większa od zakładanej. W większości zadania były finansowane ze środków własnych jednostek realizujących oraz częściowo dofinansowane z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Jedno z zaplanowanych w Programie 2016 zadań stanowi kontynuację zadania dotyczącego opracowania Uproszczonych Planów Urządzenia Lasu. W kolejnych latach należy kontynuować zadania przewidziane w Programie. W dalszym ciągu istnieje silna potrzeba opracowywania planów urządzenia lasów oraz prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.

W Programie 2016 w związku z obowiązującym „Strategicznym planem adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”, zawarto działania dotyczące ochrony ekosystemów leśnych, chroniące przed suszą, rozwojem chorób i szkodników w tym także gatunków inwazyjnych. Ww. opracowanie w zakresie gospodarki leśnej wskazuje następujące kierunki działań:

- Opracowanie programów adaptacji leśnictwa do zmian klimatycznych,
- Zwiększanie lesistości,
- Wprowadzanie do gospodarki leśnej zasad leśnictwa ekosystemowego,
- Zróżnicowanie drzewostanu,
- Rozszerzenie programu małej retencji i retencji glebowej w lasach i użytkach zielonych,
- Monitoring, kontrola i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się gatunków obcych,
- Monitoring lasów pod kątem reakcji drzew na zmiany klimatyczne,
- Wzmocnienie ochrony przeciwpożarowej lasu.

2.3.7. Zasoby przyrodnicze

W Programie 2016 zaplanowano do realizacji 47 zadań z zakresu zasobów przyrodniczych, dla których nie określono na rok 2016 kosztów. Część z tych zadań stanowi kontynuację zadań określonych w Programie 2012 w zakresie edukacji ekologicznej, ochrony przyrody, zieleni miejskiej oraz ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów. W poniższej tabeli przedstawiono pozostałe zadania, które nie są kontynuacją zadań określonych w Programie 2012 a były realizowane przez jednostki w 2016 r.

Tabela 7. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie zasobów przyrodniczych

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Wykonywanie opracowań ekofizjograficznych (do nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego)	Zarząd Województwa Lubelskiego, Sejmik Województwa Lubelskiego, RDOŚ, Gminy	Zadanie zostało zrealizowane przez Miasto Tomaszów Lubelski w trakcie opracowania zmiany planu zagospodarowania przestrzennego ulica Zamojska i Łaszczowiecka Tomaszów Lubelski i dworca autobusowego Tomaszów Lubelski.	0,0	-
↔	Zwiększenie powierzchni obszarów chronionych	Zarząd Województwa Lubelskiego, Sejmik Województwa Lubelskiego	Zadanie realizowane przez Samorząd Województwa poprzez podejmowanie działań związanych z uszczegółowieniem granic istniejących parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu oraz weryfikacją zapisów aktów prawnych powołujących te formy ochrony przyrody. Sejmik Województwa Lubelskiego nie przyjął uchwał w sprawie powiększenia istniejących parków krajobrazowych oraz obszarów chronionego krajobrazu oraz nie powołał nowych form ochrony przyrody.	0,0	-
↔	Ocena potrzeb i uzupełnienie sieci rezerwatów przyrody pod kątem ich ekologicznej reprezentatywności	RDOŚ	W ramach projektu „Wspieranie działań na rzecz bioróżnorodności - opracowanie dokumentacji z zakresu ochrony przyrody” (dofinansowany ze środków WFOŚiGW w Lublinie) została opracowana dokumentacja niezbędna do uznania obszaru boru chrobotkowego zlokalizowanego na terenie gminy Kodeń woj. lubelskiego za rezerwat przyrody „Sugry imienia Janusza Szostakiewicza”	10,0	WFOŚiGW
↔	Wykonanie zadań ochronnych wynikających z PZO dla obszarów Natura 2000 (przy współpracy z RDOŚ)	RDOŚ, nadleśnictwa	Zadanie realizowane przez RDOŚ oraz 4 Nadleśnictwa: <ul style="list-style-type: none"> • RDOŚ: <ul style="list-style-type: none"> a) poprawa warunków siedliskowych muraw kserotermicznych w obszarach Natura 2000 Stawska Góra, Kąty, Zachodniowolyńska Dolina Bugu. Dzięki zadaniu została poprawiona jakość siedlisk na powierzchni 12 ha b) poprawa warunków siedliskowych murawy kserotermicznej w obszarach Natura 2000 Drewniki i Rogów na powierzchni 1 ha c) poprawa warunków siedliskowych susza perełkowanego w obszarach Natura 2000: Hubale, Gliniska, Suśle Wzgórza, Świdnik na łącznej powierzchni 53 ha d) poprawa warunków bytowania suszów perełkowanych w 5 obszarach Natura 2000 Popówka, Gliniska, Hubale, Suśle Wzgórza i Pastwiska nad Huczwą, e) poprawa warunków siedliskowych żółwi błotnych w 2 obszarach Natura 2000: Lasy Sobiborskie, Dobromyśl 	155,1	środki własne, WFOŚiGW

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
			<p>f) poprawa warunków siedliskowych języczki syberyjskiej w 1 obszarze Natura 2000 (Torfowisko Sobowice)</p> <ul style="list-style-type: none"> Nadleśnictwo Kraśnik - Zwiększanie udziału różnorodności gatunkowej poprzez wprowadzanie gatunków domieszkowych. Zmniejszanie udziału gatunków obcych ekologicznie oraz geograficznie a także zapobieganie ich rozprzestrzenianiu. Zwiększenie udziału drewna martwego. Nadleśnictwo Radzyń Podlaski - Obszary Natura 2000 znajdujące się w zasięgu nadleśnictwa są w trakcie opracowywania PZO. Nadleśnictwo Świdnik - Nadleśnictwo Świdnik posiada zatwierdzony PZO dla obszaru Natura 2000 Wierzchowiska (pow. 0,04 ha). Zadanie - trzebież do wykonania w latach 2021-2030. Nadleśnictwo Zwierzyniec - Nie do wszystkich obszarów są wykonane Plany Zadań Ochronnych. Świąty Roch PLH060022 - Nadleśnictwo obserwuje ewentualne zmiany siedliska, utrzymuje dotychczasową formę użytkowania (gospodarka rezerwatowa). Niedzielski Las PLH060092 - pozostawia się więcej martwego drewna, zmniejsz udział drzew iglastych a wprowadza się gatunki liściaste. 		
↔	Zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody	Zarząd Województwa Lubelskiego, Sejmik Województwa Lubelskiego	<p>Muzeum Nadwiślańskie Muzeum Nadleśnictwa w 2016 r. realizowało zadanie dotyczące zwiększenia integracji poprzez organizację wstaw czasowych i innych przedsięwzięć na terenie muzeum tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> „Dni Wisły 2016”, w których wzięło udział 492 osoby, „Święto Jesieni 2016” odwiedziło 3500 osób, „Ferie w Muzeum” w warsztatach zorganizowanych wzięły udział 43 osoby, „Lato w Muzeum” z oferty skorzystało 17 osób, w obchodach „Dnia Ziemi” udział wzięło 424 osób, w „Nocy Muzeów”- w turniejach gier planszowych o tematyce owadziej udział wzięły 64 osoby. <p>Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych wykonuje szereg działań dotyczących turystyki, to jest m. in: kontroli ruchu turystycznego na terenie parków krajobrazowych, utrzymanie infrastruktury turystycznej (postawienie i wymiana tablic informacyjnych) w parkach krajobrazowych, wyznaczenie nowych ścieżek przyrodniczych oraz rewitalizacja istniejących.</p> <p>W 2015 r. wykonano nowe tablice informacyjne na terenie 4 parków krajobrazowych – łącznie 15 tablic informacyjnych, dokonano inwentaryzacji tablic granicznych w parkach krajobrazowych i obszarach chronionego krajobrazu – łącznie zinwentaryzowano 64 tablic granicznych,</p>	24,2	środki własne, WFOŚiGW, środki budżetu państwa

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
			<p>zinwentaryzowano 6 ścieżek edukacyjnych na terenie parków krajobrazowych, a także współpracowano z jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami ekologicznymi w zakresie realizacji zadań związanych z rozwojem ekoturystyki.</p> <p>W 2016 r. wykonano (wymieniono plansze) tablice informacyjne, graniczne, edukacyjne – łącznie na terenie parków krajobrazowych wykonano 58 tablic informacyjnych, granicznych i edukacyjnych, wykonano pierwszy etap inwentaryzacji ścieżek dydaktycznych w Kazimierskim Parku Krajobrazowym oraz sporządzono 5 kart inwentaryzacyjnych, przeprowadzono kontrolę ruchu turystycznego na terenie parków krajobrazowych (największe nasilenie można było zaobserwować w miesiącach: lipiec, sierpień oraz wrzesień), wykonano inwentaryzację tablic granicznych, infrastruktury turystycznej i oznaczeń w parkach krajobrazowych i obszarach chronionego krajobrazu - dokonano przeglądu stanu technicznego tablic i infrastruktury turystycznej, wyznaczono w terenie nową trasę turystyczną o długości około 3 km przy kurorcie wypoczynkowym w Okunince nad Jeziorem Białym Włodawskim.</p>		
↔	Program aktywnej ochrony głuszca	Nadleśnictwa	<ul style="list-style-type: none"> Nadleśnictwo Józefów - Aktywna Ochrona Głuszca na terenie Nadleśnictwa Józefów: grodzenie upraw siatką i znakowanie dwoma żerdziami, koszty związane z wdrożeniem i realizacją projektu, odstrzał ssaków drapieżnych. 	121,6	środki własne
↔	Czynna ochrona ekosystemów parków narodowych oraz ich udostępnianie	Parki Narodowe	<ol style="list-style-type: none"> Poleski Park narodowy - Wykaszenie szlaków turystycznych, placów przy zadaszeniach, sprzątnięcie szlaków, ścieżek przyrodniczych na pow. 18,56 ha. Naprawy urządzeń turystycznych. Poleski Park Narodowy w 2016 roku odwiedziło 43774 turystów. Działalność ustawowa Roztoczańskiego Parku Narodowego 	1 068,5	WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki własne, środki bu żeru państwa
↔	Likwidacja barier na trasach przemieszczania się gatunków	Zarząd Województwa Lubelskiego, Sejmik Województwa Lubelskiego, zarządcy dróg	<p>W ramach zadania: „Budowa drogi ekspresowej S19 Lubartów – Kraśnik na odcinku od węzła „Dąbrowica” (bez węzła) do węzła „Konopnica” (wraz z węzłem) i połączeniem z istniejącą DK nr 19 wraz z przełożeniem odcinka drogi wojewódzkiej 747 na odcinku od węzła „Konopnica” do DK nr 19” wybudowano 25 sztuk przepustów oraz przejść dla zwierząt.</p>	-	POliŚ, środki własne
↔	Utrzymanie, wymiana i wprowadzenie zadrzewień przydrożnych	Zarządcy dróg	<p>Zadanie realizowane przez GDDKiA oraz Zarządców Dróg Powiatowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Lublinie - Nasadzenia, wycinka, pielęgnacja przydrożnych drzew i krzewów (bez uwzględnia nasadzeń wykonanych w ramach budów dróg). Zarząd Dróg Powiatowych w Radzynie Podlaskim - wycinka drzew zagrażających bezpieczeństwu ruchu drogowego. 	1 053,3	środki własne, środki powiatu, środki budżetu państwa

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
			<ul style="list-style-type: none"> Zarząd Dróg Powiatowych w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej - Nasadzenia, pielęgnacja zardzewienia, wycinka krzewów i drzew. Zarząd Dróg Powiatowych w Łęcznej - Wycinka "drzew trudnych" i podcinka drzew w pasie drogowym dróg powiatowych. Oczyszczenie pasa drogowego (usunięcie zakrzaczeń, konarów drzew zwisających nad jezdnią. Wycinka drzew uszkodzonych. Zarząd Dróg Powiatowych w Lubartowie - W roku 2016 nasadzono przy drogach Powiatowych 700 szt. drzew. 350 szt. lipy i 350 szt. Klonów. Zarząd Dróg Powiatowych w Kraśniku - Prace pielęgnacyjne zardzewienia wzdłuż dróg powiatowych. Zarząd Dróg Powiatowych w Krasnymstawie - Nasadzenia 152 szt. drzew przydrożnych w pasach dróg powiatowych. Powiatowy Zarząd Dróg w Hrubieszowie - Pielęgnacja (prześwietlanie korony drzew - 204 szt.), wycinka (238 szt.) oraz nasadzenia (34 szt.) drzew przy drogach powiatowych. Zarząd Dróg Powiatowych w Białej Podlaskiej - Wycinka drzew przy drogach powiatowych. 		
↔	Uwzględnianie zapisów „Planu zagospodarowania przestrzennego woj. Lubelskiego” w zakresie ochrony terenów otwartych, tożsamości krajobrazu, kształtowania zabudowy – w studiach kierunków i uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gmin i m.p.z.p	Gminy	Działanie realizowane przez gminę Sawin na bieżąco podczas zmian mpzp i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.	-	-
↔	Zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego śródleśnych bagien, użytków do szczególnej ochrony	RDOŚ, Nadleśnictwa, właściciele gruntów	<p>Zadanie realizowane przez RDOŚ i 4 Nadleśnictwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> RDOŚ: <ul style="list-style-type: none"> a) zachowanie naturalnych rozlewisk powstałych wyniku bytowania bobrów europejskich o łącznej powierzchni 13,3181 ha., b) zachowanie we właściwym stanie ochrony torfowisk w rezerwacie przyrody Imielty Ług Nadleśnictwo Biała Podlaska - Użytki ekologiczne na gruntach Nadleśnictwa Biała Podlaska to śródleśne powierzchnie zabagnione porośnięte brzozą, 	295,5	środki własne, LIFE+

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
			<p>olchą, wierzbą, topolą tworząc zarośla o różnym stopniu zadrzewienia. Na użytkach ekologicznych Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska nie zalecał i nie wykonywano żadnych zabiegów pielęgnacyjnych i gospodarczych. Są to powierzchnie pozostawione w zasadzie do naturalnej sukcesji. Łączna powierzchnia użytków ekologicznych wynosi 76,36 ha.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nadleśnictwo Chełm - Nie przeprowadzanie melioracji i uproduktywiania, ochrona bierna. • Nadleśnictwo Radzyń Podlaski - Realizowane zgodnie z PUL na 2014-2023. Potwierdzone certyfikatem FSC, PFSC. • Nadleśnictwo Zwierzyniec - Nie prowadzi się prac na siedliskach takich jak bory i lasy bagienne czy torfowiskach wysokich z roślinnością torfotwórczą. 		
↔	Zachowanie śródleśnych łąk znajdujących się w zasobach nadleśnictwa poprzez ich koszenie, są to żerowiska rzadkich gatunków zwierząt	Nadleśnictwa	<p>Zadanie realizowane przez 8 Nadleśnictw:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nadleśnictwo Chełm - Dzierżawienie łąk, koszenie łąk przez dzierżawców. • Nadleśnictwo Gościeradów - koszenie śródleśnych łąk. • Nadleśnictwo Janów Lubelski - Wykaszenie śródleśnych łąk, głównie w dolinie rzeki Branew (rezerwat Lasy Janowskie). • Nadleśnictwo Józefów - Zachowanie śródleśnych łąk znajdujących się w zasobach nadleśnictwa poprzez ich koszenie. • Nadleśnictwo Kraśnik - Łąki wydzierżawione. • Nadleśnictwo Lubartów - Wzbogacenie różnorodności biologicznej poprzez wykonywanie zabiegów ochronnych • Nadleśnictwo Radzyń Podlaski - Realizowane zgodnie z PUL na 2014-2023. Potwierdzone certyfikatem FSC, PFSC. • Nadleśnictwo Strzelce - Koszenie łąk przez dzierżawców. 	59,5	środki własne PROW
↔	Zwiększenie różnorodności biologicznej poprzez przebudowę drzewostanów – dostosowanie składu gatunkowego do właściwego siedliska	Nadleśnictwa	<p>Zadanie realizowane poprzez przebudowę drzewostanów w wyniku odnawiania gatunkami dostosowanymi do siedliska przez 14 Nadleśnictw:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nadleśnictwo Biała Podlaska; • Nadleśnictwo Chełm; • Nadleśnictwo Chotyłów; • Nadleśnictwo Krasnostaw; • Nadleśnictwo Kraśnik; • Nadleśnictwo Lubartów; • Nadleśnictwo Parczew; • Nadleśnictwo Puławy; • Nadleśnictwo Radzyń Podlaski; • Nadleśnictwo Sobibór; 	4 595,5	środki własne

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
			<ul style="list-style-type: none"> Nadleśnictwo Strzelce; Nadleśnictwo Świdnik; Nadleśnictwo Włodawa; Nadleśnictwo Zwierzyniec. 		
↔	Zadania z zakresu czynnej ochrony chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt	RDOŚ, Nadleśnictwa	<p>Zadanie realizowane przez RDOŚ i 3 Nadleśnictwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie: <ol style="list-style-type: none"> poprawa warunków siedliskowych susza perełkowanego w 4 obszarach Natura 2000: Hubale, Gliniska, Suśle Wzgórza, Świdnik na łącznej powierzchni 53 ha poprawa warunków bytowania susłów perełkowanych w obszarach Natura 2000 Popówka, Gliniska, Hubale, Suśle Wzgórza i Pastwiska nad Huczwą, efektem ekologicznym jest ograniczanie konfliktów na polu bób europejski – człowiek związanych z rozkopywaniem grobli czy ścinaniem drzew, zgryzaniem kory drzew, zwiększenie bezpieczeństwa bocianich lęgów, a zarazem ochronę sanitarną otoczenia przed niepożądanymi skutkami sąsiedztwa gniazd bociana białego, poprawa warunków siedliskowych sasanki otwartej na 7 stanowiskach na terenie obszaru Natura 2000 Uroczyska Lasów Janowskich Nadleśnictwo Biała Podlaska - W miejscach występowania gatunków ptaków "strefowych" zabiegi ochronne i hodowlane wykonywane są po uzyskaniu zgody RDOŚ. Obserwacja i aktualizacja wykazu stanowisk chronionych i rzadkich gatunków roślin, zwierząt i grzybów (zgodnie z IOL). W miejscach występowania rzadkich gatunków chronionych roślin zabiegi wykonywane są w miarę możliwości w okresie zimowym przy dużej pokrywie śniegu, pozostawia się biogrupy. Utworzono 7 nowych stref ochronnych rzadkich gatunków ptaków. Nadleśnictwo Kraśnik - Tworzenie stref ochronnych dla chronionych gatunków ptaków: bielik, bocian czarny. Przegląd i wyznaczanie i uaktualnianie stanowisk roślin i zwierząt chronionych. Nadleśnictwo Zwierzyniec - Ostoje ptaków i roślin są pod szczególną ochroną ale wszystkie prace wykonuje się ze starannością dbając o zminimalizowanie szkód podczas prac poza ostojami (pokrywa gleby, runo, podszyt). 	115,3	środki własne, WFOŚiGW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Rewitalizacja zabytkowego parku, zabiegi pielęgnacyjne	Gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Miasto Rejowiec - Inwentaryzacja dendrologiczna dla zespołu parkowego Cukrowni w Rejowcu • Miasto Lubartów - Zabiegi pielęgnacyjne na drzewostanie w parku miejskim • Miasto Bychawa - Zadanie zakładało wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych 12 szt. drzew z gatunku Topola, które poległo głównie na przeprowadzeniu cięć sanitarnych mających na celu usunięcie posuszu gałęziowego oraz cięć korygujących u drzew, których statyka uległa zachwianiu na skutek osłabienia, bądź utraty części korony. Zabiegi pielęgnacyjne dotyczą drzew rosnących na terenie nieruchomości użytkowanej jako droga gminna w miejscowości Józów, gm. Bychawa (nr ew. dz. 198), teren ten zgodnie z zapisami Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla gminy Bychawa objęty jest pośrednią ochroną konserwatorską 	51,2	środki własne, WFOŚiGW
↔	Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań terenów predysponowanych do zalesień	Gminy	<p>Zadanie realizowane na bieżąco przez 5 gmin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gmina Sawin - Działanie realizowane na bieżąco podczas zmian mpzp i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. • Miasto Kraśnik – uwzględnienie terenu po eksploatacji do rekultywacji w kierunku leśnym • Gmina Gościeradów - Podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru obejmującego część nieruchomości znajdujących się w granicach obrębów Książomierz Gościeradowska, Książomierz Kościelna, Gościeradów Folwark oraz Łany - 2016 r. • Gmina Mełgiew - W Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego gminy Mełgiew wprowadzono zapis o rekultywacji terenów po wyrobiskowych poprzez zalesienie. • Gmina Tomaszów Lubelski – uwzględnienie zapisów dotyczących zalesień w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Tomaszów Lubelski. 	-	-
↔	Zalesianie gruntów porolnych na terenach Lasów Państwowych	RDLP	<p>Zadanie realizowane przez 6 Nadleśnictw:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nadleśnictwo Biała Podlaska; • Nadleśnictwo Gościeradów; • Nadleśnictwo Lubartów; • Nadleśnictwo Strzelce; 	16,2	środki własne

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
			<ul style="list-style-type: none"> • Nadleśnictwo Świdnik; • Nadleśnictwo Włodawa. 		

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Modernizacja infrastruktury szlaków turystycznych / Budowa i rozbudowa szlaków pieszych (chodników) i ścieżek rowerowych, tras wycieczkowych	Gminy, nadleśnictwa	<p>Zadanie realizowane przez 7 gmin i 5 Nadleśnictw:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gmina Terespol - Wykonanie dokumentacji budowlanej. Miasto Tarnogród - Przebudowa ciągu pieszego w Tarnogrodzie. Gmina Dorohusk - Przebudowa chodnika dla pieszych w miejscowości Okopy. Gmina Krzczonów - Budowa szlaku pieszo-rowerowego po Krzczonowskim Parku Krajobrazowym Gmina Mełgiew - Wyznaczenie szlaku turystycznego w ramach projektu "Szlak Jana III Sobieskiego" - droga powiatowa nr 2020L Lublin-Mełgiew-Zakrzów (gmina Mełgiew) - droga powiatowa nr 2021L Mełgiew-Kajetanówka(gmina Mełgiew) - droga powiatowa nr 2023L Mełgiew-Milejów(gmina Mełgiew) - droga powiatowa nr 2100L Łuszczów-Janowice-Trzeszkowice(gmina Mełgiew) - droga powiatowa nr 2113L Mełgiew-Piaski (gmina Mełgiew i gmina Piaski) - droga powiatowa nr 2126L Częstoborowice-Orchowiec(gmina Rybczewice).Ustanowienie tablic stanowi "indywidualne" oznakowanie turystyczne, które zostało zrealizowane w ramach projektu "Szlak Jana III Sobieskiego". Drogowskazy zawierają informacje pomocne w poruszaniu się i orientowaniu w przestrzeni publicznej, doprowadzają do miejsc potencjalnego zainteresowania turystycznego. Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi unii europejskiej. Miasto Łuszczów – budowa chodnika Gmina Tomaszów Lubelski – budowa chodników Nadleśnictwo Chełm - Dopuszczenie ścieżki edukacyjnej. Nadleśnictwo Janów Lubelski - Budowa trasy edukacyjno turystycznej w Rezerwacie przyrody Imielty Ług Nadleśnictwo Józefów - Ścieżka edukacyjna "Czartowe Pole" - Odbudowa ścieżki edukacyjnej - zakup i montaż tablic poglądowo informacyjnych, wykonanie koszy na śmieci, zakup i montaż znaków kierunkowych, wykonanie kładki drewnianej Nadleśnictwo Radzyń Podlaski - Modernizacja ścieżki przyrodniczej Czarny Las. Nadleśnictwo Świdnik – utrzymanie i rozbudowa ścieżki turystycznej. 	1 665,4	Program Szwajcarski, środki własne, środki powiatu, środki województwa, WFOŚiGW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Zaadoptowanie terenu na funkcje rekreacyjno-sportowe z urządzeniami zieleni miejskiej	Gminy	Zadanie realizowane przez 4 gminy: Gmina Terespol - Zakup i montaż bramek, piłkochwyłów, ławek dla zawodników rezerwowych i trybun sportowych trybun, wykonanie boiska w Małaszewiczach Dużych. Miasto Biłgoraj - Budowa szkolnego placu zabaw wyposażonego w sprzęt rekreacyjny, urządzenie placu zieleni przy ul. Okulickiego. Gmina Annopol – budowa 3 ogródków jordanowskich. Miasto Kazimierz Dolny - Urządzenie zaplecza boiska sportowego w Wierchoniowie. Dodatkowo zadanie było realizowane przez gminę Karczmiska w 2015 r.	291,4	środki własne, PROW
↔	Zakup drzew i krzewów w celu dokonania nasadzeń przy budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy	Gminy	Zadanie było realizowane w celu zwiększenia terenów zieleni przez 20 gmin: <ul style="list-style-type: none"> • Gmina Terespol; • Gmina Wierzbica; • Gmina Werbkowice; • Gmina Kraśniczyn; • Gmina Łopiennik Górny; • Miasto Kraśnik; • Gmina Annopol; • Gmina Kraśnik; • Gmina Urzędów; • Gmina Serniki; • Miasto Bychawa; • Gmina Jastków; • Gmina Niedzwica Duża; • Miasto Stoczek Łukowski; • Gmina Adamów; • Gmina Końskowola; • Gmina Ulan-Majorat; • Gmina Tomaszów Lubelski; • Gmina Krasnobród; • Miasto Chełm. 	267,9	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, RPO WL

2.3.1. Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie zasobów przyrodniczych

Spośród 47 zadań zaplanowanych w Programie 2016 realizowano aż 34 zadania, z czego tylko 12 stanowiło kontynuację zadań zaplanowanych w Programie 2012.

Na zadanie niebędące kontynuacją zadań z Programu 2012 w samym tylko 2016 r. wydatkowano kwotę sięgającą 10 251,8 tys. zł.

2.3.2. Ochrona gleb

Poniżej w tabeli przedstawiono główne działania dotyczące gleb, które określone zostały w Programie 2012 oraz Programie 2016. Informacje o realizacji zadań i o poniesionych nakładach finansowych zostały zebrane od podmiotów w drodze ankietyzacji. W Programie 2012 w zakresie gleb wskazano do realizacji 6 zadań a planowany koszt ich realizacji w latach 2015-2016 określono na poziomie 74,4 tys. zł .

Tabela 8. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie gleb

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Monitoring gleb 2016 Monitoring jakości gleb	Okręgowa Stacja Chemiczno- Rolnicza w Lublinie, Gminy: Wołyń, Spiczyn, Chełm, Puchaczów, Łomazy	2012-2019	<ul style="list-style-type: none"> • Gmina Leśna Podlaska - Ocena wybranych właściwości gleb gminy Leśna Podlaska. • Gmina Białopole - W każdym roku na wniosek zainteresowanych rolników. • Gmina Kamień - Dofinansowanie do wykonania analizy fizyko-chemicznej prób glebowych dla mieszkańców. • Gmina Kraśnik - Ocena stopnia degradacji gleb w wyniku działalności gospodarczej człowieka obejmująca badanie pH gleby oraz badanie ilości przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu w próbach glebowych pobranych z upraw rolnych na terenie gm. Kraśnik. • Gmina Urzędów - Ochrona stopnia degradacji gleb w wyniku działalności gospodarczej człowieka. • Gmina Wilkołaz - wykonano próbki glebowe dla określenia jakości gleb. • Gmina Firlej - W ramach monitoringu został określony stan zakwaszenia gleb, zawartość fosforu, potasu i magnezu w glebie użytkowej. • Gmina Kamionka - Pobieranie próbek glebowych przez OSChR w Lublinie, w celu oceny stopnia degradacji gleb w wyniku działalności gospodarczej człowieka. • Gmina Ostrówek - badania prób glebowych w zakresie odczynu oraz przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu. • Gmina Głusk - Pobieranie próbek glebowych we własnym zakresie przez rolników w celu sprawdzenia składników NPK i zasobności gleby w składniki pokarmowe w zależności od rodzaju uprawy. Monolity gleb pobierane na terenie powiatu lubelskiego w tym z terenu gminy Głusk. • Gmina Józefów nad Wisłą - wykonanie analizy gleb. • Gmina Kąkolewnica - Badanie próbek gleb. • Gmina Bełzec - Ocena stopnia degradacji gruntów użytkowanych rolniczo, sołectwo Chyże i sołectwo Żyłka, gmina Bełzec. • Gmina Krynice - zlecenie przebadania próbek ziemi z terenu gminy. • Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy - Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce, program ogólnopolski. 	99,0	środki własne, NFOŚiGW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Upowszechnianie zasad ochrony gleb wynikających z Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych” oraz potrzeb rozwoju rolnictwa ekologicznego 2016 Promowanie zasad Kodeksu Dobrej praktyki Rolniczej	Gminy, LODR	-	<ul style="list-style-type: none"> Gmina Białopole - Raz w tygodniu dyżur pełni doradca z Ośrodka Doradztwa Rolniczego. Gmina Wojsławice - szkolenia z Kodeksu Dobrych praktyk Rolniczych raz w roku. Gmina Głusk - prowadzenie szkoleń dla rolników z terenu gminy dot. zasad ochrony gleb wynikających z Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych prowadzone przez ODR, prowadzenie kursów chemizacyjnych. Miasto Tyszowce - Prenumerata czasopism. Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli - Szkolenia z zakresu wprowadzania zasad wzajemnej zgodności (cross compliance). 	1,0	środki własne, PROW, środki budżetu państwa
↔	Promocja gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych 2016 Wspieranie i promocja gospodarstw ekologicznych	Gminy, LODR	-	<p>Zadanie było realizowane przez 2 gminy oraz LODR:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gmina Białopole – podejmowała działania promocyjne na spotkaniach wiejskich. Gmina Końskowola - wydała folder "Serce polskiego szkółkarstwa" promującego m.in. gospodarstwa ekologiczne i agroturystyczne. Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli - zorganizowano Ogólnopolski Konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne w 2015 r. Prowadzono bazę danych gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych. Prowadzono doradztwo w gospodarstwach ekologicznych. Opracowano 5-cio letnie plany działalności ekologicznej. Prowadzono szkolenia z zakresu rolnictwa ekologicznego. 	29,9	środki własne, środki budżetu państwa
↗	Rekultywacja składowisk odpadów 2016 Rekultywacja składowiska odpadów	Gminy, zarządzający składowiskami	-	<p>Na terenie województwa w latach 2015 – 2016 prowadzono rekultywację składowisk odpadów, opracowano projekty techniczne, prowadzono monitoring zamkniętego składowiska lub podjęto decyzje o zamknięciu składowiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gmina Zalesie - Rekultywacja części składowiska Horbów. Gmina Łukowa - Rekultywacja gminnego składowiska odpadów komunalnych. Gmina Potok Górny - Opracowano projekt techniczny zamykania i rekultywacji składowiska. Gmina Sawin - Decyzja Marszałka Województwa Lubelskiego w Lublinie RŚ-V.7241.68.2015.RSI z dnia 18 grudnia 2015 roku dot. zamknięcia składowiska odpadów. Gmina Batorz - Rekultywacja składowiska. 	2 486,5	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				<ul style="list-style-type: none"> • Gmina Żółkiewka - wykonano dokumentację techniczną • Gmina Annopol - Rekultywacja 2,5 ha składowiska. • Miasto Lubartów z Gminą Lubartów - Zrekultywowanie nieczynnego składowiska odpadów w Nowodworze. • Miasto Bychawa - W roku 2015 r. w oparciu o decyzję znak: RŚ-V.724.2.2014.JKP wydana przez Marszałka Województwa Lubelskiego w dniu 4 kwietnia 2014 r. wykonano zamknięcie i rekultywację składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Zdrapach gm. Bychawa. Prace związane z rekultywacją zostały zakończone w dniu 25 sierpnia 2015 r. Właścicielem składowiska jest Bychawskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. w Bychawie. • Gmina Jabłonna - Opracowanie dokumentacji na rekultywację składowiska odpadów w Tuszowie oraz przeprowadzono rekultywację tego składowiska odpadów. • Gmina Ludwin - rekultywacja mechaniczna. • Miasto Łuków - Rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Łukowie. • Gmina Karczmiska - "Monitoring zamkniętego międzygminnego składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Rogów" zgodnie z projektem rekultywacji. • Gmina Ułęż - Rekultywacja składowiska odpadów w miejscowości Sobieszyn. • Gmina Jarczów - zamknięcie i rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w miejscowości Wierszczyca. • Miasto Tyszowce - zrekultywowano 1 składowisko odpadów, w obecnie prowadzi się monitoring zrekultywowanego składowiska. • Gmina Krasnobród - Zamknięcie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowanego w Grabniku, gm. Krasnobród. • Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej łączna Sp. z o.o. - rekultywacja drugiej niecki składowiska odpadów. 		
↔	Likwidacja dzikich wysypisk 2016 Likwidacja dzikich wysypisk	Gminy	-	<p>Na terenie województwa 28 gmin oraz 1 przedsiębiorstwo likwidowało na bieżąco miejsca powstawania tzw. „dzikich wysypisk”. Prowadzono również stałą inwentaryzację występowania takich miejsc. Gminy zaangażowane w realizację zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gmina Sławatycze; • Gmina Białopole; 	355,1	środki własne, środki samorządu województwa, WFOŚiGW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

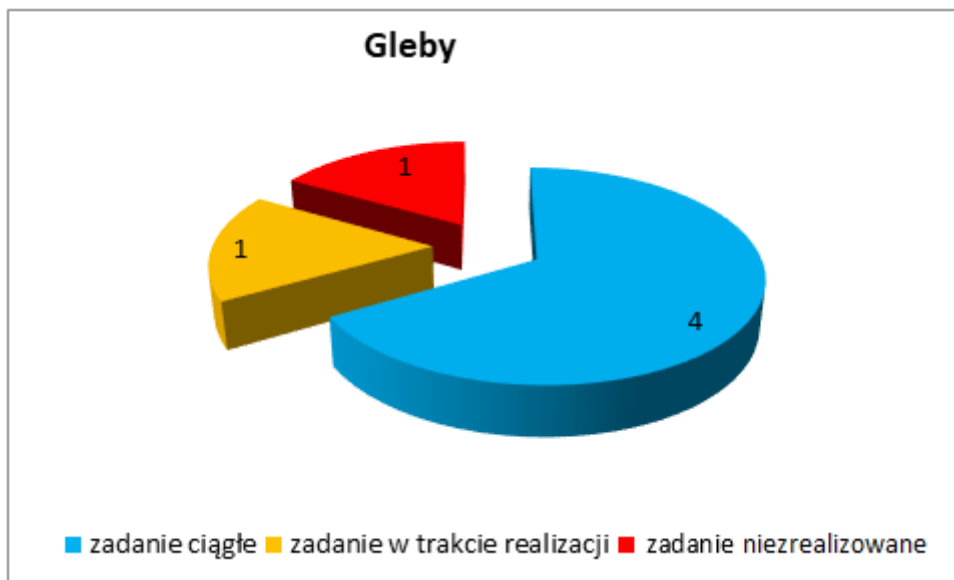
Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				<ul style="list-style-type: none"> • Gmina Terespol; • Gmina Rejowiec Fabryczny; • Miasto Siedliszcze; • Gmina Hrubieszów; • Gmina Krasnystaw; • Gmina Łopiennik Górny; • Miasto Kraśnik; • Gmina Anopol; • Gmina Kraśnik; • Miasto Lubartów; • Gmina Lubartów; • Gmina Serniki; • Miasto Bełżyce; • Miasto Bychawa; • Gmina Głusk; • Gmina Jastków; • Gmina Konopnica; • Gmina Niedzwica Duża; • Gmina Strzyżewice; • Miasto Łuków; • Miasto Parczew; • Miasto Kazimierz Dolny; • Gmina Puławy; • Miasto Piaski; • Gmina Radecznica; • Miasto Chełm; • Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej łączna sp. z o.o. 		
↓	Działania polegające na rekultywacji terenów, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi – rekultywacja terenów zniszczonych	LW Bogdanka, Gmina Ryki, UM Zamość właściciele terenów	2012-2019	Działanie nie było realizowane.	-	-

Tabela 9. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie gleb

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	Powiaty	Starostwo powiatowej w Białej Podlaskiej prowadzi rejestr terenów, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi (w 2016 r. nie odnotowano zgłoszeń w tym zakresie)	-	-

2.3.3. Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie ochrony gleb

Na podstawie zgromadzonych danych można stwierdzić, że spośród 6 zaplanowanych działań jednostki zrealizowały 5. Niezrealizowane zadanie dotyczyło działań polegających na rekultywacji terenów, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi. Zadania, które zostały zrealizowane mają charakter ciągły lub znajdują się w trakcie realizacji (rekultywacja składowisk odpadów) i w kolejnych latach przewiduje się ich kontynuację.

Rysunek 5. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu gleb. Dodatkowo w 2016 r. realizowano również 3 zadania zaplanowane w Programie 2016, których charakter jest ciągły i należy je kontynuować. W sumie w Programie 2016 zaplanowano łącznie 11 zadań, spośród których 4 stanowią kontynuację działań przewidzianych w Programie 2012.

Na realizację zadań jednostki przeznaczyły szacunkowo 2 872,6 tys. zł. Jest to kwota zdecydowanie wyższa od zakładanej (74,4 tys. zł). W większości zadania były finansowane ze środków własnych jednostek realizujących. W kilku przypadkach działania były dofinansowywane z PROW, WFOŚiGW, NFOŚiGW, a także środki budżetu państwa i województwa lubelskiego.

Na podstawie oceny wdrażania działań określonych w Programach proponuje się kontynuację ich realizacji. Przy realizacji projektów należy uwzględnić fakt, że zanieczyszczenie gleb utrzymuje się niekiedy nawet do kilkuset lat, więc osiągnięcie dobrej jej jakości w odniesieniu do wybranych obszarów nabiera znaczenia wielopokoleniowego.

2.3.4. Ochrona zasobów kopalin

W zakresie zasobów kopalin w Programie 2012 zaproponowano do realizacji 4 zadania, również w Programie 2016 zaproponowano 4 zadania, z których jedno jest kontynuacją zadań zaplanowanych w 2012 r. Realizacja tych zadań powinna skutkować ochroną zasobów kopalin i wykorzystania środowiska geologicznego dla celów produkcyjnych. Informacje o realizacji zadań i o poniesionych nakładach finansowych zostały zebrane od podmiotów w drodze ankietyzacji. W Programie 2012 planowany koszt realizacji zadań w latach 2015-2016 określono na poziomie 14,6 tys. zł.

Tabela 10. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie zasobów kopalin

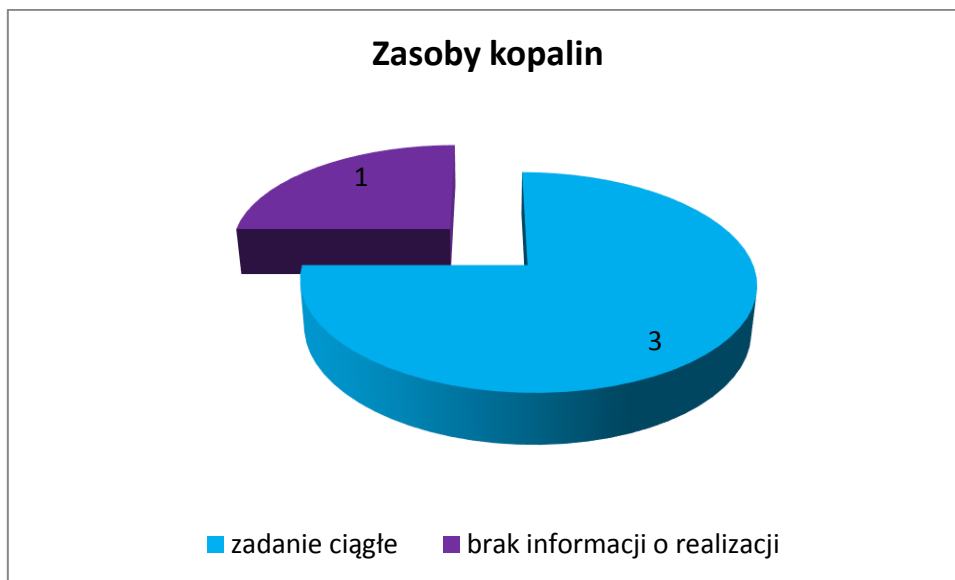
Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Aktualizacja inwentaryzacji złóż surowców mineralnych z uwzględnieniem elementów ochrony środowiska	Marszałek Województwa Lubelskiego, (Geolog Wojewódzki), Starosta Rycki	2012-2019	Działanie podejmowane było przez Starostwa Powiatowe w Białej Podlasce oraz Biłgoraju. Od 2014 r. Marszałek Województwa Lubelskiego nie wykonuje aktualizacji inwentaryzacji, ze względu na brak dotacji z budżetu państwa na ten cel.	0,0	środki własne
↔	Kontrole w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji oraz eliminacja nielegalnych eksploatacji	Okręgowy Urząd Górniczy w Lublinie, Marszałek Województwa Lubelskiego, Starosta, Prowadzący eksploatację	-	Działanie podejmowane było przez Starostwa Powiatowe w Białej Podlasce, Biłgoraju, Janowie Lubelskim oraz Kraśniku. Zadanie było realizowane również przez Marszałka Województwa Lubelskiego, w ramach którego przeprowadzono 12 kontroli i wizji terenowych dotyczących zgodności prowadzonego wydobycia kopaliny z warunkami określonymi w koncesji.	0,0	środki własne, środki budżetu państwa
x	Bieżące utrzymanie złóż kopalin	Koncesjonariusze	-	nie otrzymano odpowiedzi	-	-
↔	Wprowadzenie do mpzp odpowiednich zapisów chroniących obszary występowania kopalin przed zagospodarowaniem uniemożliwiającym eksploatację kopalin. 2016 Ujawnianie złóż kopalin w celu ich ochrony w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz planach zagospodarowania przestrzennego województwa	Gminy	2012-2019	Zadanie zrealizowały 6 gmin: <ul style="list-style-type: none"> • Gmina Biłgoraj, • Gmina Potok Górny, • Gmina Sawin, • Gmina Końskowola, • Gmina Niedźwiada, • Gmina Tomaszów Lubelski. wprowadzając odpowiednie zapisy do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.	34,6	środki własne

Tabela 11. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie zasobów geologicznych

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Wydawanie koncesji	Marszałek Województwa, Powiaty	<p>Zadanie realizowane było na bieżąco przez 5 Starostw Powiatowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Starostwo Powiatowe w Białej Podlaskiej, • Starostwo Powiatowe w Biłgoraju, • Starostwo Powiatowe w Chełmie, • Starostwo Powiatowe w Kraśniku, • Starostwo Powiatowe w Rykach, <p>które łącznie wdały 11 koncesji.</p> <p>Zadanie realizowane było również przez Marszałka Województwa Lubelskiego, który prowadził postępowania dotyczące koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż objętych własnością nieruchomości gruntowej o powierzchni powyżej 2 ha i rocznym wydobyciu przekraczającym 20 000 m³, w tym: udzielanie, cofnięcie, zmiana i wygaszenie. W 2016 r. łącznie wydał 34 decyzje.</p>	20,3	środki własne, środki budżetu państwa

2.3.5. Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie ochrony zasobów kopalin

W zakresie minimalizacji strat w eksploatowanych złożach oraz ochronie przed zainwestowaniem uniemożliwiającym ich eksploatację, w Programie 2012 zaplanowano 4 działania. W latach objętych niniejszym Raportem realizowano 3 zadania, natomiast w przypadku jednego zadania (polegającego na bieżącym utrzymaniu złóż kopalin) brak jest informacji od podmiotów odpowiedzialnych za jego realizację.

Rysunek 6. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu ochrony zasobów kopalin. Natomiast w ramach Programu 2016 realizowano dodatkowo 1 zadanie polegające na wydawaniu koncesji, którego charakter jest ciągły i należy je kontynuować. W sumie w Programie 2016 zaplanowano łącznie 4 zadania, spośród których jedno stanowi kontynuację działań przewidzianych w Programie 2012.

Zadania jakie realizowano mają charakter ciągły i powinny być realizowane również w kolejnych latach. Egzekwowanie przez organy administracji państwowej odpowiednich zapisów w aktach planistycznych było realizowane również w latach wcześniejszych i skutkowało zwiększeniem efektywności w procesie racjonalnej gospodarki zasobami naturalnymi. Zadanie polegające na kontrolach w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji oraz eliminacji nielegalnych eksploatacji było realizowane przez starostwa powiatowe.

Na realizację zadań jednostki przeznaczyły szacunkowo 54,9 tys. zł. Jest to kwota wyższa od zakładanej (14,6 tys. zł). W większości zadania były finansowane ze środków własnych jednostek realizujących.

Na podstawie oceny zadań określonych w Programach 2012 i 2016 proponuje się kontynuację realizowanych działań. Efektywne korzystanie z zasobów wymaga przemyślanych działań oraz inwestycji w nowoczesne technologie przyjazne środowisku, a racjonalne wykorzystanie zasobów powinno być priorytetowe w kontekście zapewnienia ich dostępności dla przyszłych pokoleń.

2.3.6. Racjonalne gospodarowanie zasobami wody – ochrona przed powodzią i suszą

Ochrona przed powodzią i suszą została uwzględniona w Programie 2012 poprzez 27 zadań, które skupiają się wokół budowy i modernizacji urządzeń melioracyjnych, zabezpieczeń przeciwpowodziowych, małej retencji i właściwym odwodnieniu. Na cele te w latach 2015-2016

określono koszty na poziomie 245 073,16 tys. zł. W Programie 2016 zaplanowano do realizacji łącznie 18 zadań z zakresu gospodarowania wodami, które obejmują szerszy kontekst niż zadania zaplanowane w 2012 r., niemniej część z nich stanowi ich kontynuację.

Tabela 12. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi – ochrona przed powodzią i suszą

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Bieżąca konserwacja urządzeń melioracyjnych szczegółowych i cieków wodnych oraz konserwacja urządzeń i budowli wodnych	Starosta Rycki, Gminy: Piszczac, Radzyń Podlaski, Łaszczów, Ryki, Łuków, m. Zamość, Puchaczów, Siedliszcz, Wólka, RZSW	-	Zadanie realizowane było przez 10 gmin, jeden związek spółek wodnych oraz jeden zarząd dróg powiatowych: <ul style="list-style-type: none"> Gmina Terespol - Remonty przepustów Gmina Księżpol - konserwacja rowów o łącznej długości 24 260 mb. Gmina Kamień - Odmulanie rowów melioracyjnych zlokalizowanych wzdłuż ciągów komunikacyjnych – łącznie 3 321 mb. Gmina Żółkiewka - konserwacja rzeki Żółkiewka. Gmina Abramów - Konserwacja urządzeń wodnych. Miasto Łęczna - prace konserwacyjne rowów melioracyjnych stanowiących własność gminy. Miasto Łuków - opłata za konserwację urządzeń melioracyjnych i zdrenowanych zlokalizowanych na terenie Miasta Łuków. Gmina Ulan-Majorat - Pomoc Spółce Wodnej w bieżącym utrzymaniu urządzeń melioracyjnych. Miasto Dęblin - Konserwacja bieżąca rowów melioracyjnych na terenie Miasta Dęblin. Gmina Mełgiew - Odmulanie rzeki Stawek-Stoki. W ramach zadania dokonano: koszenia skarp, półki, odmulanie, usunięcie zatorów oraz roślinności z dna, rozplantowanie urobku. Głębokość odmulenia wyniosła od 0,2 m do 0,5 m. Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Rykach - Konserwacja drenowań. Konserwacja rowów melioracyjnych. Zarząd Dróg Powiatowych w Lublinie z siedzibą w Beżycach - Oczyszczenie studzienek oraz rur kanalizacyjnych przy mostach i przepustach, wykonanie studni chłonnych. 	441,0	środki własne, środki powiatu, środki budżetu państwa
↗	Budowa, rozbudowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły wraz z niezbędnymi urządzeniami (Dolina Puławsko-Parchacko-Bochotnicka gm. Kazimierz	WZMiUW w Lublinie	-	W ramach zadania realizowane były następujące projekty: <ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w dolinie Święciechowskiej w km 0+000 - 8+180 (8+184), gm. Annapol, pow. Kraśnik, obiekt 2 w km 1+975-3+608 na długości 1,633 km. Rozbudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w dolinie Opolskiej w km 2+680 - 11+403 (11+024), gm. Łaziska pow. Opole Lubelskie, obiekt 2 w km 4+420 - 5+830 na dług. 1,410 km. 	46 408,6	środki budżetu państwa

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
	Dln., Dolina Janiszowska gm. Annapol, Dolina Stężycka gm. Stężyca i m. Dęblin, Dolina Święciechowska gm. Annapol, Dolina Opolska gm. Wilków i Łaziska, Dolina Józefowska gm. Józefów nad Wisłą, Dolina Gołębska gm. Puławy, wał Azoty Puławy m. i gm. Puławy) 2016 Budowa i rozbudowa wałów przeciwpowodziowych			<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w dolinie Opolskiej w km 2+680 - 11+403 (11+024), gm. Łaziska pow. Opole Lubelskie, obiekt 3 w km 5+830 - 9+480 na długość 3,650 km. • Rozbudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w dolinie Opolskiej w km 2+680 - 11+403 (11+024), gm. Łaziska pow. Opole Lubelskie, obiekt 4 w km 9+480 - 11+024 na długość 1,544 km. • Rozbudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w dolinie Opolskiej w km 2+680 - 11+403 (11+024), gm. Łaziska, pow. Opole Lubelskie, obiekt 1 w km 2+680 - 4+420, tj. na długość 1,740 km. • Rozbudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w dolinie Święciechowskiej w km 0+000 - 8+180 (8+184), obiekt 1 w km 0+000 - 1+975 na długości 1,975 km, gm. Annapol, pow. Kraśnik. 		
↓	Modernizacja obwałowania wstecznego rzeki Sanny w Dolinie Janiszowskiej gm. Annapol	WZMiUW w Lublinie		Zadanie nie było realizowane	-	-
↓	Rozbudowa wału wstecznego prawego rzeki Chodelki gm. Wilków	WZMiUW w Lublinie		Zadanie nie było realizowane	-	-
↓	Modernizacja (przebudowa) grobli budowy zbiornika Mosty, gm. Podedwórze, pow. parczewski	WZMiUW w Lublinie		Zadanie nie było realizowane	-	-

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↓	Odbudowa (kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego) koryta rzek: Pasternik, Wełnianka, Kanału Ulgi, Potok Mucha, Stanianka, Urzędówka, Kanał Podlipie, Kosarzewka, Ciek Struga, Biała Łada, Czarna Łada, Łazobna, Wirowa, Uherka, Syroczańska F	WZMiUW w Lublinie	2012-2019	Zadanie nie było realizowane	-	-
↓	Kujawy-Jarczówek melioracje użytków rolnych	WZMiUW w Lublinie	2013-2014	Zadanie nie było realizowane	-	-
↓	Odbudowa jazu Sielczyk na rzece Krzna w km 36+350 m. Biała Podlaska	WZMiUW w Lublinie	2013-2014	Zadanie nie było realizowane	-	-
↓	Rozbudowa wału wstecznego rzeki Wieprz w km 0+000 - 6+772, tj. na długość 6,772 km, gm. Dęblin	WZMiUW w Lublinie	2015-2019	Zadanie nie było realizowane	-	-
↓	Rozbudowa wału wstecznego rzeki Kurówki m. Puławy	WZMiUW w Lublinie	2015-2019	Zadanie nie było realizowane	-	-
↓	Rozbudowa wału wstecznego rzeki Wyżnicy w Dolinie Józefowskiej w km 0+000 - 2+370, tj. na długość 2,370 km, gm. Józefów nad Wisłą	WZMiUW w Lublinie	2015-2016	Zadanie nie było realizowane	-	-
↓	Budowa zbiornika małej retencji Poczekajka gm. Rejowiec Fabryczny	UG w Rejowcu Fabrycznym, WZMiUW w Lublinie – jako inwestor zastępczy	2014-2019	Zadanie nie było realizowane	-	-

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↓	Budowa zbiornika małej retencji w m. Wąwolnica, gm. Wąwolnica	UG Wąwolnica, WZMiUW w Lublinie – jako inwestor zastępczy	2014-2019	Zadanie nie było realizowane	-	-
↓	Budowa zbiornika małej retencji w m. Bochothnica, gm. Kazimierz Dln.	UG Kazimierz Dolny, WZMiUW w Lublinie – jako inwestor zastępczy	2014-2019	Zadanie nie było realizowane	-	-
↓	Budowa zbiorników wodnych Biszczka-Żary gm. Biszczka, Brodziaki m. i gm. Biłgoraj, Borowiec gm. Obsza	UG Biszczka, Obsza, UM Biłgoraj, WZMiUW w Lublinie – jako inwestor zastępczy	2015-2019	Zadanie nie było realizowane	-	-
↓	Budowa zbiornika Szczecin, gm. Puchaczów i Ludwin	WZMiUW w Lublinie	2014-2019	Zadanie nie było realizowane	-	-
↓	Odbudowa zbiornika Żelizna gm. Drelów i Komarówka Podlaska	WZMiUW w Lublinie	2014-2019	Zadanie nie było realizowane	-	-
↓	Odbudowa zbiornika Opole gm. Podedwórze	WZMiUW w Lublinie	2014-2019	Zadanie nie było realizowane	-	-
↓	Odbudowa zbiornika Mytycze gm. Ostrów Lubelski	WZMiUW w Lublinie	2014-2019	Zadanie nie było realizowane	-	-
↑	Odbudowa zbiornika Dratów wraz z doprowadzalnikiem D-M gm. Ludwin i Ostrów Lubelski	WZMiUW w Lublinie	2015-2019	<p>W ramach zadania wykonano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Remont i rozbudowa zbiornika Dratów w systemie Kanału Wieprz - Krzna, gm. Łęczna, pow. łączyński, obiekt 1 - grobla zbiornika Dratów wzdłuż Kanału Wieprz - Krzna w km 38+260 - 39+946 (kilometr 3+340 - 5+026 grobli zbiornika). • Zabezpieczenie dodatkowe skarpy odwodnej zbiornika Dratów w km 3+800 – 4+300 przed utratą stateczności w wyniku falowania wody. 	4 626,4	PROW, środki budżetu państwa

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↓	Rozbudowa i renaturalizacja systemu kanału Wieprz-Krzna z uwzględnieniem Krowiego Bagna i szkód górniczych	WZMiUW w Lublinie	2015-2019	Zadanie nie było realizowane	-	-
↓	Utrzymanie urządzeń melioracji podstawowych	WZMiUW w Lublinie	2012	Zadanie nie było realizowane	-	-
↓	Budowa wału w miejscowości Basonia 700 m, gm. Józefów nad Wisłą	Gmina Józefów nad Wisłą, pow. opolski, WZMiUW w Lublinie	2015-2019	Zadanie nie było realizowane	-	-
↔	Budowa i udrożnienie rowów melioracyjnych	Gminy: Drelów, Łuków, Ryki, Spółka Wodna w Stoczku Łukowskim, właściciele rowów, WZMiUW, Powiatowy Zarząd Dróg Puławy	2012-2019	Zadanie realizowane było przez 5 gmin oraz GDDKiA: <ul style="list-style-type: none"> Gmina Dzwola - Oczyszczono rowy na terenie sołectw: Dzwola, Flisy, Kocudza Górna, Kocudza Pierwsza, Kocudza Druga, Kocudza Trzecia, Konstantów, Krzemień Pierwszy, Krzemień Drugi, Władysławów, Zofianka Dolna. Gmina Abramów - Budowa i udrożnienie rowów melioracyjnych Gmina Cyców - Dbanie o rowy melioracyjne będące odbiornikami ścieków oczyszczony z oczyszczalni ścieków znajdujących się na terenie Gminy Cyców. Działania podejmowane w ramach wytycznych w decyzjach pozwolenia wodnoprawne na oczyszczalni ścieków znajdujące się na terenie Gminy Cyców. Prace prowadzone przez pracowników Referatu Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy Cyców. Miasto Stoczek Łukowski - Czyszczenie i konserwacja rowu OP 1. Gmina Bełzec - Udrożnianie rowów melioracyjnych w miejscowościach Chyże, Brzeziny, Bełzec. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Lublinie – udrożnienie rowów przydrożnych o łącznej długości 425 m. 	167,7	środki własne środki krajowe

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Budowa zbiorników wodnych: małej retencji, wielozadaniowych	Gmina Markuszów, WZMiUW Lublin – inwestor zastępczy	2015-2019	Zadanie realizowały dwie gminy: <ul style="list-style-type: none"> Gmina Terespol - Budowa zbiornika retencyjnego w Kobylanach - projekt budowlano-wykonawczy Miasto Tomaszów Lubelski - w 20106 r. projekt planowanych do budowy 4 zbiorników " małej retencji" o powierzchni powyżej 1 ha i pojemności nie przekraczającej 5 mln m³. 	147,6	środki własne
↔	Odwodnienia miejscowości i obiektów	Gmina Piaski, Piszczac, Starostwo w Kraśniku	2012-2019	Zadanie realizowane było przez 6 gmin: <ul style="list-style-type: none"> Miasto Tarnogród - odwodnienie budynku synagogi. Gmina Dorohusk - Budowa zewnętrznej kanalizacji deszczowej przy budynku szkoły i hali widowiskowo - sportowej w Dorohusku. Gmina Karczmiska - Zabezpieczenie płytami cementowymi obrzeży rowów znajdujących się po stronie północnej drogi gminnej od granicy z Kowalą. Wykonano przepusty oraz obłożono rowy odwadniające płytami żelbetowymi ażurowymi obustronnie wraz z dnem wykopu o łącznej powierzchni 92,0 m² oraz 98,2 m². Miasto Parczew - "Budowa sieci kanalizacji deszczowej odwodnienia terenu dróg gminnych w osiedlu "Dworca" w rejonie ulic Spokojnej, Dworcowej i Kolejowej w Parczewie - etap 1- Wylimowanie zagrożenia zalewań posesji na osiedlu "Dworcowa"- spójność ze strategią Gminy Parczew na lata 2014-2020 -Cel główny :Gmina przyjazna mieszkańcom. Gmina Końskowola - Odwodnienie budynku Urzędu Gminy w Końskowoli. Gmina Tarnawatka - Odwodnienie miejscowości Sumin. 	1 133,6	środki własne
↔	Zagospodarowanie zbiorników wodnych oraz terenu przy zbiornikach	Gminy: Wilkołaz, Tarnawatka, Siennica Różana	2015-2019	Zadanie realizowane przez 3 gminy: <ul style="list-style-type: none"> Gmina Serniki - Rekultywacja zbiornika wodnego i rewitalizacja terenu wokół stawu. Gmina Stanin - Budowa stawu hodowlanego w m. Stara Wróblina. Gmina Żyrzyn - rekultywacja stawu w Skrudkach. 	63,2	środki własne

Tabela 13. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie gospodarowania wodami

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Przygotowanie Planów Zarządzania Ryzykiem Powodziowym, aktualizacja wstępnej oceny ryzyka powodziowego (WORP) a oraz aktualizacja map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego	RZGW w Warszawie, RZGW w Krakowie, KZGW	Zadanie było realizowane zarówno przez RZGW w Krakowie jak i w Warszawie. PZRP obejmują wszystkie elementy zarządzania ryzykiem powodziowym, ze szczególnym uwzględnieniem działań służących zapobieganiu powodzi i ochronie przed powodzią oraz informacji na temat stanu należytego przygotowania w przypadku wystąpienia powodzi. Zgodnie z ustawą - Prawo wodne ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem PZRP, a ustalenia tych dokumentów uwzględnia się w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województwa, planach zagospodarowania przestrzennego województwa, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z ustawą - Prawo wodne ochronę przed powodzią prowadzi się w sposób zapewniający koordynację z działaniami służącymi osiągnięciu celów środowiskowych i ochronie wód, w związku z tym dla potrzeb PZRP została przeprowadzona analiza środowiskowa przedsięwzięć i działań, mająca bezpośrednie przełożenie na proces planowania i koordynacji opracowania aktualizacji planów gospodarowania wodami (aPGW). Ponadto KZGW przygotowuje aktualizacje wstępnej oceny ryzyka powodziowego oraz map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego.	42 502,7	POIiŚ, środki budżetu państwa
↗	Przygotowywanie planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych	RZGW w Warszawie, RZGW w Krakowie, WZMiUW w Lublinie	<ul style="list-style-type: none"> • RZGW w Warszawie - Opracowanie Planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych RZGW w Warszawie wraz z przeprowadzeniem konsultacji społecznych i strategicznej oceny. • RZGW w Krakowie - „Opracowanie planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych w obszarze działania RZGW w Krakowie”, w ramach którego wykonano m.in.: projekt planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Górnej Wisły wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Jednakże, z uwagi na niejasność zapisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 Prawo wodne (Dz. U. 2015 poz. 469 z późn. zm.) dotyczące sposobu zatwierdzenia/akceptacji planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych, jak również ich mocy prawnej, „Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Górnej Wisły” nie został jeszcze podany do publicznej wiadomości. 	298,4	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Centralny System Sterowania Produkcją Wody	Gminy/MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie	Zadanie realizowane przez Gminę Białopole poprzez zaopatrzenie wszystkich mieszkańców gminy w wodę pochodzi od dwóch ujęć.	0,0	środki własne
↔	Wprowadzanie rozwiązań technicznych i technologicznych pozwalających na ograniczenie zużycia wody	Przedsiębiorstwa, Gminy	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji "Wodociągi Puławskie" Sp. z o.o. w Puławach - Ewidencja i monitoring opomiarowania wody pobieranej przez odbiorców usług MPWiK Puławy – 98 % odbiorców wody z wodomierzami posiadającymi elektroniczny system ewidencji zużycia wody, zapewniający wysoką dokładność opomiarowania oraz identyfikacja prób nielegalnych ingerencji w wodomierz czy wykrywanie wycieków wody w instalacjach odbiorców. Efektem systemu są elektroniczne raporty, na podstawie których można wykryć sytuacje takie jak: przepływ wsteczny, zatrzymanie pracy wodomierza, nieprawidłowa praca wodomierza. Ewidencja i monitoring opomiarowania wody pobieranej przez odbiorców usług MPWiK Puławy – 71 % odbiorców wody z wodomierzami posiadającymi elektroniczny system ewidencji zużycia wody, zapewniający wysoką dokładność opomiarowania oraz identyfikacja prób nielegalnych ingerencji w wodomierz czy wykrywanie wycieków wody w instalacjach odbiorców. Efektem systemu są elektroniczne raporty, na podstawie których można wykryć sytuacje takie jak: przepływ wsteczny, zatrzymanie pracy wodomierza, nieprawidłowa praca wodomierza.	281,3	RPO, środki własne
↔	Uwzględnienie i realizacja działań służących osiągnięciu celów środowiskowych JCWP wskazanych w Aktualizacji Programu Wodno-Środowiskowego Kraju	Podmioty określone w APWŚK, realizujące działania na terenie województwa lubelskiego	RZGW w Warszawie opracowało ekspertyzę dotyczącą oszacowania kosztów ustanowienia obszaru ochronnego głównego zbiornika wód podziemnych GZWP nr 406 Niecka lubelska (Lublin).	59,0	środki własne
↔	Weryfikacja wykazów wód dla regionu wodnego; Planowanie przedsięwzięć związanych z odbudową ekosystemów zdegradowanych przez eksploatację zasobów wodnych; Identyfikacja znaczących oddziaływań antropogenicznych i ocena ich wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych	RZGW w Warszawie, RZGW w Krakowie	<ul style="list-style-type: none"> RZGW w Krakowie wykonało zadanie pn. "Wyznaczenie ekosystemów wodnych i od wód zależnych zdegradowanych przez eksploatację zasobów wodnych wraz ze wskazaniem koniecznych działań naprawczych" RZGW w Warszawie wykonało weryfikację wyznaczenia wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu źródeł rolniczych i obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć i przygotowanie danych do raportu z realizacji wdrażania Dyrektywy Azotanowej. 	99,6	NFOŚiGW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Realizacja trzeciej części programu "Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach", skierowanej do Białorusi i Ukrainy w celu przeciwdziałania zanieczyszczeniom transgranicznym zlewni Bugu	NFOŚiGW	NFOŚiGW - Wdrażanie programu priorytetowego Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach część 3) Inwestycje w gospodarce ściekowej poza granicami kraju, w zlewni rzeki Bug	0,0	środki własne
↔	Weryfikacja wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych (OSN) - wykazy wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych	RZGW w Warszawie	Zgodnie z art. 47 ust. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r. poz. 496, z późn. zm.) Dyrektor RZGW w Warszawie wydał rozporządzenie w sprawie określenia wód wrażliwych i obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (OSN). Działanie przeprowadzone było w związku z poleceniem Sekretarza Stanu w Ministerstwie Środowiska z dnia 5 czerwca 2014 r. wskazującym konieczność zwiększenia powierzchni w cyklu lat 2012-2016. Powierzchnia OSN wyznaczonych w 2012 roku w województwie lubelskim w granicach RZGW w Warszawie wzrosła z 139,05 km ² do 553,84 km ² .	0,0	-

2.3.7. Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wody – ochrona przed powodzią i suszą

Spośród 27 zaplanowanych w Programie 2012 zadań: 1 zrealizowano, 1 było w trakcie realizacji, 5 określono jako zadania ciągłe, a 20 w ogóle nie realizowano. Należy zaznaczyć, że 17 zadań zostało przypisanych do realizacji dla WZMiUW w Lublinie. Zadanie zrealizowane dotyczyło odbudowy zbiornika Dratów. Dodatkowo realizowane było zadanie związane z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym w dolinie Wisły, jednak dla zapewnienia bezpieczeństwa powodziowego wymagane są dalsze działania w tym zakresie. Jako ciągłe uznano zadania z zakresu modernizacji urządzeń i rowów melioracyjnych, budowy zbiorników małej retencji czy odwodnienia miejscowości i obiektów.

Rysunek 7. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu racjonalnego gospodarowania zasobami wody

Dodatkowo spośród 18 zadań zaplanowanych w Programie 2016 realizowano aż 9 zadań, z czego tylko 1 stanowiło kontynuację zadań zaplanowanych w Programie 2012 i dotyczył budowy i rozbudowy wałów przeciwpowodziowych.

Na realizację zadań jednostki przeznaczyły szacunkowo 96 229,1 tys. zł, z czego na realizację zadań zaplanowanych w 2012 – 52 998,1 tys. zł z planowanych 245 073,6 tys. zł. Jest to kwota znacznie mniejsza od zakładanej. Zadania były finansowane z różnych źródeł: RPO, PROW, POIiŚ, budżetu państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW oraz ze środków własnych jednostek realizujących.

Zadań z zakresu ochrony przed powodzią i suszą (Program 2012) oraz gospodarowania wodami (Program 2016) powinny być w dalszym ciągu kontynuowane, szczególnie w kontekście „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Opracowanie to zakłada, oprócz ograniczania emisji gazów cieplarnianych, adaptację do zmian klimatu. Skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych ogranicza zbyt niska pojemność retencyjna naturalna, jak i sztucznych zbiorników. Dlatego też, biorąc pod uwagę możliwość nasilenia się ekstremalnych zjawisk pogodowych, należy dążyć do intensyfikacji realizacji działań zwiększających retencję obszarów.

Sektorem najbardziej wrażliwym na niedobory wody jest rolnictwo. W związku z czym istnieje potrzeba realizacji działań ochronnych dla tej części gospodarki.

2.3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

2.3.1. Jakość powietrza atmosferycznego

W celu poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego w zakresie jakości powietrza Program 2012 w latach 2015-2016 przewidział zadania zarówno w zakresie ograniczenia niskiej emisji (w tym odnawialne źródła energii, termorenowacja, modernizacja kotłowni itp.) oraz ograniczenia emisji komunikacyjnej. Dla obu osi oddzielnie zaproponowano przedsięwzięcia pozainwestycyjne, jak i inwestycyjne. W zakresie ograniczenia niskiej emisji zaproponowano: 4 typy przedsięwzięć pozainwestycyjnych, na które w latach 2015 i 2016 łącznie zaplanowano wydatkować około 507 tys. zł oraz 4 typy przedsięwzięć inwestycyjnych, na które zaplanowano wydatkować około 83 681,2 tys. zł. W zakresie ograniczenia emisji komunikacyjnej na lata 2015-2016 zaproponowano: 1 przedsięwzięcie pozainwestycyjne, na które w latach 2015 i 2016 łącznie zaplanowano wydatkować 9 tys. zł oraz 3 typy przedsięwzięć inwestycyjnych, na które w latach 2015 i 2016 łącznie zaplanowano wydatkować 272 572 tys. zł. Ponadto w Programie 2012 na lata 2015-2016 zaplanowano 6 typów przedsięwzięć innych obejmujących głównie zamierzenia inwestycyjne na terenie zakładów produkcyjnych, na które w analizowanym okresie zaplanowano wydatkować około 3 821 279 tys. zł. Informacje przedstawione w poniższej tabeli z realizacji zadań i o poniesionych nakładach finansowych zostały zebrane od podmiotów w drodze ankietyzacji.

Program 2016 w obszarze ochrony klimatu i jakości powietrza zawierał zadania przyporządkowane do 7 kierunków interwencji, dodatkowo kierunek związany z edukacją ekologiczną. Do realizacji wyznaczono 27 zadań (dodatkowo 5 zadań z edukacji ekologicznej).

Tabela 14. Tabele oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego w zakresie ograniczenie niskiej emisji (w tym odnawialne źródła energii, termorenowacja, modernizacja kotłowni, itp.)

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne						
↔	Monitoring powietrza	WIOŚ w Lublinie	2012-2019	Prowadzenie pomiarów monitoringowych jakości powietrza w strefach (pomiaru stężeń pyłu PM10 i PM2,5, SO ₂ , NO ₂ , NO, NO _x , O ₃ , benzenu, CO, oraz Pb, As, Cd, Ni i benzo(a)pirenu, WWA w pyłe PM10).	4 362,6	WFOŚiGW, środki budżetu państwa
↔	Monitoring emisji pyłu zawieszzonego, tlenków azotu w powietrzu	Starostwo Powiatowe w Puławach, Radzynie Podlaskim, WIOŚ	2012-2019	WIOŚ: Prowadzenie pomiarów emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł energetycznego spalania paliw. Starostwo Powiatowe w Biłgoraju: Monitoring w zakresie otrzymywanych wyników pomiarów emisji substancji do powietrza	1 297,2	WFOŚiGW, środki budżetu państwa
↓	Wspieranie rozwoju systemu wykorzystania energii odnawialnej w tym Pilotażowa strefa Energii Odnawialnej Scutum Sobiescianum	Gm. Ryki, Porozumienie gmin: Wólka, Rybczewice, Spiczyn, Mełgiew, Piaski	2012-2019	-	-	-
↔	Opracowanie planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i gaz 2016 Opracowanie planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i gaz	Gminy	2012-2019	Zadanie zostało zrealizowane przez 9 gmin: Annapol, Frampol, Kamionka, Końskowola, Kraśniczyn, Krzywda, Miasto Lubartów, Miasto Tomaszów Lubelski, Urzędów.	135,4	NFOŚiGW, środki gminy, środki budżetu państwa, środki własne, POIiŚ
Przedsięwzięcia inwestycyjne						
↔	Budowa i modernizacja źródeł ciepła 2016 Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powstających ze spalania paliw na potrzeby c.o. oraz c.w.u. obiektów mieszkalnych 2016 Remont kotłowni w obiektach publicznych	MPGK Sp. z o. o. Włodawa MPEC Chełm, Starostwa w: Janowie Lubelskim, Puławach, Kraśniku, Gminy: Drelów, Ryki, Rybczewice, m. Chełm, Piaski, Ostrówek, Potok Wielki, Rachanie, Stoczek Łukowski, Ulhówek,	2012-2019	Zadanie zostało zrealizowane przez 20 gmin: Bychawa, Cyców, Dzwola, Hańsk, Józefów nad Wisłą, Łopiennik Górny, Miasto Chełm, Miasto Kraśnik, Miasto Lublin, Miasto Łuków, Miasto Stoczek Łukowski, Niedźwiada, Sawin, Serniki, Terespol, Tomaszów Lubelski, Tyszowce, Ułęż, Werbkowice, Włodawa oraz MPGK Sp. z o.o. we Włodawie oraz MPEC Sp. z o.o. w Chełmie. Zadanie było realizowane również przez 4 starostwa powiatowe: Starostwo Powiatowe w Białej Podlaskiej, Starostwo Powiatowe w Chełmie, Starostwo Powiatowe w Opolu Lubelskim, Starostwo Powiatowe w Rykach Inwestycje zrealizowane w ramach zadania to m.in.:	7 208,8	środki własne, środki gminy, środki samorządu woj., WFOŚiGW, RPO WL

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
	stanowiących własność jst 2016 Modernizacja systemu grzewczego, wymiana kotłów węglowych na piece gazowe, olejowe, pompy ciepła, biogazownie, turbiny wiatrowe, małe elektrownie wodne	właściciele nieruchomości, wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie		<ul style="list-style-type: none"> Wymiana 3 kotłów opalanych węglem kamiennym na kotły opalane pelletem w Zespole Szkół w Dzwoli, Zespole Szkół w Kocudzy i szkole podstawowej w Branwi. Zamontowano 367 kolektorów słonecznych na terenie gminy. Wymiana kotła węglowego na kocioł na pellet zasilany automatycznie w Szkole w Górcie Lubartowskiej. Budowa przyłącza ciepłowniczego do Zespołu Szkół im. Orła Białego w Kobylanach oraz do budynku Urzędu Gminy w Kobylanach. Wymiana pieca c.o. z węglowego na gazowy w świetlicy wiejskiej w Nowej Woli. Wykonanie centralnego ogrzewania w przedszkolu w Zdrapach. Budowa nowej instalacji odpylania spalin opartej na tkaninowych filtrach workowych wraz z transportem i gromadzeniem pyłów dymnicowych w silosie magazynowym – II etap. Modernizacja Centralnej Ciepłowni przy ul. Towarowej 9 w Chełmie. Dofinansowania do zakupu i montażu kolektorów słonecznych dla mieszkańców Gminy Cyców. Zmiana dotychczasowego systemu ogrzewania na ogrzewanie proekologiczne w budynkach oraz lokalach mieszkalnych na terenie miasta Chełm. W 2015 i 2016 r. Urząd Miasta Lublin realizował Program ograniczania niskiej emisji (PONE). W ramach PONE udzielane były dotacje celowe na realizację zadań obejmujących trwałą zmianę systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym (zmiana ogrzewania węglowego na: gazowe, podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej, pompy ciepła oraz ogrzewanie elektryczne). W 2015 r. udzielono dotacji 27 wnioskodawcom, a w 2016 r. 46 wnioskodawcom. Najczęściej zmiana instalacji dotyczyła przejścia na ogrzewanie gazowe. 		

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Gazyfikacja gmin 2016 Rozbudowa sieci gazowej oraz podłączanie budynków indywidualnych do sieci gazowej.	Gminy: Puchaczów, Sosnowica, Bychawa	2012, 2015-2019	Zadanie zrealizowane przez gminy: <ul style="list-style-type: none"> Głusk (rozbudowa istniejącej sieci gazowej i budowa nowych przyłączy wykonywane przez inwestorów indywidualnych i zakład gazowniczy), Tomaszów Lubelski (sieć gazowa w miejscowości Jeziernia). 	-	-
↔	Budowa OZE: kolektory słoneczne, farmy wiatrowe, biogazownie 2016 Montaż kolektorów słonecznych, montaż instalacji fotowoltaicznych, farmy fotowoltaiczne 2016 Instalacja OZE w budynkach użyteczności publicznej	PGK Sp. z o. o. w Zamościu, Gminy: Tyszowce, Tomaszów Lubelski, Susiec, Józefów, Sosnowica, m. Kraśnik, Wola Uhruska, Puchaczów, Siennica Różana, Urzędów, Potok Górny, Krasnystaw, Łopiennik Górny, Annapol, Strzyżewice, Inwestorzy zewnętrzni	2012-2019	Zadanie zostało zrealizowane przez 54 gminy: Abramów, Annapol, Bełżyce, Cyców, Czemierniki, Dzwola, Firlej, Garbów, Głusk, Goraj, Hańsk, Izbica, Jabłonna, Jeziorzany, Józefów nad Wisłą, Kamionka, Kąkolewnica, Konopnica, Krasnystaw, Kraśniczyn, Kraśnik, Leśna Podlaska, Łaszczów, Miasto Biłgoraj, Miasto Kraśnik, Miasto Lubartów, Miasto Międzyrzec Podlaski, Miasto Rejowiec Fabryczny, Milanów, Niedźwiada, Ostrówek, Piaski, Potok Wielki, Puchaczów, Radcznica, Rokitno, Rossosz, Siedliszcze, Siemień, Stanin, Stary Brus, Szastarka, Tarnawatka, Terespol, Tomaszów Lubelski, Tyszowce, Ulan-Majorat, Ułęż, Urzędów, Werbkowice, Zakrzówek, Zwierzyniec, Żółkiewka, Żyrzyn. Inwestycje zrealizowane w ramach zadania to m.in.: <ul style="list-style-type: none"> Instalacja fotowoltaiczna o mocy 12 kW na potrzeby budynku zaplecza stadionu w m. Międzyrzec Podlaski. Montaż 604 szt. kolektorów słonecznych w gm. Annapol. Montaż 450 sztuk zestawów instalacji solarnych w tym 240 szt. instalacji 2-panelowych i 210 instalacji 3-panelowych na terenie gm. Kraśnik. Montaż 370 instalacji solarnych oraz 1 pieca na biomasę w gm. Jabłonna. Montaż 469 zestawów kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych i 2 zestawów na budynkach użyteczności publicznej w gm. Siemień. Montaż instalacji solarnych na terenie gminy Hańsk, w ramach projektu Słońce dla Hańska - montaż instalacji solarnych - 289 instalacji solarnych w budynkach prywatnych i 3 instalacji na budynkach użyteczności publicznej. Montaż 644 instalacji kolektorów słonecznych na budynkach prywatnych, 3 instalacji kolektorów słonecznych na budynkach 	121 674,6	środki gminy, środki budżetu państwa, środki własne, PROW, RPO WL, NFOŚiGW, środki samorządu woj.

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				<p>użyteczności publicznej oraz wymiana 33 kotłów węglowych na opalane biomasą w gm. Urzędów.</p> <ul style="list-style-type: none"> Wykonano 159 indywidualnych instalacji solarnych do podgrzewania wody użytkowej w obiektach osób fizycznych oraz 7 instalacji w obiektach instytucjonalnych o łącznej mocy 1,86 MW w Rejowcu Fabrycznym. Montaż 356 instalacji kolektorów słonecznych w tym: 353 w budynkach prywatnych, 3 w budynkach użyteczności publicznej, montaż 1 kotła na biomasę w budynku użyteczności publicznej w gm. Potok Wielki. Montaż 116 instalacji solarnych do produkcji ciepłej wody użytkowej w gm. Jeziorzany. Montaż 253 zestawów kolektorów słonecznych w gm. Kamionka. Montaż 294 zestawów solarnych i 64 pieców na biomasę w gm. Ostrówek. Montaż instalacji solarnych na 411 budynkach prywatnych i 2 budynkach użyteczności publicznej w gm. Konopnica. 		
↔	Termomodernizacja budynków 2016 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz mieszkalnych	Starostwo Powiatowe w Kraśniku, Puławach, Lubartowie, Biłgoraju, Krasnymstawie, Łącznej Gminy: Łaziska, Łopiennik Górny, Hrubieszów, Piaski, Werbkowice, Kamień, Terespol, Sosnówka, Krasnystaw, Stoczek Łukowski, Cyców, m. Tomaszów Lubelski, Hańsk, Łuków, m. Chełm, Bełżyce, Chełm, Wierzbica, Wilkołaz, m. Zamość, Rachanie, Lubartów, Lublin, Potok Wielki, Gościeradów, Bychawa, Zarządcy nieruchomości i	2012-2019	<p>Zadanie zostało zrealizowane przez 30 gmin: Bełżyce, Dorohusk, Goraj, Hrubieszów, Izbica, Jastków, Józefów nad Wisłą, Kamień, Kazimierz Dolny, Kąkolewnica, Końskowola, Miasto Chełm, Miasto Kraśnik, Miasto Puławy, Niedźwiada, Obsza, Piszczac, Rejowiec Fabryczny, Sawin, Siemień, Skierbieszów, Stanin, Stary Zamość, Strzyżewice, Tarnawatka, Terespol, Urszulin, Wołyń, Wojsławice, Żyrzyn oraz 8 starostw powiatowych: Starostwo Powiatowe w Białej Podlaskiej, Starostwo Powiatowe w Kraśniku, Starostwo Powiatowe w Lubartowie, Starostwo Powiatowe w Łącznej, Starostwo Powiatowe w Łukowie, Starostwo Powiatowe w Opolu Lubelskim, Starostwo Powiatowe w Puławach, Starostwo Powiatowe w Zamościu.</p> <p>Inwestycje zrealizowane w ramach zadania to m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Termomodernizacja budynków Szkoły Podstawowej w Połoskach i Zespołu Placówek Oświatowych w Piszczacu. Głęboka termomodernizacja dwóch budynków użyteczności publicznej. 	31 077,9	środki własne, środki powiatu, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki gminy, środki budżetu państwa, PROW, RPO WL

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
		właściciele budynków mieszkalnych		<ul style="list-style-type: none"> Prace termomodernizacyjne 4 obiektów użyteczności publicznej: Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Lubartowie, Powiatowego Młodzieżowego Domu Kultury w Lubartowie, Zespołu Szkół nr 2 w Lubartowie oraz Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Firleju. Największym zakresem robót objęty był zespół budynków Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Lubartowie. Prace związane z termomodernizacją: Zespołu Szkół w Urszulinie i budynku użyteczności publicznej przy ul. Lubelskiej 31. Termomodernizacja budynku po byłej Szkole Podstawowej w miejscowości Stryjów. Modernizacja Sali gimnastycznej z łącznikiem przy Zespole Szkół w Radoryżu Smolanym oraz modernizacja budynku Powiatowego Urzędu Pracy przy ul. Piłsudskiego 14 w Łukowie. Termomodernizacja Budynków Warsztatów Szkolnych Zespołu Szkół w Poniatowej. Termomodernizacja budynku Liceum Ogólnokształcącego w Opolu Lubelskim, przy ul. Lipowej 23. Termomodernizacja budynku warsztatu Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Karczmiskach. 		

Tabela 15. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Programy ochrony powietrza i ich aktualizacje	Zarząd Województwa Lubelskiego, Sejmik Województwa Lubelskiego	Samorząd Województwa Lubelskiego opracował w 2016 r. „Program ochrony powietrza dla strefy - aglomeracja lubelska ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu” oraz „Program ochrony powietrza dla strefy lubelskiej z wyłączeniem planu działań krótkoterminowych ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu”	65,62	Dotacja z budżetu państwa, dotacja WFOŚiGW
↔	Modernizacja systemów ogrzewania budynków	Powiaty, Gminy	Zadanie zostało zrealizowane przez 10 gmin: Anopol, Dorohusk, Hańsk, Krasnystaw, Kraśnik, Milanów, Rejowiec, Rejowiec Fabryczny, Werbkowice,	2 965,5	środki własne, środki powiatu, NFOŚiGW,

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
	publicznych stanowiących własność jst		Zakrzew oraz przez 3 starostwa powiatowe: Starostwo Powiatowe w Chełmie, Starostwo Powiatowe w Łęcznej, Starostwo Powiatowe w Opolu Lubelskim.		WFOŚiGW, RPO WL,
↔	Wprowadzenie w planach zagospodarowania przestrzennego zapisów stwarzających warunki do stosowania odnawialnych źródeł energii	Gminy	Zadanie zostało zrealizowane przez 4 gminy: Gościeradów, Kłoczew, Piaski, Potok Górny.	15,0	środki gminy
↔	Instalacja energooszczędnego oświetlenia w budynkach zarządzanych przez gminę i budynkach jednostek gminnych	Gminy	Zadanie zostało zrealizowane przez Miasto Tomaszów Lubelski, które polegało na przebudowie oświetlenia zewnętrznego przy przedszkolu nr 1 w Tomaszowie Lubelskim oraz modernizacji oświetlenia wewnętrznego w Przedszkolu nr 2 w Tomaszowie Lubelskim.	30,0	środki własne
↔	Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne	Gminy	Zadanie zostało zrealizowane przez 15 gmin: Bychawa, Komarów-Osada, Krasnobród, Miasto Biłgoraj, Miasto Chełm, Miasto Krasnostaw, Miasto Łuków, Miasto Tomaszów Lubelski, Piaski, Stanin, Terespol, Tomaszów Lubelski, Ulan-Majorat, Ułęż, Wola Mysłowska. Inwestycje zrealizowane w ramach zadania to m.in.: – Wymiana źródeł światła na LED w ilości 724 szt. oraz montaż 7 reduktorów mocy w 13 miejscowościach w gm. Terespol. – Modernizacja instalacji oświetlenia ulicznego w Łukowie na energooszczędne.	11 104,5	środki gminy, WFOŚiGW, środki własne, EBI
↔	Montaż oświetlenia ulic z wykorzystaniem nośników OZE	Gminy	Zadanie zostało zrealizowane przez 8 gmin: Bełżyce, Karczmiska, Komarów-Osada, Miasto Hrubieszów, Siemień, Tomaszów Lubelski, Ulan-Majorat, Urzędów.	417,5	środki gminy, środki własne, środki budżetu państwa, PROW
↗	Dostawa i montaż pieców na biomasę na terenie nieruchomości położonych na obszarze gminy	Gminy	Zadanie zostało zrealizowane przez 3 gminy: Głusk, Jabłonna, Stanin.	5,0	środki gminy, RPO WL
↗	Instalacje elektryczne prosumenckie	Gminy	Zadanie zostało zrealizowane przez 2 gminy: Karczmiska i Radecznicza.	1 397,4	środki gminy, PROW, środki własne
↔	Rozbudowa sieci ciepłowniczej	Przedsiębiorstwa ciepłownicze	Zadanie zostało zrealizowane przez: – Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. we Włodawie,	750,4	środki własne

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
			- Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Chełmie.		

2.3.2. Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie ograniczenie niskiej emisji

W badanym okresie 2015-2016 najwięcej zadań ujętych w omawianym priorytecie realizowały samorządy gminne. Zadania realizowane przez największą liczbę gmin to budowa OZE, termomodernizacja budynków oraz budowa i modernizacja źródeł ciepła.

Na cele pozainwestycyjne w Programie 2012 w opisywanym okresie przeznaczono 5 795,2 tys. zł, co oznacza wzrost wydatków o blisko 2 300 tys. zł w porównaniu z poprzednim okresem raportowania. Planowane wydatki na realizację przedsięwzięć pozainwestycyjnych to 507 tys. zł, co oznacza, że kwota ta została niedoszacowana w Programie 2012. Na cele inwestycyjne w analizowanym okresie przeznaczono 159 961,3 tys. zł przy zakładanych nakładach 83 681,2 tys. zł. Poziom realizacji inwestycji przewyższa zaplanowane wydatki w zakresie ograniczenia niskiej emisji planowane na lata 2015-2016 w programie 2012, w związku z tym cel ten należy uznać za zrealizowany. Zadania te realizowane były m.in. ze środków zewnętrznych – tj. Program Operacyjny Obszarów Wiejskich (PROW 2014-2020), Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego (RPO WL 2014-2020), Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ 2014-2020), środki własne gmin, ale także finansowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz środki budżetu państwa. W zakresie ograniczania niskiej emisji do realizacji w latach 2015-2016 było 8 zadań, 7 z nich określono jako zadania ciągłe a 1 jako zadanie niezrealizowane.

Na wykresie poniżej przedstawiono stopień realizacji zadań w Programie 2012.

Rysunek 8. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu niskiej emisji

Na 8 działań zawartych w Programie 2016 (a nie ujęte w Programie 2012) przeznaczono dodatkowo 16 685,3 tys. zł. Sumarycznie na realizację zadań z Programu 2012 i Programu 2016 w zakresie niskiej emisji wydatkowano 182 441,8 tys. zł.

Przedsięwzięcia z zakresu ograniczania niskiej emisji w kolejnych latach powinny znaleźć swoją kontynuację. Ograniczanie niskiej emisji ma szczególne znaczenie w przypadku zmian klimatu. Ograniczenie emisji do atmosfery dwutlenku węgla, który jest jednym z gazów powstających w efekcie spalania paliw stałych i z transportu, będzie miało pozytywny wpływ na warunki klimatyczne, które z kolei mają wpływ na zasięg występowania gatunków, cykle rozrodcze, okresy wegetacji i interakcje ze środowiskiem. Kontynuowanie zadań sprzyjających ograniczaniu niskiej emisji, pozwoli w skali lokalnej i regionalnej na realizację kierunków *Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów*

*wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030*³. Niemniej ważnym pozytywnym skutkiem będzie poprawa jakości życia mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem zdrowia mieszkańców województwa.

³ http://www.mos.gov.pl/g2/big/2013_03/e436258f57966ff3703b84123f642e81.pdf

Tabela 16. Tabele oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego w zakresie ograniczenia emisji komunikacyjnej

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne						
↔	Lubelski Dzień bez Samochodu	UM Lublin	2012-2019	Zgodnie z Uchwałą Rady Miasta Lublin (Uchwała nr 205/VIII/2015) podczas "Dnia bez Samochodu" obowiązują bezpłatne przejazdy za okazaniem dowodu rejestracyjnego. 22 września ważny dowód rejestracyjny uprawnia do przejazdu jedną osobą wszystkimi liniami komunikacji miejskiej kursującymi na zlecenie ZTM. Akcje o podobnym charakterze zorganizowało również Miasto Puławy: Dzień bez Samochodu w Puławach to cykliczna plenerowa akcja o charakterze ekologicznym, podczas której zorganizowany jest przejazd rowerami wyznaczoną trasą ulicami Miasta.	108,8	środki gminy, WFOŚiGW
Przedsięwzięcia inwestycyjne						
↔	Zakup autobusów komunikacji miejskiej 2016 Zakup niskoemisyjnych autobusów - norma emisji spalin EURO 6	MPK, ZTM – Lublin MZK Puławy m. Biała Podlaska MZK Zamość	2012-2019	Zadanie zostało zrealizowane przez Miasto Chełm i ZTM Lublin. ZTM Lublin: Zakup 21 szt. trolejbusów miejskich z dodatkowym napędem bateryjnym w 2015 r.	35 903,7	RPO WL
↔	Tworzenie nowych ścieżek rowerowych i budowa szlaku Geoturystycznego Rostocza Środkowego 2016 Budowa ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Gminy: Józefów, Susiec, Krasnobród, Zwierzyniec, Chełm	2014-2019	Zadanie zostało zrealizowane przez 8 gmin: Jabłonna, Krzczonów, Łabunie, Łęczna, Miasto Biłgoraj, Miasto Hrubieszów, Tarnawatka, Tomaszów Lubelski. Inwestycje zrealizowane w ramach zadania to: - Wykonanie ścieżki rowerowej wzdłuż ulicy: Leśnej, Moniuszki i Łąkowej na terenie miasta Biłgoraj. - Budowa chodnika wraz ze ścieżką rowerową w ul. Grabowieckiej w m. Hrubieszów. - Wyznaczenie szlaku pieszo-rowerowego po Krzczonowskim Parku Krajobrazowym oraz wydanie folderu opisującego edukacyjny park pieszo-rowerowy po Krzczonowskim Parku Krajobrazowym w gm. Jabłonna i Krzczonów. - Wybudowanie ciągów pieszo-rowerowych o długości 1,3 km w gm. Łęczna. - Opracowanie koncepcji i projektu utworzenia szlaków rowerowych w Gminie Łabunie.	843,2	środki gminy, środki powiatu, WFOŚiGW

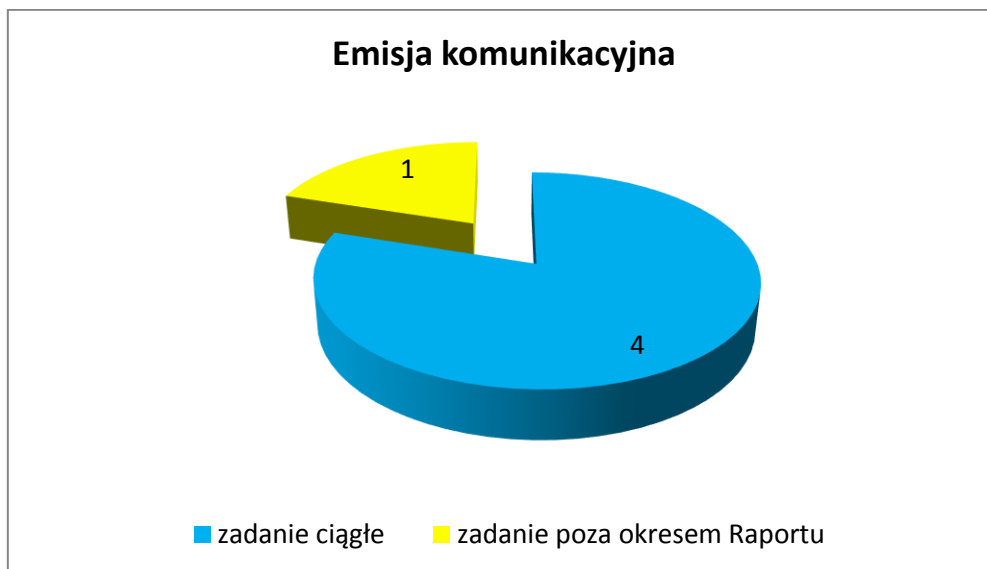
Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Sukcesywne skracanie czasu przejazdu po drogach gminnych przez nawierzchni na drogach gruntowych	Gm. Siedliszcze	2012-2019	Zadanie zostało zrealizowane przez 40 gmin: Abramów, Aleksandrów, Biała Podlaska, Dzwola, Garbów, Gościeradów, Hrubieszów, Józefów nad Wisłą, Karczmiska, Kazimierz Dolny, Końskowola, Krasnystaw, Kraśnik, Łukowa, Miasto Biała Podlaska, Miasto Łuków, Miasto Międzyrzec Podlaski, Miasto Rejowiec Fabryczny, Niedźwiada, Potok Górny, Puchaczów, Rachanie, Radecznica, Rokitno, Rossosz, Sawin, Serniki, Siedliszcze, Siemień, Stary Zamość, Stoczek Łukowski, Tarnogród, Terespol, Tomaszów Lubelski, Urzędów, Wołyń, Wojstawice, Żółkiewka, Żyrzyn	29 662,8	środki gminy, środki samorządu woj., środki własne, środki budżetu państwa, EBI, PROW,

Tabela 17. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Budowa oraz przebudowa dróg gminnych i powiatowych	Gminy	Zadanie zostało zrealizowane przez 85 gmin: Batorz, Bełzec, Bełżyce, Białopole, Biłgoraj, Bychawa, Cyców, Czemierniki, Dołhobyczów, Dorohusk, Firlej, Garbów, Głusk, Goraj, Hańsk, Hrubieszów, Izbica, Jabłonna, Janów Podlaski, Jastków, Kamień, Kamionka, Kłoczew, Kodeń, Komarów-Osada, Konopnica, Końskowola, Krasnystaw, Kraśniczyn, Kraśnik, Krzczonów, Krzywda, Księżpol, Lubartów, Łaszczów, Łukowa, Markuszów, Mełgiew, Miasto Biłgoraj, Miasto Kazimierz Dolny, Miasto Lubartów, Miasto Łuków, Miasto Międzyrzec Podlaski, Miasto Tomaszów Lubelski, Niedrzwica Duża, Ostrówek, Piaski, Piszczac, Potok Wielki, Puławy, Rachanie, Radecznica, Rejowiec, Rejowiec Fabryczny, Rokitno, Rybczewice, Sawin, Siedliszcze, Sitno, Skierbieszów, Stanin, Strzyżewice, Szastarka, Tarnawatka, Tarnogród, Tomaszów Lubelski, Trzydnik Duży, Turobin, Ulan-Majorat, Uług, Urzędów, Werbkowice, Wierzbica, Wilkołaz, Włodawa, Wołyń, Wojciechów, Wojstawice, Wola Mysłowska, Zakrzew, Zakrzówek, Zalesie, Zwierzyniec, Żółkiewka, Żyrzyn.	189 592,9	środki gminy, środki własne, WFOŚiGW, środki samorządu woj., środki budżetu państwa, środki powiatu, PROW, EBI,

2.3.3. Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie ograniczenia emisji komunikacyjnej

W badanym okresie 2015-2016, podobnie jak w latach 2013-2014, najczęściej zadań ujętych w omawianym priorytecie realizowały samorządy gminne. Zadania realizowane przez największą liczbę gmin to budowa oraz przebudowa dróg gminnych i powiatowych, układanie nawierzchni na drogach gruntowych oraz tworzenie nowych ścieżek rowerowych.

Rysunek 9. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu emisji komunikacyjnej
Na cele pozainwestycyjne w Programie 2012 w opisywanym okresie przeznaczono 108,8 tys. zł przy zakładanych 9 tys. zł. Zadanie dotyczące organizacji dnia bez samochodu oprócz miasta Lublina zorganizowały również Puławy. Na cele inwestycyjne w analizowanym okresie przeznaczono 66 409,7 tys. zł przy zakładanych nakładach 272 572 tys. zł. Poziom realizacji inwestycji jest ponad cztery razy niższy niż zaplanowane wydatki na lata 2015-2016 w zakresie ograniczenia emisji komunikacyjnej, w związku z tym cel ten należy uznać za niezrealizowany. Dysproporcja między środkami planowanymi i wydatkowanymi wynika głównie z zadania dotyczącego zakupu niskoemisyjnego taboru autobusów komunikacji miejskiej. Planowana kwota na to zadanie na lata 2015-2016 wynosiła 270 562 tys. zł, natomiast w ankietyzacji jednostki wykazały jedynie 35 903,7 tys. zł.

Dodatkowo realizowano zadanie dotyczące budowy oraz przebudowy dróg gminnych i powiatowych, które zawarte było w Programie 2016. Na jego realizację przeznaczono blisko 190 mln zł. łączny koszt realizacji zadań z Programu 2012 i Programu 2016 dotyczących ograniczania emisji komunikacyjnej wyniósł 256 111,4 tys. zł.

Zadania realizowane były m.in. ze środków zewnętrznych – tj. Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego (RPO WL 2014-2020), Europejski Bank Inwestycyjny (EBI), Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW 2014-2020), a także ze środków własnych gmin, środków powiatów, środków samorządu województwa, środków budżetu państwa oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).

Wszystkie przedsięwzięcia przeznaczone do realizacji w latach 2015-2016 określono jako zadania ciągłe, a więc należy się spodziewać ich kontynuacji w przyszłości. Z punktu widzenia ochrony

środowiska i zrównoważonego rozwoju kontynuacja przedsięwzięć z zakresu ograniczania emisji komunikacyjnej będą sprzyjać poprawie jakości powietrza na terenie województwa.

Tabela 18. Tabele oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego w zakresie działań innych niewymienionych powyżej

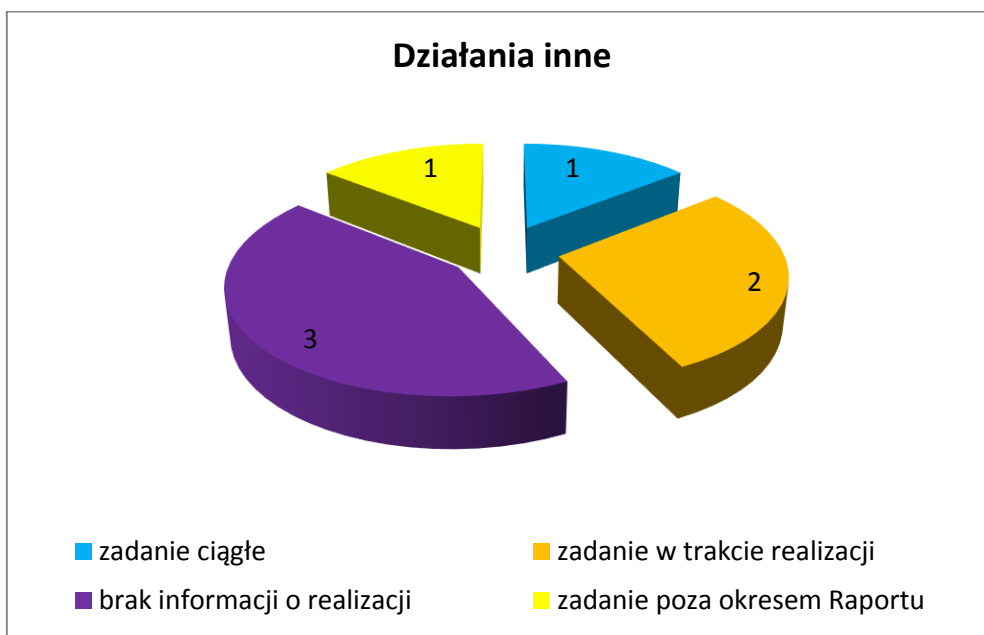
Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Modernizacja sieci ciepłowniczych 2016 Modernizacja sieci ciepłowniczej	Dalkia Kraśnik PEC Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej, Przedsiębiorstwa ciepłownicze	2012-2019	Zadanie zrealizowane zostało przez: • Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. we Włodawie, • Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Chełmie.	650,2	NFOŚiGW, środki własne, POIiŚ, WFOŚiGW
↗	Modernizacja układów odpylania kotłowni 2016 Modernizacja istniejących źródeł spalania paliw (instalacja odsiarczania spalin, instalacja odazotowania spalin, instalacja odpylania spalin)	MPEC Chełm Polski Ogród Sp. Z o.o. O/ZPOW Ryki PEC Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej, PGE GiEK SA/ Oddział ECL (TRP) (EC Lublin)	2012-2019	Zadanie zostało zrealizowane przez przedsiębiorstwo POLSKI OGRÓD Sp. z o.o. i polegało na wykonaniu instalacji odpylania na dwóch kotłach.	791,7	środki własne
X	Modernizacja układów pomocniczych elektrociepłowni	PGE GiEK SA/ Oddział ECL (TD/TRP) (EC Lublin)	2012-2019	-	-	-
↗	Modernizacja i budowa kotłowni i biogazowii	Megatem EC-Lublin Sp. z o. o. Spomlek Sp. z o. o.	2014-2019	Zadanie zostało zrealizowane przez przedsiębiorstwo POLSKI OGRÓD Sp. z o.o. i polegało na remoncie kotła.	248,5	środki własne
X	Rozbudowa (zrównoważonego ekologicznie) potencjału wytwórczego EC Lublin Wrotków w latach zgodnie z wymaganiami dyrektywy IED	PGE GiEK SA/ Oddział ECL (NR) (EC Lublin)	2012-2019	-	-	-

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
X	Budowa bloku energetycznego opalanego węglem kamiennym z kopalni KWK Bogdanka w wysokosprawnej technologii o parametrach nadkrytycznych o mocy 2x800 MW	PGE GiEK SA/ Oddział ECL (NR) (EC Lublin)	2012-2019	-	-	-

2.3.4. Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie działań innych

Niestety w drodze ankietyzacji jednostki odpowiedzialne za realizację przedsięwzięć nie odpowiedziały. W związku z tym nie sposób, na podstawie pojedynczych zgłoszeń, określić czy cele zostały zrealizowane i w jakim stopniu.

Rysunek 10. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu działań innych dla ochrony jakości powietrza

2.3.5. Ochrona zasobów wodnych

W celu ochrony zasobów wodnych Program 2012 ochrony środowiska na lata 2015-2016 przewidział zadania zarówno w zakresie zaopatrzenia w wodę jak i gospodarki ściekowej. Dla obu osi oddzielnie zaproponowano przedsięwzięcia pozainwestycyjne jak i inwestycyjne. W zakresie zaopatrzenia w wodę zaproponowano: 2 typy przedsięwzięć pozainwestycyjnych, na które w latach 2015 i 2016 łącznie zaplanowano wydatkować około 15,2 tys. zł oraz 5 typów przedsięwzięć inwestycyjnych, na które zaplanowano wydatkować około 28 308 tys. zł. W zakresie gospodarki ściekowej zaproponowano: 5 typów przedsięwzięć pozainwestycyjnych, na które w latach 2015 i 2016 łącznie zaplanowano wydatkować jedynie 60 tys. zł oraz 3 typy przedsięwzięć inwestycyjnych (z załączników KPOŚK⁴), na które w latach 2015 i 2016 łącznie zaplanowano wydatkować 173 955 tys. zł. Informacje przedstawione w poniższej tabeli z realizacji zadań i o poniesionych nakładach finansowych zostały zebrane od podmiotów w drodze ankietyzacji.

Program 2016 w obszarze gospodarki wodno-ściekowej w ramach 3 kierunków interwencji przewidział do realizacji 16 zadań: 4 z zakresu zaopatrzenia w wodę, 3 zadania z zakresu ochrony wód dotyczące gospodarki wodno-ściekowej oraz 9 zadań z zakresu kanalizacji i oczyszczania ścieków.

⁴ Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych - AKPOŚK 2010, Warszawa, grudzień 2010

Tabela 19. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie ochrony zasobów wodnych – zaopatrzenie w wodę

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
Zaopatrzenie w wodę (w tym przedsięwzięcia sprzyjające oszczędzaniu wody i racjonalnemu korzystaniu z wód podziemnych)						
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne						
↔	Projekty wodociągowej i sieci uzdatniania wody stacji	KPWiK Sp. z o. o. Kraśnik Gm. Łuków, Stanin, Spiczyn PGKiM Sp. z o.o. Tomaszów Lubelski	2012-2019	Zadanie zostało zrealizowane przez 49 gmin: Abramów, Aleksandrów, Bełzec, Biała Podlaska, Biłgoraj, Cyców, Czemierniki, Dzwola, Garbów, Głusk, Goraj, Jastków, Kamień, Kamionka, Kazimierz Dolny, Kąkolewnica, Kłoczew, Konopnica, Końskowola, Krzczonów, Leśna Podlaska, Mełgiew, Miasto Lubartów, Nałęczów, Niedzwica Duża, Niedźwiada, Nielisz, Piaski, Piszczac, Rachanie, Rokitno, Sawin, Serniki, Siedliszcze, Sitno, Skierbieszów, Sosnowica, Stanin, Stary Zamość, Strzyżewice, Szastarka, Tarnawatka, Terespol, Tomaszów Lubelski, Ułęż, Urzędów, Włodawa, Wojciechów, Wola Uhruska oraz przez 7 przedsiębiorstw wodno-kanalizacyjnych lub gospodarki komunalnej: Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Spółka z o.o., Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Tomaszowie Lubelskim, Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji "Wodociągi Puławskie" Sp. z o.o. w Puławach, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Biłgoraju, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Hrubieszowie, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rykach Sp. z o. o., Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. we Włodawie. Zadanie polegało na opracowaniu dokumentacji projektowej, projektów wykonawczych budowy oraz projektów budowy.	3 846,5	środki gminy, środki własne, RPO WL, WFOŚiGW, PROW,
↔	Monitoring wodociągowej i sieci wód podziemnych	KPWiK Sp. z o. o. Kraśnik Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „Wodociągi Puławskie” Sp. Z o.o. GZK w Sosnowicy Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie Gmina Siedliszcze	2012-2019	Realizację zadania wykazało 25 gmin: Abramów, Annapol, Dzwola, Goraj, Gościeradów, Hrubieszów, Jarczów, Kamionka, Karczmiska, Kodeń, Kraśniczyn, Kraśnik, Krzczonów, Markuszów, Miasto Lubartów, Potok Górny, Puchaczów, Rachanie, Sawin, Serniki, Szastarka, Tarnawatka, Turobinie, Wojcieszków, Zakrzew oraz przedsiębiorstwa: Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Spółka z o.o., Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji "Wodociągi Puławskie" Sp. z o.o. w Puławach, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rykach Sp. z o. o., Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Józefowie.	3 499,4	środki gminy, środki własne, środki samorządu woj.

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				Realizacja zadania polegała m.in. na: prowadzeniu badań wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, prowadzeniu badań monitoringowych jakości wód podziemnych w gminnych ujęciach wód, rejestrowaniu dobowego zużycia wody, montażu rejestratorów przepływu i ciśnienia na stacjach uzdatniania wody.		
Przedsięwzięcia inwestycyjne						
↔	Budowa sieci wodociągowych 2016 Budowa i rozbudowa sieci wodociągowej	MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie MPWiK Puławy, KPWiK Sp. z o. o. Kraśnik PGK Sp. z o. o. w Zamościu BWiK „WOD-KAN” Sp. z o.o. Biała Podlaska, ZWiK Józefów, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. Międzyrzec Podlaski, PUiIK Sp. z o.o., Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie, PGKiM Sp. z o.o. Tomaszów Lubelski, ZGK Biszczka, PGK Sp. z o.o. w Biłgoraju Gminy: Ulhówek, Terespol, Gościeradów, Tyszowce, Tomaszów Lubelski, Susiec, Lubyca Królewska, Szastarka, m. Opole Lubelskie, Grabowiec, Annopol, Skierbieszów, Niedzwica Duża, Ulan-Majorat, Bełżec, Łaziska, Łopiennik Górny, Biłgoraj, Serokomla, m. Hrubieszów, Wisznice, Nowodwór, Ostrów Lubelski, Białopole,	2012-2019	Realizację zadania wykazało 47 gmin: Abramów, Aleksandrów, Annopol, Bełżyce, Biała Podlaska, Biłgoraj, Bychawa, Cyców, Czemierniki, Dorohusk, Dzwola, Goraj, Hrubieszów, Izbica, Janów Podlaski, Jastków, Kamionka, Karczmiska, Konopnica, Krasnystaw, Krzywda, Lubartów, Łomazy, Mełgiew, Miasto Dęblin, Miasto Lubartów, Miasto Łuków, Miasto Międzyrzec Podlaski, Milanów, Niedzwica Duża, Niedźwiada, Piaski, Skierbieszów, Sosnowica, Spiczyn, Stanin, Stary Zamość, Strzyżewice, Szastarka, Terespol, Tomaszów Lubelski, Ulan-Majorat, Ułęż, Urszulin, Urzędów, Werbkowice, Włodawa oraz przedsiębiorstwa Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Sp. z o.o., Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Tomaszowie Lubelskim, Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji "Wodociągi Puławskie" Sp. z o.o. w Puławach, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Biłgoraju, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej I Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Hrubieszowie, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. we Włodawie, Przedsiębiorstwo Usług Inżynierii Komunalnej Sp. z o.o. w Łukowie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej łączna Sp. z o.o.	37 292,0	środki własne, WFOŚiGW, środki gminy, POIiŚ, PROW, RPO WL, NFOŚiGW,

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
		Strzyżewice, Tarnawatka, Wólka, Wohyń, Werbkowice, Szczebrzeszyn, m. Rejowiec Fabryczny, Drelów, m. Łuków, Zakrzówek, Końskowola, Sosnowica, Krasnystaw, Komarów-Osada, Żółkiewka, Janów Podlaski, Siedliszcze, Hrubieszów, m. Lubartów, Zamość, Zalesie, Wojciechów, Adamów, Łomazy, m. Krasnystaw, Bełżyce, Mełgiew, Chełm, Ruda-Huta, Niedźwiada, Komarówka Podlaska, Stężyca, Sitno, Piaski, Sitno, Puchaczów, Wilkołaz, Jastków, Łuków, Krynice, Milejów, Aleksandrów, Krynice, Tarnogród, Rybczewice, Stary Zamość				
↔	Modernizacja wodociągów	Gminy: Stary Zamość, Krynice, Krasnystaw, Tarnogród, Rybczewice, Gościeradów ZGK Biszczka, Zakład Wodociągów i Kanalizacji Puławy	2012-2019	Realizację zadania wykazało 5 gmin: Bełżyce, Goraj, Miasto Łuków, Siedliszcze, Turobin oraz 7 przedsiębiorstw: Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Sp. z o.o., Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o., Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji "Wodociągi Puławskie" Sp. z o.o. w Puławach, Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Krasnymstawie, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rykach Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Usług Inżynierii Komunalnej Sp. z o.o. w Łukowie, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Hrubieszowie.	5 630,4	środki własne, środki gminy, PROW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				Realizacja zadania polegała m.in. na: wyłączeniu z eksploatacji hydroforni, wymianie sieci wodociągowej z rur azbesto-cementowych na rury PE, połączeniu dwóch wodociągów w jedną sieć, modernizacji i remoncie wodociągów, remoncie przyłączy wodociągowych.		
↔	Budowa, przebudowa i modernizacja systemów pompowych, systemów technicznej ochrony obiektów na ujęciach, zbiorników magazynowych wody. Wymiana blanszownika, Wykonanie obiegu zamkniętego w linii szpinakowej	MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „Wodociągi Puławskie” Sp. z o.o., KPWiK Sp. z o.o. GPGK Krasnystaw ZGK Potok Górny Polski Ogród Sp. z o.o. O/ZPOW Ryki Gminy: Gościeradów, m. Kraśnik, Kazimierz Dolny, Łaziska, Łukowa, Piaski	2013-2019	Realizacja zadania została wykazana przez gminę Kamionka oraz Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Sp. z o.o. Realizacja zadania polegała m.in. na: wymianie filtrów na ujęciu wody oraz modernizacji pompowni wody na stacji wodociągowej "Dziesiąta".	1 313,2	środki gminy, środki własne
↔	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody 2016 Przebudowa obiektów i wymiana urządzeń ujęcia wody	MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „Wodociągi Puławskie” Sp. z o.o. ZWiK w Stoczku Łukowskim PUK Sp. z o.o. Międzyrzec Podlaski, Gminy: Baranów, Tomaszów Lubelski, Rejowiec Fabryczny, Lubycza Królewska, Ostrówek, Rachanie, Abramów, Józefów nad Wisłą, Piszczac, Potok Wielki, Bełżec, Stary Zamość, Stary Brus, Kamień, Kraśnik, Tarnogród, Zalesie,	2012-2019	Realizacja zadania została wykazana przez 17 gmin: Annopol, Cyców, Frampol, Goraj, Gościeradów, Józefów nad Wisłą, Kamionka, Karczmiska, Nałęczów, Piaski, Siedliszcze, Sitno, Sosnowica, Tarnawatka, Werbkowice, Wilkołaz, Włodawa oraz przez 4 przedsiębiorstwa: Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Sp. z o.o., Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rykach Sp. z o.o., Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. we Włodawie. Realizacja zadania polegała m.in. na: wymianie dwóch pomp głębinowych na hydroforni w Goraju, budowie ujęcia wód podziemnych na cele p.poż w miejscowości Alojzów, budowie studni awaryjnej na ujęciu wody w Zalesiu, modernizacji sterowania pracą pomp sieciowych w hydroforni w Karczmiskach, budowie studni na ujęciu "Sławinek", zmianie sposobu chlorowania/dezynfekcji wody, wraz z automatyzacją i wizualizacją procesu; zakupie agregatów pompowych, modernizacji układów pomiarowych energii elektrycznej, wymianie rozdzielni elektrycznych, wykonaniu i wyposażeniu w system wizualizacji procesów technologicznych i sterowania pracą ujęć i stacji wodociągowych z przekazaniem tych	4 575,8	środki gminy, RPO WL, WFOŚiGW, NFOŚiGW, POIiŚ, środki własne

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
		Spiczyn, Radzyń Podlaski, Milejów		danych do sterowni stacji wodociągowej przy ul. Głębokiej w Kraśniku, budowie ujęcia wody Rososz.		
↔	Budowa, rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie, PGKiM Sp. z o.o. w Hrubieszowie, PGKiM Ryki, Gminy: Biłgoraj, Wilków, Serokomla, Wisznice, Stanin, Woła Uhruska, Rudnik, Drelów, Zakrzówek, Rybczewice, Sitno, Parczew, Rossosz, Markuszów, Krasnobród, Jarczów, Ludwin, Aleksandrów, Wierzbica, Piaski, Siennica Różana	2012-2019	Realizacja zadania została wykazana przez 7 gmin: Cyców, Konopnica, Jastków, Jeziorzany, Kazimierz Dolny, Potok Górny, Skierbieszów oraz przez przedsiębiorstwa Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Biłgoraju, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rykach Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Łęczna Sp. z o.o. Realizacja zadania polegała m.in. na: modernizacji hydroforni, budowie zbiornika wyrównawczego w SUW Krępa, przebudowie SUW w Motyczu, modernizacji 3 SUW w gm. Cyców, modernizacji zbiornika wody pitnej o obj. 250 m ³ na SUW w Biłgoraju, prowadzeniu prac remontowych na terenie stacji uzdatniania wody: docieplenie, wymiana stolarki, remont dachu, malowanie ścian, sufitów i inne prace naprawcze w budynkach hali pomp, odżelaziaczy, dyspozytorni i komory zasuw w gm. Łęczna.	3 957,8	środki gminy, PROW, RPO WL, WFOŚiGW, środki własne

Tabela 20. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Wprowadzenie systemu elektronicznego odczytu wodomierzy	Gminy	Realizację zadania wykazała gmina Puchaczów: W 2016 r. zakup i wymiana wodomierzy ze zdalnym odczytem przez ZGK.	45,0	środki własne
↔	Monitoring gospodarki wodno-ściekowej (badania wód, ścieków, odcieków, wizualizacja, kontroling parametrów ilościowych i jakościowych wód i ścieków	Gminy, WIOŚ, WSSE, właściciele instalacji	Realizację zadania wykazało 32 gminy: Abramów, Białopole, Cyców, Dzwola, Goraj, Gościeradów, Hańsk, Kłoczew, Komarów-Osada, Krzczonów, Łaszczów, Łęczna, Miasto Chełm, Milanów, Niedźwiada, Piaski, Puchaczów, Rachanie, Rejowiec, Rejowiec Fabryczny, Siedliszcze, Sitno, Sławatycze, Sosnowica, Tarnawatka, Terespol, Tyszowce, Urzędów, Wierzbica, Wojsławice, Wyryki, Zakrzówek. <u>WIOŚ</u> : 1. Prowadzenie monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych (rzeki, jeziora, zbiorniki zaporowe); 2. Prowadzenie monitoringu wód podziemnych na terenie Obszarów Szczególnie Narażonych (OSN); 3. Prowadzenie monitoringu jakości wód źródeł (wody podziemne); 4. Kontrola stanu przestrzegania warunków wprowadzania ścieków do środowiska.	4 246,7	środki własne, środki gminy, WFOŚiGW, środki budżetu państwa

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
			<u>WSSE</u> : Realizacja monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi zgodnie z rozporządzeniem MZ z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1989).		
↔	Odbudowa i modernizacja rowów melioracyjnych i przepustów w celu ochrony infrastruktury oraz wyeliminowania skutków zjawisk atmosferycznych	Zarządcy dróg	Realizacja zadania została wykazana przez 6 zarządzających drogami: Powiatowy Zarząd Dróg w Hrubieszowie, Zarząd Dróg Powiatowych w Radzynie Podlaskim, Zarząd Dróg Powiatowych w Białej Podlaskiej, Zarząd Dróg Powiatowych w Łęcznej, Zarząd Dróg Powiatowych w Łukowie, Zarząd Dróg Powiatowych w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej.	5 256,0	środki powiatu, środki gminy, środki budżetu państwa,
↔	Budowa/odbudowa systemu rowów odwadniających drogi powiatowe	Zarządcy dróg	Realizacja zadania została wykazana przez 5 zarządzających drogami: Powiatowy Zarząd Dróg w Hrubieszowie, Zarząd Dróg Powiatowych w Tomaszowie Lubelskim, Zarząd Dróg Powiatowych w Kraśniku, Zarząd Dróg Powiatowych w Lubartowie, Zarząd Dróg Powiatowych w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej.	236,6	środki powiatu, środki własne

2.3.6. Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie zaopatrzenia w wodę

W badanym okresie 2015-2016, podobnie jak w latach 2013-2014, najwięcej zadań ujętych w omawianym priorytecie realizowały samorządy gminne i podmioty wykonujące zadania własne gmin. Zadania realizowane przez największą liczbę gmin to projektowanie oraz budowa sieci wodociągowych, a także systematyczny monitoring sieci wodociągowej.

Rysunek 11. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu zaopatrzenia w wodę
Na cele pozainwestycyjne w Programie 2012 w opisywanym okresie przeznaczono 7 345,9 tys. zł przy zakładanych 15,2 tys. zł. Dysproporcja może wynikać z nieprzekazania przez gminy swoich zamierzeń inwestycyjnych w procesie tworzenia Programu. Zadania te w głównej mierze finansowane były ze środków własnych gmin i przedsiębiorstw, ale również ze środków zewnętrznych i WFOŚiGW. Na cele inwestycyjne w analizowanym okresie przeznaczono 52 769,2 tys. zł przy zakładanych nakładach 28 308 tys. zł. Cele w zakresie zaopatrzenia w wodę należy uznać za zrealizowane.

Dodatkowo w ramach Programu 2016 zrealizowano 4 zadania, na które wydatkowano 9 784,3 tys. zł. łącznie na realizację zadań zawartych w Programie 2012 i Programie 2016 przeznaczono 69 899,4 tys. zł.

Zadania te realizowane były ze środków zewnętrznych – tj. Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego (RPO WL 2014-2020), Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW 2014-2020), Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ 2014-2020), środki własne gmin i przedsiębiorstw, ale także finansowane przez Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach pożyczek i dotacji.

Wszystkie zadania uznano za zadania ciągłe. Według danych GUS za 2015 r. z wodociągu w województwie lubelskim korzystało 86,8% ludności (94,7% w miastach, 80% na wsi), w związku z tym w kolejnych latach należy spodziewać się kontynuacji tego zadania, szczególnie na obszarach wiejskich dla zapewnienia jak największej dostępności do sieci wodociągowej oraz dobrej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Tabela 21. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie ochrony zasobów wodnych – gospodarka ściekowa

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
Gospodarka ściekowa						
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne						
↔	Opracowanie dokumentacji na budowę sieci kanalizacyjnej	Gminy: Gościeradów, Piszczac, Bychawa, Serniki, Głusk, PGKiM Sp. z o.o. Tomaszów Lubelski	2012-2013, 2015-2019	Realizacja zadania została wykazana przez 45 gmin: Abramów, Annapol, Bełzec, Bełżyce, Czemierniki, Głusk, Goraj, Gościeradów, Izbica, Jastków, Józefów nad Wisłą, Kamień, Kamionka, Karczmiska, Kąkolewnica, Kłoczew, Konopnica, Końskowola, Krasnobród, Kraśnik, Krzywda, Księżpol, Leśna Podlaska, Łaszczów, Łukowa, Łuków, Miasto Lubartów, Miasto Międzyrzec Podlaski, Nałęczów, Niedźwiada, Parczew, Rejowiec Fabryczny, Serniki, Sitno, Skierbieszów, Sosnowica, Tarnogród, Tomaszów Lubelski, Urzędów, Werbkowice, Wierzbica, Włodawa, Wola Myśłowska, Wola Uhruska, Żółkiewka oraz 10 przedsiębiorstw Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Sp. z o.o., Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Tomaszowie Lubelskim, Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji "Wodociągi Puławskie" Sp. z o.o. w Puławach, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Biłgoraju, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Hrubieszowie, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rykach Sp. z o. o., Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. we Włodawie, Spółka Wodno-Ściekowa w Milejowie, Przedsiębiorstwo Usług Inżynierii Komunalnej Sp. z o.o. w Łukowie.	5 171,0	środki gminy, środki własne, RPO WL, WFOŚiGW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Monitoring jakości ścieków	Właściciele instalacji	2012-2019	Realizacja zadania została wykazana przez 45 gmin: Abramów, Bełzec, Cyców, Czemierniki, Goraj, Gościeradów, Hrubieszów, Jarczów, Jastków, Kamień, Kamionka, Karczmiska, Kłoczew, Konopnica, Kraśniczyn, Krzczonów, Księżpol, Leśna Podlaska, Łaszczów, Markuszów, Miasto Lubartów, Miasto Łuków, Miasto Rejowiec Fabryczny, Milanów, Niedźwiada, Piaski, Potok Górny, Puchaczów, Rachanie, Radecznicza, Sawin, Serniki, Siedliszcze, Skierbieszów, Sławatycze, Sosnowica, Stanin, Stoczek Łukowski, Strzyżewice, Tarnawatka, Turobin, Ulan-Majorat, Urzędów, Wojcieszków, Wojślawice oraz przez 4 przedsiębiorstwa Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Sp. z o.o., Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji "Wodociągi Puławskie" Sp. z o.o. w Puławach, Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Józefowie, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Łęczna Sp. z o.o. Realizacja zadania polegała głównie na bieżącym monitoringu jakości ścieków surowych i oczyszczonych.	7 651,9	środki gminy, POIiŚ, środki własne, NFOŚiGW,
↔	Inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych na ścieki – szamba 2016 Inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych na ścieki (szamba).	Gminy	-	Realizacja zadania została wykazana przez 24 gminy: Annapol, Cyców, Głusk, Goraj, Hrubieszów, Jarczów, Kamionka, Karczmiska, Krasnystaw, Miasto Chełm, Miasto Lubartów, Miasto Puławy, Miasto Rejowiec Fabryczny, Milanów, Rachanie, Rejowiec Fabryczny, Sawin, Stanin, Stary Zamość, Tarnogród, Terespol, Tomaszów Lubelski, Wojciechów, Wojślawice. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych przez gminy wynika z art. 3 ust. 3 pkt. 1) ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.	4,0	środki gminy, środki własne
↔	Kontrola i likwidacja nieszczelnych zbiorników na nieczystości ciekłe (szamb)	Gminy	-	Realizacja zadania została wykazana przez 9 gmin: Bełżyce, Głusk, Krasnobród, Miasto Lublin, Miasto Łuków, Miasto Puławy, Rachanie, Strzyżewice, Tomaszów Lubelski. Zadania realizowane było zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 1 ustawy o utrzymaniu czystości porządku w gminach w ramach zadań własnych pracowników poszczególnych jednostek.	0,0	w ramach zadań własnych
↔	Kontrola funkcjonowania przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	-	Realizacja zadania została wykazana przez 7 gmin: Bełżyce, Cyców, Karczmiska, Miasto Puławy, Siedliszcze, Sławatycze, Ułęż. Zadania realizowane było w ramach zadań własnych pracowników poszczególnych jednostek.	0,0	w ramach zadań własnych

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
Przedsięwzięcia inwestycyjne						
↔	Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach wg Załącznika 1 KPOŚK ⁵ 2016 GWS 9 Budowa kanalizacji, w tym kanalizacji deszczowej	MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie, BWiK, „WOD-KAN” Sp. Z o.o. Biała Podlaska, MPGK Sp. z o. o. Włodowa, PUKSp. Z o.o. Międzyrzec Podlaski, Spółka Wodno – Ściekowa – Milejów, PGKiM Ryki, KPWiK Kraśnik, PGKiM Sp. Z o.o. w Hrubieszowie, PUiIK Sp. z o.o. Łuków, MPGK Sp. Z o.o. w Chełmie, PGK Sp. z o.o. Zamość, PGKiM Sp. z o.o. Tomaszów Lubelski, PGK Sp. z o.o. w Biłgoraju, ZGK Biszcza, MPWiK Puławy Starostwo Powiatowe w Kraśniku, Krasnymstawie Gminy: Łabunie, Ryki, Ulhówek, Tyszowce, Tomaszów Lubelski, Łaszczów, Telatyn, Susiec, Lubyca Królewska, Opole Lubelskie, Grabowiec, Abramów, Wilków, Józefów n/Wisłą, Nielisz, Skierbieszów, Niedrzwica Duża, Żmudź, Ulan-Majorat, Kąkolewnica, Bełzec, Radzyń Podlaski, Wola Mysłowska, Tuczná, Łopiennik Górny, Biłgoraj, Serokomla, Trzebieszów, Hrubieszów, Wisznice, Nowodwór, Ostrów Lubelski, Dołhobyczów, Wojślawice, Fajślawice,	2012-2019	Realizacja zadania została wykazana przez 35 gmin: Aleksandrów, Annapol, Bełzec, Głusk, Gościeradów, Janów Podlaski, Jastków, Kamionka, Karczmiska, Konopnica, Lubartów, Łabunie, Łukowa, Miasto Dęblin, Miasto Krasnystaw, Miasto Lubartów, Miasto Łuków, Miasto Międzyrzec Podlaski, Miasto Tomaszów Lubelski, Potok Górny, Radecznica, Rejowiec Fabryczny, Siemień, Spiczyn, Stoczek Łukowski, Tarnawatka, Terespol, Tomaszów Lubelski, Urszulin, Werbkowice, Wierzbica, Włodawa, Wojcieszków, Wola Mysłowska, Żółkiewka oraz przez 10 przedsiębiorstw: Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Sp. z o.o. Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Tomaszowie Lubelskim, Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji "Wodociągi Puławskie" Sp. z o.o. w Puławach, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. Międzyrzec Podlaski, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Biłgoraju, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Hrubieszowie, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rykach Sp. z o. o., Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. we Włodawie, Przedsiębiorstwo Usług Inżynierii Komunalnej Sp. z o.o. w Łukowie. Inwestycje zrealizowane w ramach zadania to m.in.: – Zwiększenie przepustowości oczyszczalni ścieków z 1450 m ³ /d i RLM=8364 (liczone wg ustawy Prawo wodne) do 2000 m ³ /d i RLM=20 000 (liczone 1RLM =1 mieszkaniec) wraz z budową kanalizacji sanitarnej w ulicach: Chabrowej, Kusocińskiego, Kolejowej, Pszennej o łącznej długości 1,08 km w tym kanalizacja tłoczna: 0,54 km PUK Sp. z o.o. Międzyrzec Podlaski. – Zakończono modernizację oczyszczalni ścieków w Puławach w zakresie gospodarki gazowo-energetycznej oraz docelowego zagospodarowania osadów pościekowych. W ramach modernizacji zakupiono 2 szt. agregatów kogeneracyjnych,	152 157,6	środki gminy, środki własne, WFOŚiGW, POIiŚ, NFOŚiGW

⁵ Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych - AKPOŚK 2010, Warszawa, grudzień 2010

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
		Turobin, Tarnawatka, Kazimierz Dolny, Wysokie, Aleksandrów, Rejowiec Fabryczny, Stężycza, Stary Brus, Kamień, Sitno, Wilkołaz, Ostrówek, Rachanie, Stary Zamość, Czemierniki, Goraj, Kraśnik, Janów Podlaski, Siedliszcze, Hrubieszów, Gorzków, Potok Wielki, Bychawa, Głusk Rolnicy, właściciele nieruchomości Wola Uhruska, Wołyń, Terespol, Szczębrzeszyn, Sosnowka, Siemień, Rudnik, Rejowiec Fabryczny, Drelów, Łuków, Terespol, Końskowola, Konstantynów, Baranów, Sosnowica, Łukowa, Żółkiewka, Tarnogród, Rybczewice, Potok Górny, Podedwórze, Międzyrzec Podlaski, Cyców, Zalesie, Tomaszów Lubelski, Terespol, Sułów, Rossosz, Poniatowa, Parczew, Milejów, Krasnobród, Milejów, Krasnystaw, Markuszów, Lubartów, Hańsk, Zamość, Łomazy, Jarczów, Bełżyce, Chełm Pokrówka, Ruda-Huta, Niedźwiada, Ludwin		<p>zmodernizowano ciąg ściekowy, zakupiono i uruchomiono pracy do odwadniania osadów oraz suszarnie osadów pościekowych.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Modernizacja oczyszczalni ścieków w Kraśniku KPWiK Sp. z o.o. - Budowa nowych odcinków sieci kanalizacyjnej o dł. ok. 16 km w Lublinie MPWiK Sp. z o.o. - Budowa oczyszczalni ścieków o RLM 2930 i przepustowości 475 m³/d w gm. Werbkowice. - Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Rykach. - Budowa i modernizacja kanalizacji deszczowej na terenie miasta Łuków. 		

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach wg Załącznika 2 KPOŚK ⁶	Gminy: Piaski, Krasnystaw, Jastków, Modliborzyce, Trzydnik Duży, Trawniki, Piszczac, Józefów, Wierzbica, Strzyżewice, Radecznicza, Urzędów, Firlej, Stanin, Obsza, Zakrzówek ⁷	2012-2019	Realizacja zadania została wykazana przez 2 gminy: Milanów i Piaski. Milanów: Budowa sieci kanalizacyjnej - II etap. Piaski: Budowa sieci kanalizacyjnej w m. Piaski, ul. Krasickiego.	2 515,2	środki gminy, PROW
↔	Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach wg Załącznika 3 KPOŚK ⁸	ZUKiM w Lubartowie, Gminy: Puchaczów, Wólka, Lubartów, Uścimów, Serniki, Spiczyn	2012-2019	Realizacja zadania została wykazana przez 7 gmin: Bychawa, Konopnica, Miasto Chełm, Miasto Rejowiec Fabryczny, Parczew, Puchaczów, Zwierzyniec. Inwestycje zrealizowane w ramach zadania to m.in.: Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla ul. Krótkiej, Unickiej, Chopina, Wschodniej w Rejowcu Fabrycznym. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Bychawie wraz z budową kanalizacji sanitarnej. Budowa kanalizacji sanitarnej w gm. Konopnica na odcinkach: 1. Lipniak – Szerokie, 2. w Konopnicy, 3. Marynin - Tereszyn - Konopnica -Stasin - Radawiec Duży. Budowa odcinka sieci kanalizacyjnej w miejscowości Puchaczów. Budowa kanalizacji sanitarnej w Laskach gmina Parczew. Rozbudowa kanalizacji sanitarnej i wykonanie przyłączy w gm. Zwierzyniec.	70299,3	środki gminy, PROW, środki własne, NFOŚiGW, RPO WL

⁶ Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych - AKPOŚK 2010, Warszawa, grudzień 2010

⁷ gminy: Modliborzyce, Trzydnik Duży, Radecznicza, Stanin są aglomeracjami zlikwidowanymi, które nie znalazły się w IV AKPOSK i V AKPOSK. Aglomeracja Radecznicza została zlikwidowana w 2012 roku, Modliborzyce i Trzydnik Duży w 2014 roku, a Stanin w 2017 roku, jednakże w AKPOSK 2016 nie został uwzględniony z przyczyn formalnych

⁸ Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych - AKPOŚK 2010, Warszawa, grudzień 2010

Tabela 22. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	Realizacja zadania została wykazana przez 16 gmin: Bełżyce, Cyców, Dzwola, Głusk, Krasnystaw, Krzczonów, Łopiennik Górny, Miasto Chełm, Miasto Lubartów, Radecznicza, Rejowiec Fabryczny, Rybczewice, Terespol, Tomaszów Lubelski, Urzędów, Żółkiewka.	1 467,5	środki gminy, środki własne, WFOŚiGW, PROW
↔	Modernizacja oczyszczalni ścieków	Gminy	Realizacja zadania została wykazana przez 6 gmin: Annopol, Horodło, Józefów nad Wisłą, Konopnica, Łukowa, Miasto Łuków.	1 464,5	środki gminy, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PROW, środki budżetu państwa
↗	Budowa hydroforni	Gminy	Realizacja zadania została wykazana przez gminę Firlej. W 2016 r. wykonano pierwszy etap zadania tj. studnię ujęcia wody w miejscowości Czerwonka Gozdów.	130,0	środki własne
↗	Zakup samochodu asenizacyjnego	Gminy	Realizacja zadania została wykazana przez 3 gminy: Aleksandrów, Annopol, Sawin.	217,3	środki gminy

2.3.7. Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie gospodarki ściekowej

W badanym okresie 2015-2016, podobnie jak w latach 2013-2014, najwięcej zadań ujętych w omawianym priorytecie realizowały samorządy gminne i podmioty wykonujące zadania własne gmin. Gminy i przedsiębiorstwa w latach 2015-2016 realizowały zadania polegające na rozbudowie systemów odprowadzania ścieków poprzez fazę projektową po fazę budowy.

Na cele pozainwestycyjne w Programie 2012 w opisywanym okresie przeznaczono 12 826,9 tys. zł przy zakładanych 60 tys. zł. Cele te należy, więc uznać za zrealizowane. Dysproporcja może wynikać z nieprzekazania przez gminy swoich zamierzeń inwestycyjnych w procesie tworzenia Programu. Zadania te w głównej mierze finansowane były ze środków własnych gmin i przedsiębiorstw, ale również ze środków zewnętrznych oraz Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zadania dotyczące prowadzenia ewidencji i kontroli prowadzone były w ramach zadań własnych jednostek, bez ponoszenia kosztów dodatkowych. Na cele inwestycyjne w analizowanym okresie przeznaczono 224 972,1 tys. zł przy zakładanych nakładach 173 955 tys. zł. W związku z tym, poziom realizacji inwestycji w zakresie gospodarki ściekowej należy uznać za zrealizowany. Wszystkie zadania realizowane w ramach Programu 2012 uznano za zadania ciągłe.

Rysunek 12. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu gospodarki ściekowej. Dodatkowo, w ramach Programu 2016 zrealizowano 4 zadania na łączną kwotę 3 279,3 tys. zł. łącznie na zadania z zakresu kanalizacji i oczyszczania ścieków wydatkowano 241 078,3 tys. zł.

Zadania inwestycyjne realizowane były ze środków zewnętrznych – tj. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW 2014-2020), Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego (RPO WL 2014-2020), Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ 2014-2020), ale także finansowane przez Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Jednak głównym źródłem finansowania były środki własne gmin.

Zgodnie z danymi GUS za 2015 r. w województwie lubelskim z kanalizacji korzysta 52,1% ludności, co plasuje województwo na ostatnim miejscu w kraju. Kontynuacja działań z tego priorytetu wydają się zatem niezbędna, w szczególności dotyczy to wsi, na której z kanalizacji korzystało jedynie 20,7% ludności (88,7% w miastach). Budowa systemów kanalizacyjnych jest niezbędna w celu podwyższenia standardu życia mieszkańców oraz zmniejszenia zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska,

poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleby. Do czasu budowy systemów kanalizacyjnych gminy powinny położyć większy nacisk na kontrolę systemów indywidualnego zbierania ścieków przez mieszkańców w zbiornikach bezodpływowych (szambach). Kontrola jak również egzekwowanie istniejących przepisów w tym zakresie również zmniejszy ilość zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska.

2.3.8. Oddziaływanie hałasu

W zakresie klimatu akustycznego w Programie 2012, zaplanowano na lata 2015-2016 do wykonania 8 zadań pozainwestycyjnych oraz 2 zadania inwestycyjne. Działania pozainwestycyjne dotyczyły wprowadzenia zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego a także opracowanie lub aktualizację opracowań dotyczących ochrony przed hałasem. Na realizację tych działań w latach 2015-2016 określono koszty wynoszące 2 486 tys. zł. Działania inwestycyjne to wymiana okien oraz budowa ekranów akustycznych. Na ich realizację w latach 2015-2016 oszacowano koszty na poziomie 25 442 tys. zł. Informacje o realizacji zadań i o poniesionych nakładach finansowych zostały zebrane od podmiotów w drodze ankietyzacji a także pozyskano ze stron internetowych jednostek realizujących.

Program 2016 w obszarze zagrożenia hałasem, w ramach 2 kierunków interwencji przewidział do realizacji 7 zadań.

Tabela 23. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie hałasu

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne						
↔	Wprowadzanie do mpzp zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem (rozgraniczenie terenów o zróżnicowanej funkcji)	Gminy	-	Realizacja zadania została wykazana przez 8 gmin: Jabłonna, Mełgiew, Miasto Chełm, Miasto Tomaszów Lubelski, Potok Górny, Puchaczów, Sawin, Żyrzyn. Zadanie polegało na zamieszczaniu w mpzp zapisów nakładających obowiązek ochrony przed hałasem dla istniejącej i projektowanej zabudowy.	260,5	środki własne, środki gminy
↔	Bieżąca kontrola zakładów pracy w zakresie emisji hałasu	WIOŚ	-	Prowadzenie pomiarów kontrolnych emisji hałasu do środowiska pochodzącego od instalacji przemysłowych. Efektem było podejmowanie przez podmioty przekraczające normy hałasu działań inwestycyjnych ograniczających przenikanie hałasu na tereny sąsiednie.	275,9	WFOŚiGW, środki budżetu państwa
↓	Działania obniżające ponadnormatywny hałas w zakładach pracy	Zakłady pracy	-	-	-	-
↓	Wprowadzanie stref wolnych od ruchu w centrach miast	Gminy	-	-	-	-
↔	Pomiary natężenia ruchu, monitoring prędkości pojazdów i monitoring hałasu drogowego	UM Lublin, Zarządcy dróg	2012, 2015-2019	Realizacja zadania została wykazana przez 2 gminy: Miasto Lubartów i Tomaszów Lubelski a także przez 10 zarządzających drogami: Zarząd Dróg i Mostów w Lublinie, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Lublinie, Zarząd Dróg Powiatowych w Tomaszowie Lubelskim, Zarząd Dróg Powiatowych w Radzynie Podlaskim, Zarząd Dróg Powiatowych w Parczewie, Zarząd Dróg Powiatowych w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej, Zarząd Dróg Powiatowych w Łęcznej, Zarząd Dróg Powiatowych w Kraśniku, Powiatowy Zarząd Dróg w Hrubieszowie, Zarząd Dróg Powiatowych w Białej Podlaskiej. GDDKiA Oddział w Lublinie przeprowadziła Generalny Pomiar Ruchu w 124 punktach. Dodatkowo m.in.: <ul style="list-style-type: none"> w Lubartowie przeprowadzono pomiary na 6 ulicach, ZDP w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej sporządził 14 SDR, 	2 080,9	środki własne, środki powiatu, środki budżetu państwa

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

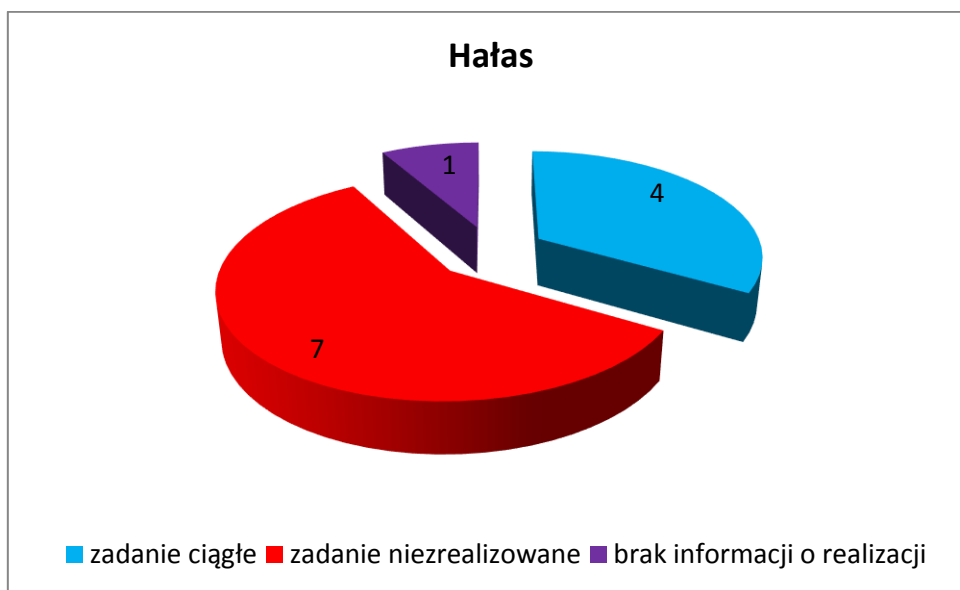
Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
				<ul style="list-style-type: none"> ZDP w Białej Podlaskiej prowadził pomiar natężenia ruchu na drogach powiatowych 27 punktów pomiarowych w 2015 r. i 14 punktów pomiarowych w 2016 r. 		
↓	Opracowanie mapy akustycznej linii kolejowej	PKP Polskie Koleje Państwowe PLK Lublin	2012, 2015-2019	W przypadku tego zadania należy mieć na uwadze, że w województwie lubelskim nie wykazano odcinków linii kolejowych, po których przejeżdża ponad 30 tys. pociągów rocznie, co pozwoliłoby zaliczyć linie kolejowe do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach. W związku z powyższym, zgodnie z przepisami art. 179 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, zarządzający linią kolejową nie miał obowiązku sporządzenia map akustycznych.	-	-
X	Zgromadzenie danych o emisji hałasu z obiektów przemysłowych	Przedsiębiorstwa	2012-2019	-	-	-
↓	Opracowanie dokumentacji projektowej ekranów akustycznych	UM Lublin	2013-2019	-	-	-
↓	Aktualizacja mapy akustycznej Lublina	UM Lublin	2015-2019	-	-	-
Przedsięwzięcia inwestycyjne						
↔	Wymiana okien	UM Lublin	-	Realizacja zadania została wykazana przez 7 gmin: Dzwola, Garbów, Gościeradów, Józefów nad Wisłą, Miasto Lubartów, Serniki, Stanin. W ramach tego zadania wymieniono okna w budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Flisy/byłej strażnicy OSP Flisy, w Dziennym domu Senior Wigor w gm. Gościeradów, w budynkach należących do gminnego zasobu mieszkaniowego Miasta Lubartów, w budynku Urzędu Gminy Garbów, w SP w Jonniku.	153,2	środki gminy, środki własne, środki budżetu państwa,
↓	Budowa ekranów akustycznych	UM Lublin	2014-2019	Realizację zadania wykazało Miasto Biłgoraj, które wykonało 36 m ekranu akustycznego wraz z murem oporowym przy Al. Jana Pawła.	160,2	-
↓	Budowa ekranów akustycznych	Polskie Koleje Państwowe (PKP) PLK Lublin	2015-2019	-	-	-

Tabela 24. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie zagrożenia hałasem

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Kontrolowanie dopuszczalnych norm emisji hałasu z obiektów działalności gospodarczej oraz linii komunikacyjnych	WIOŚ	1. Prowadzenie badań hałasu komunikacyjnego (drogowego i kolejowego) oraz hałasu emitowanego przez źródła przemysłowe. 2. Prowadzenie kontroli w zakresie emisji hałasu do środowiska. Efektami rzeczowymi prowadzonych działań była „Ocena klimatu akustycznego w roku 2015” oraz podejmowanie przez podmioty działań ograniczających przenikanie hałasu na tereny sąsiednie.	1 710,6	środki budżetu państwa
↔	Remont dróg gminnych i powiatowych	Gminy/ powiaty/ GDDKiA, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	Realizację zadania wykazało 62 gminy: Abramów, Aleksandrów, Annopol, Bełzec, Białopole, Biłgoraj, Bychawa, Cyców, Dębowa Kłoda, Dzwola, Głusk, Gościeradów, Hańsk, Horodło, Hrubieszów, Janów Podlaski, Jarczów, Jastków, Kąkolewnica, Kłoczew, Komarów-Osada, Konopnica, Krasnobród, Krzczonów, Księżpol, Lubartów, Łabunie, Łopiennik Górny, Miasto Dęblin, Miasto Hrubieszów, Miasto Kazimierz Dolny, Miasto Kraśnik, Miasto Łuków, Miasto Międzyrzec Podlaski, Nałęczów, Piaski, Potok Wielki, Puchaczów, Rachanie, Rejowiec, Rejowiec Fabryczny, Rokitno, Rossosz, Sitno, Tarnogród, Trzydnik Duży, Tyszowce, Ułęż, Urszulin, Werbkowice, Wilków, Włodawa, Wołyń, Wojciechów, Wojcieszków, Wojsławice, Wola Uhruska, Wólka, Zakrzew, Zakrzówek, Zalesie, Żyrzyn oraz 12 starostw powiatowych: Starostwo Powiatowe w Białej Podlaskiej, Starostwo Powiatowe w Biłgoraju, Starostwo Powiatowe w Chełmie, Starostwo Powiatowe w Hrubieszowie, Starostwo Powiatowe w Janowie Lubelskim, Starostwo Powiatowe w Kraśniku, Starostwo Powiatowe w Lubartowie, Starostwo Powiatowe w Łęcznej, Starostwo Powiatowe w Opolu Lubelskim, Starostwo Powiatowe w Rykach, Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Lubelskim, Starostwo Powiatowe w Zamościu, a także Zarząd Dróg Powiatowych w Lublinie z siedzibą w Bełżycach	143 919,6	środki gminy, środki powiatu, środki własne, środki samorządu woj., PROW, RPO WL, środki budżetu państwa
↔	Wprowadzanie ograniczeń prędkości ruchu na terenach zabudowanych	Gminy/ powiaty/ GDDKiA, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	Zadanie zostało zrealizowane przez 7 gmin: Konopnica, Mełgiew, Miasto Łuków, Puchaczów, Serniki, Tomaszów Lubelski, Wojciechów oraz Zarząd Dróg i Mostów w Lublinie, Zarząd Dróg Powiatowych w Kraśniku, Zarząd Dróg Powiatowych w Lubartowie, Zarząd Dróg Powiatowych w Łęcznej, Zarząd Dróg Powiatowych w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej a także Starostwo Powiatowe w Łęcznej.	120,0	środki powiatu, środki własne, środki gminy

2.3.9. Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie hałasu

W celu poprawy jakości klimatu akustycznego, w ramach Programu 2012 w województwie, w latach 2015-2016 zrealizowano 4 zadania: 3 zadania pozainwestycyjne i 1 zadanie inwestycyjne. Z zadań inwestycyjnych zrealizowano zadanie polegające na wymianie okien. Zadanie to zazwyczaj było realizowane w ramach termomodernizacji budynków, a więc bardziej ukierunkowane było na ograniczanie strat ciepła niż na ochronę przed hałasem. Zadanie dotyczące budowy ekranów akustycznych zostało uznane za niezrealizowane, gdyż tylko jedna gmina wykazała się realizacją tego zadania. Na realizację zadań jednostki przeznaczyły szacunkowo 2 930,7 tys. zł. Jest to kwota porównywalna do zakładanej. Zadania były finansowane ze środków własnych jednostek realizujących, środków budżetu państwa oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Na wykresie poniżej przedstawiono stopień realizacji zadań z zakresu hałasu w Programie 2012.

Rysunek 13. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu hałasu

Dodatkowo, w ramach Programu 2016 zrealizowano 3 zadania na łączną kwotę 145 750,2 tys. zł. łączny koszt zadań ujętych w 2 analizowanych programach dotyczących hałasu wyniósł 148 680,9 tys. zł.

W przyszłości zadania powinny być spójne z zadaniami proponowanymi w obowiązujących Programach ochrony środowiska przed hałasem i realizowane na obszarach problemowych wskazanych w mapach akustycznych. Jak wskazują wyniki ankietyzacji, badania czynników, od których zależy hałas prowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska są uzupełniane badaniami prowadzonymi przez zarządzających drogami.

Ostatecznie uznano, iż 6 zadań zostało nie zrealizowanych, 4 zadania mają charakter ciągły, a odnośnie realizacji 1 zadania nie uzyskano danych.

2.3.10. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

W zakresie przeciwdziałania promieniowaniu elektromagnetycznemu w Programie 2012 przewidziano do wykonania 2 zadania. Pierwsze z nich dotyczyło wprowadzania odpowiednich zapisów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przez gminy. Drugie odnosiło się do realizacji Państwowego Monitoringu Środowiska przez WIOŚ w zakresie PEM (jest to obowiązek

ustawowy WIOŚ). Informacje o realizacji zadań i o poniesionych nakładach finansowych zostały zebrane od podmiotów w drodze ankietyzacji.

Program 2016 w obszarze pól elektromagnetycznych przewidział do realizacji w ramach 1 kierunku interwencji 1 zadanie.

Tabela 25. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania [%]
↔	Wprowadzanie zapisów do planów Zagospodarowania przestrzennego w zakresie możliwości lokalizacji urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne	Gminy	-	Realizacja zadania została wykazana przez 3 gminy: Mełgiew, Miasto Tomaszów Lubelski, Sawin.	10,0	środki własne
↔	Państwowy monitoring PEM w środowisku na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludzi.	WIOŚ	-	Prowadzenie pomiarów monitoringowych PEM oraz monitorowanie poziomu wartości składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w miejscach dostępnych dla ludności. Efektem działania było opracowanie informacji o poziomach PEM na obszarach dostępnych dla ludności i sporządzenie rejestru obszarów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku za 2014 r. i 2015 r.	37,3	WFOŚiGW, środki budżetu państwa

Tabela 26. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie pól elektromagnetycznych

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Prowadzenie cyklicznych badań kontrolnych poziomów pól elektromagnetycznych	WIOŚ	Prowadzenie kontroli wyników pomiarów przekazywanych przez podmioty eksploatujące instalacje emitujące promieniowanie elektromagnetyczne. Jako efekt tych działań należy wskazać niedopuszczanie do eksploatacji instalacji i urządzeń powodujących występowanie przekroczeń dopuszczalnych norm promieniowania elektromagnetycznego w środowisku.	260,2	środki budżetu państwa

2.3.11. Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi

W latach 2015-2016 realizowane były zaplanowane w Programie 2012 działania zmierzające do ochrony przed nadmiernym promieniowaniem elektromagnetycznym. Zadanie z zakresu monitoringu jest zadaniem ciągłym realizowanym przez WIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, podobnie jak zadanie dotyczące wprowadzania do mpzp zapisów chroniących mieszkańców przed PEM. Realizację tego zadania w okresie 2015-2016 wykazały 3 gminy.

Rysunek 14. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu ochrony przed polami elektromagnetycznymi

Ponadto, w ramach Programu 2016 WIOŚ zrealizował zadanie dotyczące prowadzenia cyklicznych badań kontrolnych poziomów pól elektromagnetycznych, które również określono jako zadanie ciągłe.

2.3.12. Poważne awarie przemysłowe

W celu przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym w Programie 2012 zaplanowano do realizacji, w latach 2015-2016, 2 zadania. Pierwsze zadanie dotyczyło aktualizacji listy sytuacji kryzysowych a drugie wykonywania kontroli pojazdów przewożących ładunki niebezpieczne. Informacje o realizacji zadań i o poniesionych nakładach finansowych zostały zebrane od podmiotów w drodze ankietyzacji.

W obszarze zagrożeń poważnymi awariami Program 2016 przewidział do realizacji 6 zadań (dodatkowo 3 zadania z zakresu edukacji ekologicznej).

Tabela 27. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie ochrony przed skutkami poważnych awarii przemysłowych

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Okres realizacji zapisany w Programie	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (2015-2016) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Systematyczna weryfikacja listy sytuacji kryzysowych – wykonanie ciągłej aktualizacji zdarzeń mogących powodować sytuacje kryzysową	Gminy	-	Realizacja zadania została wykazana przez 8 gmin: Łaszczów, Mełgiew, Miasto Kraśnik, Miasto Łuków, Miasto Tomaszów Lubelski, Puchaczów, Tomaszów Lubelski, Tyszowce. Realizacja zadania polegała na: - bieżącej aktualizacji Planu Zarządzania Kryzysowego, Planu Reagowania Kryzysowego i Planu Obrony Cywilnej, - aktualizacji wykazu zakładów posiadających, przechowujących, wykorzystujących w produkcji Toksyczne Środki Przemysłowe, - upublicznianiu komunikatów, ostrzeżeń na tablicy ogłoszeń oraz na stronie internetowej o zagrożeniach mogących powodować sytuacje kryzysowe.	-	środki gminy
X	Wykonywanie systematycznej kontroli pojazdów przewożących ładunki niebezpieczne przez patrole drogowe policji	Policja	-	-	-	-

Tabela 28. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie zagrożeń poważnymi awariami

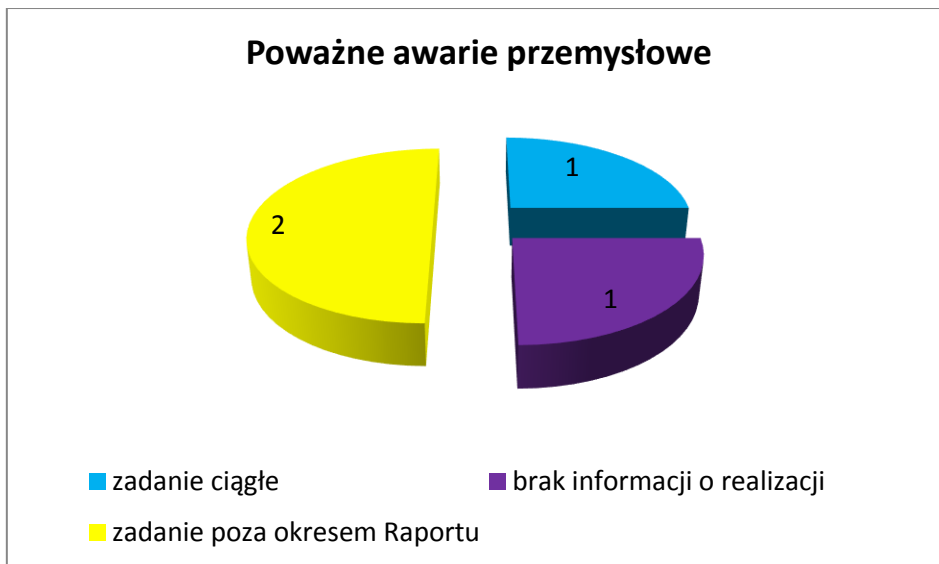
Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Dofinansowanie do zakupu samochodów strażackich i policyjnych	Gminy	Zadanie zostało zrealizowane przez 18 gmin: Aleksandrów, Bełżyce, Dzwola, Głusk, Hrubieszów, Janów Podlaski, Kłoczew, Komarów-Osada, Kraśniczyn, Krzywda, Księżpól, Miasto Chełm, Puchaczów, Radecznica, Rejowiec Fabryczny, Terespol, Ułęż, Wilkołaz.	1 285,3	środki gminy, środki własne, WFOŚiGW
↔	Doposażenie aktywnych OSP	Gminy	Zadanie zostało zrealizowane przez 45 gmin: Abramów, Bełzec, Białopole, Czemierniki, Dołhobyczów, Dzwola, Garbów, Głusk, Goraj, Gościeradów, Jabłonna, Janów Podlaski, Kłoczew, Konopnica, Krasnobród, Krasnystaw, Kraśniczyn, Krzczonów, Łukowa, Miasto Hrubieszów, Miasto Kraśnik, Miasto Międzyrzec Podlaski, Niedźwiada, Piaski, Potok Górny, Potok Wielki, Puchaczów, Rachanie, Radecznica, Rejowiec Fabryczny, Sawin, Skierbieszów, Sławatycze, Sosnowica, Stary Zamość, Szastarka, Tomaszów Lubelski, Ulan-Majorat, Ułęż, Urzędów, Werbkowice, Włodawa, Wołyń, Wola Mysłowska, Żyrzyn	1 979,7	środki gminy, środki własne, środki budżetu państwa, WFOŚiGW,

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↗	Budowa monitoringu miejskiego	Gminy	Realizację zadania wykazały 4 gminy: Bełżyce, Łaszczów, Miasto Łuków, Tarnogród.	207,0	środki gminy
↔	Szybkie oczyszczanie i usuwanie zanieczyszczeń powstałych w wyniku powstania jakiegokolwiek przypadku awarii	Gminy, Państwowa Straż Pożarna	Realizację zadania wykazało 5 gmin: Białopole, Cyców, Głusk, Miasto Chełm, Tomaszów Lubelski.	4,0	środki gminy
↔	Zakup części zamiennych do pojazdów, sprzęt przeciwpożarowy, motopompy itp.; usuwanie skutków awarii w przypadku nie ustalenia sprawcy	Gminy	Realizację zadania wykazało 47 gmin: Abramów, Aleksandrów, Białopole, Biłgoraj, Bychawa, Cyców, Czemierniki, Dołhobyczów, Dzwola, Frampol, Głusk, Hrubieszów, Jabłonna, Janów Podlaski, Jarczów, Józefów nad Wisłą, Konopnica, Krasnystaw, Kraśniczyn, Krzczonów, Księżpol, Łaszczów, Miasto Chełm, Miasto Dęblin, Miasto Hrubieszów, Miasto Kraśnik, Miasto Międzyrzec Podlaski, Piaski, Puchaczów, Rachanie, Radecznicza, Rokitno, Sawin, Sitno, Skierbieszów, Sosnowica, Stary Zamość, Szastarka, Terespol, Tomaszów Lubelski, Ulan-Majorat, Urzędów, Wilków, Wołyń, Wojciechów, Zakrzówek, Żyrzyn	2 048,6	środki gminy, środki budżetu państwa, środki samorządu woj., WFOŚiGW,
↔	Bieżący nadzór nad zakładami zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR, ZZR) oraz aktualizacja rejestru tych zakładów	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska	<u>WIOŚ:</u> Nadzór nad zakładami ZDR i ZZR realizowany poprzez kontrole zgodnie z ustawowo określoną częstotliwością. ZDR - co najmniej 1 raz/rok ZZR - co najmniej 1 raz/3 lata. Zgodnie z prawem częstotliwość kontroli dotyczy także PSP. Rokrocznie plany kontroli tych zakładów są ustalane i zatwierdzane przez oba organy t.j LWIOŚ i LKW PSP w Lublinie - zakłady są kontrolowane naprzemiennie przez oba organy albo wspólnie. Efektem rzeczowym działania była ocena realizacji obowiązków dot. stałego podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w Zakładach i działań w kierunku przeciwdziałania poważnym awariom. Kontrola realizacji wymogów w zakresie posiadania aktualnej i zatwierdzonej dokumentacji tj. zgłoszenia, programu zapobiegania awariom, raportu o bezpieczeństwie wewnętrznego planu operacyjno- ratowniczego i zewnętrznego planu operacyjno- ratowniczego. Uzupełnianie i aktualizacja rejestru - bazy danych dot. zakładów niebezpiecznych w tym ZDR i ZZR. <u>Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie:</u> Przeprowadzone czynności kontrolno rozpoznawcze przez właściwe miejscowe dla danego ZDR i ZZR Komendy Powiatowe/Miejskie PSP oraz KW PSP w Lublinie. Efekty rzeczowe w 2015 r.: 18 czynności kontrolno - rozpoznawczych w ZDR, 13 czynności kontrolno - rozpoznawczych w ZZR. Efekty rzeczowe w 2016 r.: 3 czynności kontrolno - rozpoznawczych w ZDR, 2 czynności kontrolno - rozpoznawczych w ZZR.	34,4	środki budżetu państwa

2.3.13. Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie ochrony przed skutkami poważnych awarii przemysłowych

W ramach realizacji Programu 2012 1 spośród 2 zaplanowanych zadań zostało zrealizowane. O realizacji drugiego zadania nie uzyskano informacji od podmiotu odpowiedzialnego za jego realizację. Zadanie zrealizowane z zakresu poważnych awarii przemysłowych było realizowane w ramach zadań własnych gmin bez ponoszenia kosztów dodatkowych. Działanie to było finansowane ze środków gminy.

Rysunek 15. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu poważnych awarii przemysłowych. W ramach Programu 2016 zrealizowano 6 zadań: 5 z nich określono jako działania ciągłe, a 1 zadanie jest w trakcie realizacji. Na realizację tych zadań przeznaczono 5 559 tys. zł.

2.4. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

W zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów szczegółowe zadania zostały zaproponowane tylko w Programie 2016. Informacje o realizacji zadań i o poniesionych nakładach finansowych zostały zebrane od podmiotów w drodze ankietyzacji. Część zadań określonych w Programie 2016 stanowi kontynuację działań podejmowanych w ramach Programu 2012 r. w zakresie ochrony gleb i edukacji ekologicznej. W Programie 2016 zaplanowano łącznie do realizacji 18 zadań. W tabeli poniżej przedstawiono zadania, które nie stanowią kontynuacji zadań określonych w Programie 2012. Opis realizacji zadań kontynuowanych za Programem 2012 opisano w poszczególnych rozdziałach niniejszego Raportu.

Tabela 29. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Tworzenie banków żywności	Samorzędy terytorialne	Zadanie realizowały dwie gminy: Gmina Głusk - Pomoc żywnościowa przekazywana z Banku Żywności w Lublinie za pośrednictwem GOPS jako Organizację Pożytku Lokalnego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa - współfinansowane ze środków UE w ramach Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym; Miasto Chełm - Współdział w dystrybucji żywności z Lubelskiego Banku Żywności poprzez organizacje pozarządowe działające na terenie miasta Chełm	0,0	środki własne
↑	Opracowanie aktualizacji Wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. Wdrażanie i realizacja zadań z zakresu gospodarki odpadami ujętych w "Planie..."	Zarząd Województwa Lubelskiego, Sejmik Województwa Lubelskiego	W 2015 roku rozpoczęto opracowywanie aktualizacji WPGO i 2 grudnia 2016 roku uchwalono Plan gospodarki dla województwa lubelskiego 2022 wraz z Planem inwestycyjnym. W 2015 roku na realizację zadania wydano 58,6 tys. zł.	39,1	WFOŚiGW
↑	Opracowanie aktualizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego. Realizacja zadań w zakresie gospodarowania azbestem określonych w "Programie.."	Zarząd Województwa Lubelskiego, Sejmik Województwa Lubelskiego	W 2016 r. opracowano „Aktualizację Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego n lata 2016-2032”, który w dn. 2 grudnia 2016 r. został uchwalony przez Sejmik Województwa Lubelskiego	18,9	WFOŚiGW
↗	Budowa i modernizacja punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gminy	Zadanie związane z budową i modernizacją PSZOK realizowało 10 gmin: <ul style="list-style-type: none"> • Gmina Sławatycze; • Miasto Frampol; • Gmina Annopol; • Gmina Wilkołaz; • Miasto Lubartów; • Gmina Lubartów; • Gmina Niedźwiada; • Miasto Stoczek Łukowski; • Gmina Żyrzyn; • Gmina Zwierzyniec. 	2 860,4	środki własne

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
↔	Zakup pojemników do zbierania i segregacji odpadów	Gminy	Zadanie związane z zakupem, pojemników realizowało w 2016 r. 12 gmin i 1 przedsiębiorstwo: <ul style="list-style-type: none"> • Miasto Frampol; • Gmina Turobin; • Miasto Rejowiec Fabryczny; • Gmina Sawin; • Gmina Werbkowice; • Gmina Dzwola; • Gmina Annopol; • Gmina Konopnica; • Miasto Łuków; • Gmina Karczmiska; • Urząd Gminy Końskowola; • Miasto Piaski; • Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Łęczna Sp. z o.o. 	216,7	środki własne
↔	Realizacja zadań w zakresie gospodarowania azbestem określonych w „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenów województwa lubelskiego”	Gminy	Zadania z zakresy demontażu, transportu i utylizacji materiałów zawierających azbest z terenu gmin w 2016 r. realizowało 65 gmin: <ul style="list-style-type: none"> • Miasto Międzyrzec Podlaski; • Gmina Janów Podlaski; • Gmina Rossosz; • Gmina Terespol; • Gmina Zalesie; • Miasto Biłgoraj; • Miasto Frampol; • Gmina Goraj; • Gmina Księżpol; • Miasto Rejowiec Fabryczny; • Gmina Dorohusk; • Gmina Kamień; • Gmina Rejowiec Fabryczny; • Miasto Siedliszcze; • Gmina Wojsławice; • Miasto Rejowiec; • Miasto Hrubieszów; 	1 202,3	środki własne, środki samorządu województwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki budżetu państw, PROW, Szwajcarsko-Polski Program Współpracy

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
			<ul style="list-style-type: none"> • Gmina Dołhobyczów; • Gmina Dzwola; • Gmina Krasnystaw; • Gmina Kraśniczyn; • Gmina Żółkiewka; • Miasto Kraśnik; • Gmina Gościeradów; • Gmina Kraśnik; • Gmina Urzędów; • Gmina Wilkołaz; • Gmina Zakrzówek; • Miasto Lubartów; • Gmina Firlej; • Gmina Lubartów; • Gmina Niedźwiada; • Gmina Serniki; • Miasto Bełżyce; • Gmina Głusk; • Gmina Konopnica; • Gmina Krzczonów; • Gmina Niedzwica Duża; • Gmina Strzyżewice; • Gmina Zakrzew; • Miasto Łuków; • Miasto Stoczek Łukowski; • Gmina Adamów; • Gmina Józefów nad Wisłą; • Miasto Kazimierz Dolny; • Gmina Końskowola; • Gmina Markuszów; • Gmina Żyrzyn; • Gmina Kłoczew; • Gmina Ułęż; • Gmina Mełgiew; • Miasto Piaski; 		

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
			<ul style="list-style-type: none"> • Miasto Tomaszów Lubelski; • Gmina Jarczów; • Miasto Łaszczów; • Gmina Rachanie; • Miasto Tyszowce; • Miasto Włodawa; • Gmina Urszulin; • Gmina Komarów-Osada; • Gmina Krasnobród; • Gmina Sitno; • Gmina Zwierzyniec; • Miasto Chełm; • Miasto Lublin. 		
↔	Realizacja projektu pod nazwą „System gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie województwa lubelskiego”	Samorząd Województwa Lubelskiego/ jednostka organizacyjna Województwa Lubelskiego	W latach 2012-2016 realizowano Szwajcarsko-Polski Program Współpracy, pod nazwą „Pilotażowy system gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie Województwa Lubelskiego wzmocniony sprawnym monitoringiem ilości oraz kontroli ich usuwania i unieszkodliwiania”. Projekt obejmował głównie działania związane z demontażem, transportem oraz unieszkodliwieniem odpadów azbestowych oraz działaniami informacyjno-promocyjnymi. W ramach ww. projektu założono dalszą realizację zadania pod nazwą „System gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie województwa lubelskiego	12 935,4	WFOŚiGW, Szwajcarsko-Polski Program Współpracy
↗	Budowa regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych	Gminy, ZZO	W 2016 r. Gmina Lubartów, Miasto Lubartów, Gmina Serniki oraz Miasto Lublin uczestniczyły w Budowie Zakładu Zagospodarowania Odpadów wraz z zakupem niezbędnych maszyn i urządzeń w miejscowości Wólka Rokicka, Gmina Lubartów. Natomiast Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Łączna sp. z o.o. w 2016 r. przygotowało dokumentację projektową oraz pozwolenia pod budowę kompostowni.	49 347,7	środki własne, Szwajcarsko-Polski Program Współpracy
↗	Dostosowanie zakładów zagospodarowania odpadów w województwie lubelskim do wymagań RIPOK	ZZO	W ramach zadania realizowany jest projekt finansowany ze środków RPO WL obejmujący doposażenie i dostosowanie 7 instalacji zagospodarowania odpadów komunalnych z terenu województwa. Realizację przedsięwzięcia w 2016 r., rozpoczęły dwa przedsięwzięcia: <ul style="list-style-type: none"> • Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Biłgoraju - Budowa kwatery składowiska oraz sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej na terenie ZZO w Korczowie koło Biłgoraja. 	4 915,5	środki własne, WFOŚiGW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Ocena	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony (w 2016 r.) [tys. zł]	Źródła finansowania
			<ul style="list-style-type: none"> Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Chełmie, Zakład Przetwarzania Odpadów Komunalnych regionu chełmskiego w Srebrzyszczu - W 2016 roku zakończono budowę części biologicznej instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych wchodzącej w skład ZPOK regionu chełmskiego. 		

2.4.1. Ocena realizacji wyznaczonych celów i zadań w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Spośród 18 zaplanowanych w Programie 2016 zadań: 2 zrealizowano, 3 było w trakcie realizacji, 10 określono jako zadania ciągłe, a 3 w ogóle nie realizowano. Zadania zrealizowane dotyczyły opracowania dokumentacji na szczeblu wojewódzkim. Dodatkowo jako ciągłe uznano zadania z zakresu budowy i modernizacji PSZOK, zadania związane z likwidacją dzikich składowisk czy zadania związane z edukacją ekologiczną.

Rysunek 16. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2016 z zakresu gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Na działania związane z gospodarką odpadami w samym 2016 r. pomijając zadania będące kontynuacją zadań z Programu wydatkowano łącznie 71 536 tys. zł. Środki te pochodziły zarówno ze źródeł zewnętrznych tj. Szwajcarsko-Polski Program Współpracy, PROW, NFOŚiGW, WFOŚiGW jak i ze środków własnych jednostek realizujących zadanie.

3. Analiza osiągniętego efektu ekologicznego wraz z weryfikacją monitoringu wdrażania Programu ochrony środowiska

Analizę osiągniętego efektu ekologicznego wraz z oceną realizacji Programu oparto na wskaźnikach presji, stanu i reakcji opisanych w rozdziale 1.19 Programu:

- wskaźniki presji wywieranej na środowisko odnoszą się do tych form działalności, które zmniejszają ilość i jakość zasobów środowiska,
- wskaźniki stanu, odnoszące się do jakości środowiska i jakości jego zasobów, jako takie odnoszą się do ostatecznych celów realizacji Programu i powinny być konstruowane w sposób umożliwiający dokonanie przeglądowej oceny stanu środowiska i zmian dokonujących się w czasie;
- wskaźniki reakcji (głównie wskaźniki finansowe), pokazujące stopień odpowiedzi na potrzeby środowiskowe województwa.

Do określenia powyższych wskaźników wykorzystywane są, przede wszystkim dane z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska i Głównego Urzędu Statystycznego.

W poniższej tabeli zestawiono główne wskaźniki presji, stanu i reakcji dla roku wyjściowego tj. 2010 r. oraz dla roku 2015 i 2016 (o ile były dostępne) oraz przedstawiono dynamikę zmian wskaźników poprzez wyrażoną w procentach wartość zmiany wskaźników w roku 2015 i 2016 w stosunku do roku 2010.

Tabela 30. Wskaźniki efektywności programu i osiągnięty efekt ekologiczny

Wskaźniki	Stan wyjściowy (2010r.)	Stan na 2015 r.	Stan na 2016 r.	Dynamika zmian Stan w 2015 i 2016 r. w stosunku do roku 2010	Osiągnięty efekt ekologiczny
Stan/potencjał ekologiczny wód powierzchniowych	dobry – 20,3%, umiarkowany – 74,6%, słaby – 5,1% zły – 0,0%	dobry – 22% umiarkowany – 54% słaby – 16% zły – 8%	-	Pogorszenie stanu/potencjału wód powierzchniowych	↓
Klasyfikacja jakości wód podziemnych (źródeł) – procentowy udział punktów pomiarowych w danej klasie	I klasa – 7,7% II klasa – 76,9% III klasa – 11,5% IV klasa – 3,9% V klasa – 0,0%	I klasa – 21,2% II klasa – 60,6% III klasa – 9,1% IV klasa – 3,0% V klasa – 6,1%	-	Poprawa jakości wód podziemnych (źródeł)	↑
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	370,6 hm ³	336,1 hm ³	-	2015 – 94%	↑
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	348,0 hm ³	316,7 hm ³	314,3 hm ³	2015 – 91% 2016 – 90%	↑
Zużycie wody na cele produkcyjne ogółem i w obiegach zamkniętych	117,2 hm ³	110,0 hm ³	-	2015 – 94%	↑
Procentowy udział ścieków przemysłowych i komunalnych oczyszczanych w ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczania	99,33%	99,36%	99,68%	2015 – 100,03% 2016 – 100,03%	↑
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	53,0%	57,2%	57,0%	2015 – 108% 2016 – 107%	↑↓
Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	2,778 tys. Mg	1,975 tys. Mg	1,728 tys. Mg	2015 – 71% 2016 – 62%	↑
Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	5 196,06 tys. Mg	5 000,21 tys. Mg	5 097,02 tys. Mg	2015 – 96% 2016 – 98%	↑↓
Liczba stref o klasie C kryterium ochrony zdrowia ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM10	2	2	2	Bez zmian	↔
Liczba stref o klasie B kryterium ochrony zdrowia ze względu na poziom pyłu PM2,5	1	1	1	Bez zmian	↔

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Wskaźniki	Stan wyjściowy (2010r.)	Stan na 2015 r.	Stan na 2016 r.	Dynamika zmian Stan w 2015 i 2016 r. w stosunku do roku 2010	Osiągnięty efekt ekologiczny
Produkcja energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych (stan wyjściowy dane za 2009r.)	0,8%	5,3%	-	2015 – 663%	↑
Lesistość województwa (% ogólnej powierzchni województwa)	23,0%	23,2%	23,3%	2015 – 100,9% 2016 – 101,3%	↑
Powierzchnia terenów objęta formami prawnej ochrony obszarowej (% ogólnej powierzchni województwa)	22,69%	22,70%	22,80%	2015 – 100,04% 2016 – 100,48%	↑
Powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych wymagających rekultywacji	3 049 ha	3 183 ha	3 087 ha	2015 – 104,4% 2016 – 101,2%	↓
Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska i gosp. wodną/rok	552,1 mln zł	574,5 mln zł	-	2015 – 104%	↑
Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska wg oceny jakościowej	Średni	Średni	Średni	Bez zmian	↔
Wydatki WFOŚiGW w Lublinie na działania związane z edukacją ekologiczną	1,06 mln zł	1,20 mln zł	1,28 mln zł	2015 – 113,2% 2016 – 120,8%	↑

b.d. – brak danych za rok 2015/2016 (GUS nie opublikowały części danych za rok 2016)

↑ - efekt ekologiczny osiągnięty

↓ - efekt ekologiczny nie osiągnięty

↑ ↓ - efekt ekologiczny nie został w pełni osiągnięty (lata 2015 i 2016 charakteryzowały się rozbieżnymi tendencjami)

↔ - brak zmian, efekt ekologiczny nie został w pełni osiągnięty

Na podstawie analizy zmian wartości przyjętych wskaźników ocenia się, że wpływ realizacji Programu na stan środowiska, wielkość presji wywieranej na ten stan i skuteczność działań ochronnych jest pozytywny, jednak wciąż niewystarczający, w niektórych obszarach.

Pozytywne zmiany to:

- Poprawa jakości wód podziemnych;
- Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności;
- Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności;
- Zużycie wody na cele produkcyjne ogółem i w obiegach zamkniętych;
- Procentowy udział ścieków przemysłowych i komunalnych oczyszczanych w ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia;
- Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych;
- Produkcja energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych;
- Lesistość województwa;
- Powierzchnia terenów objęta formami prawnej ochrony obszarowej;
- Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska i gosp. wodną/rok.

Nie odnotowano znaczących zmian dla parametrów tj.:

- Liczba stref o klasie C kryterium ochrony zdrowia ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM10;
- Liczba stref o klasie B kryterium ochrony zdrowia ze względu na poziom pyłu PM2,5.

Wśród niepokojących zaobserwowanych trendów należy wymienić:

- Pogarszający się stan/potencjał ekologiczny wód powierzchniowych;
- Utrzymującą się klasyfikację stref ocen jakości powietrza;
- Brak znaczącego wzrostu ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków;
- Brak wyraźnego trendu spadku wielkości emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych;
- Wzrost powierzchni gruntów zdegradowanych i zdewastowanych wymagających rekultywacji.

4. Analiza finansowa realizacji zadań z ochrony środowiska w województwie

4.1. Finansowanie ochrony środowiska w latach 2015 i 2016 – dane GUS

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska zostały przedstawione jako nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu, gospodarki odpadami, ochrony gleb, wód podziemnych i powierzchniowych, a także w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazu.

Na środki trwałe służące ochronie środowiska w województwie lubelskim w roku 2015 najczęściej wydatkowano ze środków z zagranicy, natomiast w 2016 r. ze środków własnych.

Tabela 31. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania w województwie lubelskim w latach 2015 i 2016 wg GUS

Źródła finansowania	2015	2016
	w tysiącach zł	
ogółem	483 460,7	142 243,6
środki własne	158 274,8	69 778,5
środki budżetu centralnego	11 207,8	6 495,1
środki budżetu województwa	3 503,6	30,9
środki budżetu powiatu	134,3	187,3
środki budżetu gmin	2 611,0	1 008,6
środki z zagranicy	200 619,1	33 874,1
fundusze ekologiczne	80 561,0	17 071,3
kredyty i pożyczki	20 856,8	13 246,8
inne środki	5 692,3	551,0

Na środki trwałe na gospodarkę wodną w województwie lubelskim zarówno w roku 2015 jak i 2016 najczęściej wydatkowano ze środków własnych. Nie bez znaczenia były także środki z zagranicy oraz środki pochodzące z budżetu centralnego.

Tabela 32. Nakłady na środki trwałe na gospodarkę wodną według źródeł finansowania w województwie lubelskim w latach 2015 i 2016 wg GUS

Źródła finansowania	2015	2016
	w tysiącach zł	
ogółem	91 008,6	41 235,8
środki własne	43 239,4	26 442,2
środki budżetu centralnego	14 189,1	10 297,7
środki budżetu województwa	610,0	321,0
środki budżetu powiatu	0,0	0,0
środki budżetu gmin	255,2	139,3
środki z zagranicy	17 757,2	0,0
fundusze ekologiczne	7 388,6	3 473,8
kredyty i pożyczki	7 415,5	560,0
inne środki	153,6	1,8

Najwyższy udział w nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska ogółem ma gospodarka wodno-ściekowa i ochrona wód. Najmniejsze nakłady przekazano w 2015 r. na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu, natomiast w 2016 r. na zmniejszenie hałasu i wibracji.

Tabela 33. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków zainwestowania w województwie lubelskim w latach 2015 i 2016 wg GUS

Rok	Ogółem	ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	gospodarka ściekowa i ochrona wód	gospodarka odpadami	ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleby, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	zmniejszenie hałsu i wibracji	ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	pozostała działalność związana z ochroną środowiska
2015	483 460,7	158 427,9	266 445,2	15 660,9	2 799,0	2 712,7	369,9	37045,1
2016	142 243,6	21 508,7	72 105,2	16 327,4	2 315,0	5 760,7	15714,0	8512,6

W zakresie gospodarki ściekowej i ochrony wód w województwie lubelskim najwięcej środków – 50% nakładów ogółem w 2015 roku wydano na oczyszczalnie ścieków komunalnych. W 2016 r. najwięcej środków przekazano natomiast na sieci kanalizacyjne.

Tabela 34. Nakłady na gospodarkę ściekową i ochronę wód województwa lubelskiego w latach 2015 i 2016 wg GUS

Rok	Ogółem	sieci kanalizacji		oczyszczalnie ścieków	
		odprowadzające ścieki	odprowadzające wody opadowe	przemysłowych	komunalnych
		w tysiącach zł			
2015	266 445,2	99 916,2	18 090,7	2 483,0	133 381,3
2016	72 105,2	34 694,3	29 288,3	2 026,1	4 156,2

Na środki trwałe służące gospodarce wodnej w województwie lubelskim według kierunków inwestowania największa ilość środków skierowana została na ujęcia i doprowadzanie wód. Najmniej środków, zarówno w 2015 r. jak i 2016 wydatkowano na stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych. W 2016 r. dodatkowo nie przekazano środków na zbiorniki i stopnie wodne.

Tabela 35. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wg kierunków inwestowania województwa lubelskiego w latach 2015 i 2016 wg GUS

Rok	Ogółem	ujęcia i doprowadzenia wody	budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	zbiorniki i stopnie wodne	regulacja i zabudowa rzek i potoków górskich	obwałowania przeciwpowodziowe	stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych
2015	91 008,6	60 722,3	11 775,6	1 021,5	4 062,0	13 417,2	10,0
2016	41 235,8	25 740,9	4 054,6	0,0	821,6	10 618,7	0,0

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu w województwie lubelskim najwięcej środków w latach 2015-2016 wydano na redukcję zanieczyszczeń pyłowych.

Tabela 36. Nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu województwa lubelskiego w latach 2015 i 2016 wg GUS

Rok	ogółem	zapobieganie zanieczyszczeniom			redukcja zanieczyszczeń		
		razem	nowe techniki i technologie spalania paliw	w tym modernizacja kotłowni i ciepłowni	ogółem	pyłowych	gazowych
2015	158 427,9	141 061,3	3 766,7	3 766,7	17 336,1	7 466,0	4 491,7
2016	21 508,7	6 997,9	1 355,4	1 355,4	14 510,8	8 255,9	6 254,9

Wg GUS na pozostałą działalność związaną z ochroną środowiska w 2015 r. na terenie województwa lubelskiego wydano 37 045,1 tys. zł. a w 2016 r. 8 512,6 tys. zł. Ponad 95% tych środków przeznaczono na działania związane z oszczędzaniem energii.

4.2. Działalność Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Lublinie w latach 2015-2016

Działalność WFOŚiGW w 2015 i 2016 r. koncentrowała się na realizacji zadań i celów statutowych polegających w głównej mierze na udzielaniu niskooprocentowanych pożyczek, dotacji, dopłat do oprocentowania kredytów bankowych oraz na przekazywaniu środków państwowym jednostkom budżetowym, a także częściowym umarzaniu pożyczek. Udzielanie dofinansowania następowało w oparciu o przyjęte i zatwierdzone dokumenty na 2015 i 2016 r. m.in. plan działalności i plan finansowy, listę przedsięwzięć priorytetowych, a także „Strategię działania WFOŚiGW w Lublinie na lata 2013-2016”.

Struktura pomocy finansowej wypłaconej w 2015 i 2016 r., obejmująca łącznie pożyczki, dotacje, środki przekazywane państwowym jednostkom budżetowym i dopłaty do oprocentowania kredytów, w podziale na dziedziny kształtowała się następująco: ochrona wód – 34,8% (2015 r.), 24,8% (2016 r.), ochrona powietrza -31,6% (2015 r.), 28,9% (2016 r.), gospodarka wodna – 18,1% (2015 r.), 21,5% (2016 r.), ochrona ziemi i gospodarka odpadami – 6,4% (2015 r.), 13% (2016 r.). Pozostałe środki przeznaczono m.in. na przeciwdziałanie i likwidację skutków poważnych awarii, ochronę przyrody, edukację ekologiczną i monitoring stanu środowiska.

Rok 2015 był dziewiątym, a rok 2016 jedenastym rokiem realizacji okresu programowania, w którym z Funduszu Spójności współfinansowane były między innymi projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ). Od 2007 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie pełni rolę Instytucji Wdrażającej dla projektów z terenu województwa lubelskiego o wartości poniżej 25 mln euro w ramach dwóch osi priorytetowych POIiŚ, tj. osi priorytetowej I Gospodarka wodno-ściekowa oraz osi priorytetowej II Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi. W ramach wdrażania tego instrumentu finansowego w roku 2015 przekazano beneficjentom środki w kwocie ponad 67 mln zł. Natomiast w roku 2016 przekazano beneficjentom środki w kwocie ponad 7,63 mln zł.

Ochrona wód

W dziale ochrona koszt całkowity zadań współfinansowanych przez Fundusz na postawie umów zawartych w 2015 r. wyniósł ogółem 37 097 849 zł. Udział pomocy Funduszu w tych przedsięwzięciach stanowił średnio 58,7% kosztów całkowitych zadań. Koszt całkowity zadań współfinansowanych

na podstawie umów zawartych w 2016 r. wyniósł ogółem 6 219 007 zł. Udział pomocy Funduszu stanowił średnio 69,3% kosztów całkowitych zadań.

Gospodarka wodna

W dziale gospodarka wodna koszt całkowity zadań współfinansowanych przez Fundusz na podstawie zawartych umów w roku 2015 wyniósł 6 053 501 zł. Udział pomocy finansowej Funduszu w omawianym dziale stanowił średnio 66,2% kosztów całkowitych zadań. Koszt całkowity zadań współfinansowanych na podstawie zawartych w 2016 r. umów wyniósł 7 598 539 zł. Udział pomocy finansowej Funduszu w omawianym dziale stanowił średnio 66,1% kosztów całkowitych zadań.

Ochrona powietrza

W dziale *ochrona powietrza* Fundusz zawarł 173 umowy na łączną kwotę 27 811 957 zł, współfinansując zadania, których celem było zmniejszenie zanieczyszczeń atmosfery. W tej liczbie było 40 umów pożyczkowych na kwotę 26 119 760 zł, 13 umów dotacji na kwotę 371 054 zł, 1 umowa przekazania środków państwowej jednostce budżetowej na kwotę 300 000 zł oraz 119 dotacji na częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych udzielanych przez BOŚ S.A. na inwestycje realizowane przez osoby fizyczne polegające na budowie mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii. Na ten cel przeznaczono 1 021 143 zł. Przekazywano również środki z tytułu umów zawartych w latach poprzednich. Natomiast w roku 2016 Fundusz zawarł 176 umów na łączną kwotę 11 726 099 zł, współfinansując zadania, których celem było zmniejszenie zanieczyszczeń atmosfery. W tej liczbie było 50 umów pożyczkowych na kwotę 9 493 901 zł, 17 umów dotacji na kwotę 478 825 zł, 5 umów przekazania środków państwowej jednostce budżetowej na kwotę 551 538 zł oraz 104 dotacje na częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych udzielanych przez BOŚ S.A. na inwestycje realizowane przez osoby fizyczne polegające na budowie mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii. Na ten cel przeznaczono 1 201 835 zł. Przekazywano również środki z tytułu umów zawartych w latach poprzednich.

Ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami

W 2015 roku Fundusz zawarł 119 umów na kwotę 5.470.925 zł na dofinansowanie zadań, których celem była ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami. Zawarto 8 umów pożyczkowych na kwotę 1.674.314 zł oraz 111 umów dotacyjnych na kwotę 3.796.611 zł. Większość umów dotacyjnych to umowy dotyczące realizacji programu priorytetowego NFOŚiGW pod nazwą „*Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne, Część II - Usuwanie wyrobów zawierających azbest*”. W ramach tego programu w 2015 r. Fundusz zawarł 104 umowy z jednostkami samorządu terytorialnego. W 2016 roku Fundusz zawarł 116 umów na kwotę 9 222 056 zł na dofinansowanie zadań, których celem była ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami. Zawarto 6 umów pożyczkowych na kwotę 5 517 413 zł oraz 110 umów dotacyjnych na kwotę 3 704 643 zł. Większość umów dotacyjnych to umowy dotyczące realizacji programu priorytetowego NFOŚiGW pod nazwą „*SYSTEM – Wsparcie działań ochrony Środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW „Część 1 –Usuwanie wyrobów zawierających azbest” na lata 2016-2017*”. W ramach tego programu w 2016 r. Fundusz zawarł 103 umowy z jednostkami samorządu terytorialnego. Dzięki współpracy z NFOŚiGW, dotacje w 100% pokrywały koszty kwalifikowane (tj. koszty demontażu, transportu oraz koszty unieszkodliwiania wyrobów i odpadów zawierających azbest), po 50% ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW oraz ze środków WFOŚiGW w Lublinie.

Ochrona przyrody

W roku 2015 w związku z realizacją zadań związanych z *ochroną przyrody* Fundusz zawarł 86 umów na ogólną kwotę 1.284.099 zł, w tym 83 umowy dotacji na kwotę 1 075 799 zł, 2 umowy przekazania środków finansowych państwowym jednostkom budżetowym na kwotę 182 500 zł oraz 1 umowę pożyczki na kwotę 25 800 zł. Łączny koszt dofinansowywanych zadań wyniósł 2 886 256 zł. Udział pomocy Funduszu stanowił więc 44,49% tych kosztów. W roku 2016 Fundusz zawarł 112 umów na ogólną kwotę 1 488 217 zł, w tym 108 umów dotacji na kwotę 1 313 217 zł, 3 umowy przekazania środków finansowych państwowym jednostkom budżetowym na kwotę 115 000 zł oraz 1 umowę pożyczki na kwotę 60 000 zł. Łączny koszt dofinansowywanych zadań wyniósł 3 370 015 zł. Udział pomocy Funduszu stanowił więc 44,2% tych kosztów.

Edukacja ekologiczna

W 2015 roku w dziale edukacja ekologiczna zawarto 139 umów dotacji na ogólną kwotę 1 207 814 zł. Suma przyznanej pomocy stanowiła 44,2% całkowitego kosztu zadań, wynoszącego 2 733 704 zł. W 2016 roku w dziale edukacja ekologiczna zawarto 136 umów dotacji na ogólną kwotę 1 280 617 zł. Suma przyznanej pomocy stanowiła 47,9% całkowitego kosztu zadań, wynoszącego 2 669 249 zł.

Monitoring stanu środowiska

WFOŚiGW w Lublinie dofinansował w roku 2015 r. trzy zadania zgłoszone przez Inspekcję Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie realizowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Kwotę 498 900 zł przekazano na zadanie pn. *„Doposażenie posiadanej aparatury w Laboratorium WIOŚ w Lublinie, w celu spełnienia wymagań przepisów prawa, akredytacji i norm badawczych odnośnie prowadzenia i planowanego rozszerzenia zakresu badań monitoringowych”*. Przekazane środki zostały wykorzystane na zakup układu chromatograficznego składającego się z chromatografu gazowego z dozownikiem, automatycznego podajnika próbek ciekłych, detektora masowego typu potrójny kwadrupol z pompą turbo molekularną i układem sterowania całością, układu zbierania danych z odpowiednimi bibliotekami widm do badań związków organicznych. Kolejne zadanie polegało na wydaniu w nakładzie 1500 egzemplarzy „Raportu o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2014 roku” i zostało zrealizowane kosztem 28 665 zł. Fundusz wypłacił również kwotę 10 837 zł na przedsięwzięcie pn. *„Modernizacja serwisu informacyjnego www.wios.lublin.pl”*, które zostały przeznaczone na zakup komputera – serwera dla zmodernizowanego serwisu informacyjnego WIOŚ Lublin. Przekazane środki finansowe - łącznie 538 402 zł - w 100% pokryły wydatki poniesione przez beneficjenta na realizację wyżej wymienionych zadań.

Również w 2016 r. WFOŚiGW w Lublinie dofinansował trzy zadania w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Dwa z nich zostały zrealizowane przez Inspekcję Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie. Kwotę 499 951 zł przekazano na zadanie pn. *„Doposażenie posiadanej aparatury w Laboratorium WIOŚ w Lublinie w celu spełnienia wymagań przepisów prawa, akredytacji i norm badawczych odnośnie prowadzenia i planowanego rozszerzenia zakresu badań monitoringowych”*. Przekazane środki zostały wykorzystane na zakup detektora masowego typu potrójny kwadrupol z pompą turbo molekularną i układem zbierania danych z odpowiednimi bibliotekami widm do badań związków organicznych, do posiadanego chromatografu gazowego Agilent 7890B. Kolejne zadanie polegało na wydaniu w nakładzie 1 000 egzemplarzy

„Raportu o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2015 roku” i zostało zrealizowane kosztem 20 055 zł. Trzecie zadanie zostało zrealizowane przez Wojewódzką Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Lublinie na zakup aparatury do badań wody w ramach państwowego monitoringu środowiska dla potrzeb Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Lublinie. W ramach zadania zakupiono chromatograf jonowy Thermo Scientific Dinox ICS-1100 do analiz anionów w wodzie. Aparat umożliwia wykonanie analizy w tej samej próbie anionów. Metoda chromatografii jonowej znacznie zmniejszyła ilość wykorzystywanych odczynników chemicznych, a także skróciła czas oznaczeń, co pozwoliło na zwiększenie ilości badanych próbek. Na powyższe zadanie przeznaczono dotację z Wojewódzkiego Funduszu w wysokości 100 000 zł. Łącznie przekazane środki finansowe na wymienione zadania to 620 006 zł.

Zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków

W roku 2015 Fundusz zawarł 73 umowy na łączną kwotę 2 424 975 zł, w tym 6 umów pożyczkowych na kwotę 1 137 730 zł, 66 umów dotacji na kwotę 1 212 245 zł oraz jedną umowę w formie przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym na kwotę 75 000 zł. Koszt całkowity zadań współfinansowanych przez Fundusz na podstawie zawartych umów wyniósł 7 004 837 zł. Udział pomocy finansowej Funduszu stanowił średnio 34,6% kosztów całkowitych zadań. W roku 2016 Fundusz zawarł 33 umowy na łączną kwotę 1 790 498 zł, w tym 4 umowy pożyczkowe na kwotę 918 259 zł, 27 umów dotacji na kwotę 732 239 zł oraz dwie umowy przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym na kwotę 140 000 zł. Koszt całkowity zadań współfinansowanych przez Fundusz na podstawie zawartych umów wyniósł 6 699 155 zł. Udział pomocy finansowej Funduszu stanowił 26,7% kosztów całkowitych zadań.

Inne kierunki pomocy

W 2015 r. zawarto 5 umów dotacji na kwotę 760 490 zł przy koszcie całkowitym zadań wynoszącym 856 240 zł. W 2016 r. zawarto 4 umowy dotacji na kwotę 181 462 zł, które w 100% pokrywały zaplanowane przez beneficjenta wydatki.

4.3. Finansowanie przedsięwzięć ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w latach 2015-2016

W latach 2015-2016 Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska w Gospodarki Wodnej współpracowała z województwem lubelskim w ramach projektu „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”, który jest realizowany we współpracy z Partnerami (wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz Urząd Marszałkowski w Lublinie). Projekt finansowany jest w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 -2020, I oś priorytetowa „Zmniejszenie emisyjności gospodarki”. W 2015 r. został zatwierdzony wniosek, natomiast umowa została podpisana w 2016 r. Budżet projektu wynosi 129.000 tys. zł i jest w 100% finansowany ze środków UE w ramach POIiŚ 2014-2020. W 2016 r. Narodowy Fundusz otrzymał środki w wysokości 8 979 353,39 zł, z czego 2 000 524,25 zł dotyczyło refundacji kosztów Narodowego Funduszu, 6 978 829,14 zł Partnerów projektu. W 2016 r. do partnerów zostały przekazane środki w łącznej kwocie 4 933 666,56 zł.

4.4. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ)

Na terenie województwa lubelskiego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 w latach 2015-2016 realizowano 92 projekty w dziedzinie ochrony środowiska, których

łącznie wynosi 181 521 135,42 zł. Beneficjentami tego programu były jednostki samorządowe (gminy), przedsiębiorstwa wodociągów i kanalizacji, PKP oraz PGE.

Tabela 37. Zrealizowane na terenie województwa lubelskiego w latach 2015-2016 projekty dofinansowane z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020⁹

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Koszt projektu [zł]	Dofinansowanie UE [zł]
Opracowanie dokumentacji technicznej dla inwestycji planowanych w Lublinie w latach 2016 - 2020	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Sp. z o.o.	4 917 786,00	3 998 200,00
Rozbudowa kanalizacji sanitarnej wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków w Krasnymstawie	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Krasnymstawie	418 077,00	339 900,00
Wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej w ramach projektu pn. "Modernizacja i rozbudowa systemu odprowadzania ścieków oraz zaopatrzenia w wodę na terenie aglomeracji Dęblin - etap II"	Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Dęblinie	446 244,00	362 800,00
Przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków wraz z przepompownią centralną w Białej Podlaskiej	Białskie Wodociągi i Kanalizacja "WOD-KAN" Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej	338 250,00	247 500,00
Kompleksowe rozwiązanie gospodarki ściekowej na terenie aglomeracji Parczew - Etap I	Gmina Parczew	257 070,00	209 000,00
Opracowanie dokumentacji projektowej dla budowy sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Opole Lubelski	Gmina Opole Lubelskie	165 066,00	134 200,00
Kompleksowe przygotowanie dokumentacji projektowej, środowiskowej i analitycznej na potrzeby modernizacji oczyszczalni ścieków i budowy kanalizacji sanitarnej w Lubartowie	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Lubartowie	880 235,28	704 373,28
Przygotowanie dokumentacji projektowej dla potrzeb gospodarki ściekowej na terenie m. Biłgoraj	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o. o. w Biłgoraju	49 012,00	43 400,00
Zakup elektrycznych zespołów trakcyjnych dla PKP Intercity S.A. Etap II	PKP Intercity S.A.	72 066 315,00	58 576 571,43
Zakup elektrycznych zespołów trakcyjnych dla PKP Intercity S.A. Etap II	PKP Intercity S.A.	72 066 315,00	58 576 571,43
Modernizacja linii kolejowej E 20 na odcinku Siedlce – Terespol, etap III – PRACE PRZYGOTOWAWCZE	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.	3 867 243,00	3 099 409,00
Budowa infrastruktury systemu GSM-R na liniach kolejowych zgodnych z harmonogramem NPW ERTMS, faza I - prace przygotowawcze	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.	1 904 212,79	859 404,46
Wymiana transformatorów mocy w celu zmniejszenia strat dystrybucji energii w PGE Dystrybucja S.A.	PGE Dystrybucja S.A.	20 714 874,00	9 104 002,74
Niska emisja to nasza misja	Gmina Żmudź	57 810,00	57 810,00
Opracowanie planu gospodarki niskiej emisji w Gminie Rybczewice	Gmina Rybczewice	38 130,00	38 130,00
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Tuczna	Gmina Tuczna	28 500,00	28 500,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Lublin	Gmina Lublin	176 937,98	176 937,98
Program Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Parczew	Gmina Parczew	62 976,00	62 976,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Tarnogród	Gmina Tarnogród	23 370,00	23 370,00
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Miasto Puławy	Miasto Puławy	95 235,84	95 235,84

⁹ <https://www.pois.gov.pl/strony/o-programie/projekty/lista-beneficjentow/>

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Koszt projektu [zł]	Dofinansowanie UE [zł]
Opracowanie Planu gospodarki niskoemisyjnej w Gminie Miejskiej Świdnik	Gmina Miejska Świdnik	39 450,00	39 450,00
Wdrożenie narzędzi zarządzania na rzecz gospodarki niskoemisyjnej w Gminie Mircze	Gmina Mircze	32 964,00	32 964,00
Rozwój Gospodarki niskoemisyjnej w Mieście Biała Podlaska	Miasto Biała Podlaska	93 325,00	93 325,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Krasnystaw	Miasto Krasnystaw	49 175,40	49 175,40
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Hrubieszów	Gmina Miejska Hrubieszów	64 575,00	64 575,00
Wykonanie planu gospodarki niskoemisyjnej w Gminie Izbica	Gmina Izbica	61 500,00	61 500,00
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej w Gminie Mełgiew	Gmina Mełgiew	61 500,00	61 500,00
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej w Gminie Baranów	Gmina Baranów	43 000,00	43 000,00
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej w Gminie Jeziorzany	Gmina Jeziorzany	56 307,50	56 307,50
Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej - plany gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Ulhówek	Gmina Ulhówek	23 370,00	23 370,00
Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej - plany gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Podedwórze	Gmina Podedwórze	23 000,00	23 000,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Dębowa Kłoda	Gmina Dębowa Kłoda	34 440,00	34 440,00
Opracowanie Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Tyszowce	Gmina Tyszowce	40 590,00	40 590,00
Opracowanie Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Urszulin	Gmina Urszulin	19 000,00	19 000,00
Opracowanie Planu gospodarki Niskoemisyjnej w Gminie Piaski	Gmina Piaski	47 000,00	47 000,00
Opracowanie Planu gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Józefów nad Wisłą	Gmina Józefów nad Wisłą	43 886,40	43 886,40
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Lubartów	Gmina Miasto Lubartów	80 245,20	80 245,20
Opracowanie Planu gospodarki niskoemisyjnej w Gminie Drelów	Gmina Drelów	45 000,00	45 000,00
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej w Gminie Siemień	Gmina Siemień	44 000,00	44 000,00
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej Miasta Kraśnik	Miasto Kraśnik	72 570,00	66 420,00
Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego Gminy Puławy poprzez opracowanie Planu gospodarki niskoemisyjnej	Gmina Puławy	36 900,00	36 900,00
Opracowanie Planu gospodarki niskoemisyjnej Gminy Modliborzyce	Gmina Modliborzyce	35 670,00	35 670,00
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla miasta Dębłina- podnoszenie efektywności energetycznej, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych	Miasto Dęblin	24 600,00	24 600,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Leśniowice	Gmina Leśniowice	38 130,00	38 130,00
Opracowanie Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Łaszczów	Gmina Łaszczów	36 999,00	36 999,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej Gminy Miasto Biłgoraj	Gmina Miasto Biłgoraj	62 238,00	62 238,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Ruda-Huta	Gmina Ruda-Huta	60 762,00	60 762,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Wierzbica	Gmina Wierzbica	62 607,00	62 607,00
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej w Gminie Łopiennik Górny.	Gmina Łopiennik Górny	62 730,00	62 730,00
Plan Gospodarki niskoemisyjnej Gminy Janów Lubelski	Gmina Janów Lubelski	62 730,00	62 730,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Zamość	Gmina Zamość	19 680,00	19 680,00

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Koszt projektu [zł]	Dofinansowanie UE [zł]
Budowanie potencjału samorządu gminnego w Potoku Górnym poprzez opracowanie Gminnego Planu Działań na rzecz Zrównoważonej Energii	Gmina Potok Górny	23 300,00	19 300,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Rejowiec Fabryczny - budowa potencjału samorządu miasta na rzecz zrównoważonej energii	Miasto Rejowiec Fabryczny	8 949,50	8 949,50
Gospodarka niskoemisyjna w gminie Serniki - planowanie strategiczne	Gmina Serniki	45 510,00	45 510,00
Wzrost potencjału samorządu Gminy Frampol poprzez opracowanie Planu Działań na rzecz Zrównoważonej Energii	Gmina Frampol	61 500,00	61 500,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Garbów	Gmina Garbów	18 400,00	18 400,00
Budowanie potencjału samorządu gminnego w Kamionce poprzez opracowanie Gminnego Planu Działań na rzecz Zrównoważonej Energii	Gmina Kamionka	17 121,60	17 121,60
Budowanie potencjału samorządu gminnego w Końskowoli poprzez opracowanie Gminnego Planu Działań na rzecz Zrównoważonej Energii	Gmina Końskowola	21 000,00	21 000,00
Wyznaczenie kierunków działań o charakterze energooszczędnym i ekologicznym poprzez opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Annopol wraz z niezbędnymi elementami	Gmina Annopol	24 500,00	24 500,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Józefów	Gmina Józefów (pow. biłgorajski)	26 500,00	26 500,00
Gospodarka niskoemisyjna w gminie Niemce - planowanie strategiczne	Gmina Niemce	27 060,00	27 060,00
Gospodarka niskoemisyjna w gminie Kąkolewnica - planowanie strategiczne	Gmina Kąkolewnica	39 360,00	39 360,00
Gospodarka Niskoemisyjna w gminie Poniatowa - planowanie strategiczne	Gmina Poniatowa	63 960,00	63 960,00
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej w Gminie Gorzków	Gmina Gorzków	23 985,00	23 985,00
Budowanie potencjału samorządu gminnego w Zakrzówku poprzez opracowanie Gminnego Planu Działań na rzecz Zrównoważonej energii	Gmina Zakrzówek	27 000,00	27 000,00
Gospodarka niskoemisyjna w gminie Sosnowica - planowanie strategiczne	Gmina Sosnowica	39 360,00	39 360,00
Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej w Werbkowicach	Gmina Werbkowice	20 910,00	20 910,00
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Nielisz	Gmina Nielisz	39 000,00	39 000,00
Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej Gminy Siennica Różana - plan gospodarki niskoemisyjnej	Gmina Siennica Różana	45 510,00	45 510,00
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Kurów	Gmina Kurów	15 375,00	15 375,00
Gospodarka niskoemisyjna w gminie Rudnik - planowanie strategiczne	Gmina Rudnik	38 868,00	38 868,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Siedliszcze	Gmina Siedliszcze	24 600,00	24 600,00
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Komarów- Osada	Gmina Komarów-Osada	38 000,00	38 000,00
Gospodarka niskoemisyjna w gminie Kraśniczyn - planowanie strategiczne	Gmina Kraśniczyn	39 360,00	39 360,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej w gminie Włodawa	Gmina Włodawa	44 480,00	44 480,00
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Biłgoraj	Gmina Biłgoraj	139 470,00	139 470,00
Budowanie potencjału samorządu gminnego w Urzędowie poprzez opracowanie Gminnego Planu Działań na rzecz Zrównoważonej Energii	Gmina Urzędów	25 215,00	25 215,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Krzywda	Gmina Krzywda	14 760,00	12 760,00

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Koszt projektu [zł]	Dofinansowanie UE [zł]
Budowanie potencjału samorządu gminnego w Wilkowie poprzez opracowanie Planu Działań na rzecz Zrównoważonej Energii	Gmina Wilków	22 300,00	22 300,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Trawniki	Gmina Trawniki	19 976,43	19 976,43
Sporządzenie Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Kraśnik	Gmina Kraśnik	23 247,00	23 247,00
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej w Gminie Żyrzyn	Gmina Żyrzyn	45 000,00	45 000,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej w Mieście Międzyrzec Podlaski	Miasto Międzyrzec Podlaski	51 660,00	51 660,00
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej w Gminie Wólka	Gmina Wólka	63 500,00	63 500,00
Budowanie potencjału samorządu gminnego w Spiczynie poprzez opracowanie Planu Działań na rzecz Zrównoważonej Energii	Gmina Spiczyn	25 300,00	25 300,00
Budowanie potencjału samorządu gminnego w Piszczacu poprzez opracowanie Gminnego Planu Działań na rzecz Zrównoważonej Energii	gmina Piszczac	27 400,00	27 400,00
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Abramów	Gmina Abramów	35 055,00	35 055,00
Gospodarka niskoemisyjna w gminie Uścimów - planowanie strategiczne	Gmina Uścimów	16 482,00	16 482,00
Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Zamość	Miasto Zamość	76 042,50	76 042,50
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Firlej	Gmina Firlej	22 200,00	22 200,00
Gospodarka niskoemisyjna w gminie Radzyń Podlaski - planowanie strategiczne	Gmina Radzyń Podlaski	45 510,00	45 510,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej w Gminie Łuków	Gmina Łuków	42 804,00	42 804,00

4.5. Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (RPO)

RPO WL 2014-2020 jest dokumentem o charakterze operacyjnym, w perspektywie lat 2014-2020 stanowi element systemu wdrażania Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (NSRO) i jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Program ten jest podstawowym instrumentem rozwoju, jakim dysponuje samorząd województwa. W ramach, którego realizowane są projekty związane z ochroną środowiska.

Zgodnie z informacją przekazaną przez Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie w latach 2015 i 2016 na zadania z zakresu ochrony środowiska wydatkowano niespełna 264 858 tys. zł. Środki te były przeznaczone na działania VI osi priorytetowej: Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów.

Tabela 38. Zrealizowane na terenie województwa lubelskiego projekty dofinansowane z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014-2020¹⁰

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wydatki kwalifikowane [zł]	Dofinansowanie UE [zł]
Budowa systemu gospodarki ściekowej na terenie Gminy Łaszczów - Etap I	Gmina Łaszczów	1 390 502,41	1 069 420,35
Modernizacja oczyszczalni ścieków w Bychawie - etap II wraz z budową kanalizacji sanitarnej w Bychawie	Gmina Bychawa	817 044,21	591 376,59
Zakup specjalistycznego sprzętu ratownictwa technicznego czynnikiem wzmocnienia zdolności państwowej straży pożarnej w zakresie skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków zagrożeń naturalnych i poważnych awarii na terenie województwa lubelskiego	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie	1 934 346,12	1 644 194,20
„Modernizacja Zakładu Zagospodarowania Odpadów w miejscowości Łasków - Gmina Mircze”	Gmina Mircze	4 925 177,85	3 693 883,39
Rozbudowa i modernizacja Zintegrowanego Systemu Gospodarki Odpadami dla Miasta Puławy i Gmin Ościennych poprzez rozbudowę i modernizację Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Puławach – poprawa infrastruktury zbierania i odzysku odpadów	Zakład Usług Komunalnych Spółka z o.o. w Puławach	6 585 053,49	4 754 137,67
Redukcja zagrożenia powodziowego na terenie woj. lubelskiego poprzez budowę zbiornika małej retencji w Krasnymstawie	Miasto Krasnymstaw	1 335 729,97	1 132 150,09
Modernizacja i rozbudowa składowiska odpadów komunalnych we Włodawie w celu utworzenia Zakładu zagospodarowania Odpadów	Międzygminny Związek Celowy z siedzibą we Włodawie	585 631,03	335 859,39
Poprawa i uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej w dolinie rzeki Krężniczanki.	Gmina Bełżyce	1 980,30	1 485,25
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bystrzyca, Zakrzówek, Zakrzówek Wieś, Sulów (aglomeracja Bystrzyca).	Gmina Zakrzówek	1 488 885,92	1 116 664,43
Poprawa czystości powietrza na terenie gminy Wola Uhruska w Dolinie Bugu poprzez wykorzystanie biomasy i energii słonecznej jako alternatywnych źródeł ciepła	Gmina Wola Uhruska	1 102 544,73	937 163,14
Zakup i montaż kolektorów słonecznych w Gminie Obsza	Gmina Obsza	6 358 195,85	5 404 466,46
Więcej Słońca – wykorzystanie odnawialnych źródeł energii poprzez instalację kolektorów słonecznych w Gminie Sulów	Gmina Sulów	4 078 800,65	3 466 980,54
„Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w województwie lubelskim – dostawa i montaż kolektorów słonecznych na terenie nieruchomości położonych na obszarach gminy Godziszów, Batorz i Chrzanów”	Gmina Godziszów	7 844 531,15	6 667 851,44
Słoneczna - czysta ekologicznie Gmina Dzwola. Wykorzystanie zasobów Natura 2000 poprzez instalacje kolektorów słonecznych.	Gmina Dzwola	3 462 326,28	2 942 977,32
Eco Eenergia w gminie Ostrówek	Gmina Ostrówek	3 173 213,50	2 697 231,45
Rozwój alternatywnych źródeł energii - kolektory słoneczne w Gminie Sitno	Gmina Sitno	4 990 000,00	4 241 500,00

¹⁰ źródło: dane przekazane z Departamentu Wdrażania EFRR

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wydatki kwalifikowane [zł]	Dofinansowanie UE [zł]
Zachowanie dziedzictwa środowiska naturalnego w gminach nadbużańskich: Janów Podlaski, Konstantynów, Rokitno poprzez zastosowanie kolektorów słonecznych.	Gmina Konstantynów	9 378 139,00	7 971 418,10
Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Urzędów	Gmina Urzędów	6 763 770,23	5 749 204,68
Wykorzystanie naturalnych źródeł energii słonecznej jako alternatywy dla energii węglowej w gminie Biszcza.	Gmina Biszcza	3 310 910,11	2 814 273,58
Eco-efektywna gmina Niemce	Gmina Niemce	4 795 037,62	4 075 781,94
"Eko Szczepieszyn - ciepło w promieniach słońca"	Gmina Szczepieszyn	1 544 056,64	1 312 448,14
Ekoenergia dla gminy Garbów	Gmina Garbów	5 598 600,37	4 758 810,29
Eko – energia w gminie Konopnica i Jastków	Gmina Konopnica	6 520 285,42	5 542 242,54
Montaż kolektorów słonecznych w gminie Zakrzówek drogą do zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Gmina Zakrzówek	2 382 587,40	2 025 199,28
Budowa elektrowni fotowoltaicznej w gminie Wola Uhruska	Gmina Wola Uhruska	2 425 144,11	1 030 686,23
Eco-logiczny Zwierzyniec	Gmina Zwierzyniec	2 920 375,58	2 482 319,18
"Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Piaski"	Gmina Piaski	6 969 702,28	5 924 246,91
Eko - energia w Gminie Włodawa	Gmina Włodawa	3 346 612,59	2 844 620,68
Eko-energia w gminie Hanna	Gmina Hanna	2 495 461,99	2 121 142,67
Słońce dla Hańska-montaż instalacji solarnych	Gmina Hańsk	2 553 119,65	2 170 151,68
Świdnik przyjazny środowisku	Gmina Miejska Świdnik	2 743 552,82	2 332 019,88
Ochrona środowiska naturalnego w Gminie Ostrów Lubelski poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Gmina Ostrów Lubelski	3 143 102,01	2 671 636,69
Zakup i montaż kolektorów słonecznych szansą zwiększenia wykorzystania energii przyjaznej środowisku w Gminie Goraj.	Gmina Goraj	3 606 733,60	3 065 723,56
Nowa energia dla Kraśnika	Miasto Kraśnik	6 659 254,16	5 660 366,02
„Zwiększenie możliwości energetycznego wykorzystania biogazu z oczyszczalni ścieków Hajdów w Lublinie do produkcji energii odnawialnej”	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Sp. z o.o	5 109 718,51	2 171 630,34
Montaż kolektorów słonecznych na terenie gminy Sosnowica	Gmina Sosnowica	1 048 060,00	890 851,00
Energia odnawialna w Gminie Siennica Różana	Gmina Siennica Różana	3 622 317,04	3 078 969,48
Zakup i montaż kolektorów słonecznych szansą poprawy środowiska naturalnego w Gminie Annopol.	Gmina Annopol	7 143 752,29	6 072 189,42
Eco – energetyczny Janów Lubelski	Gmina Janów Lubelski	8 282 551,08	7 040 168,37
Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii szansą na poprawę jakości środowiska naturalnego w Gminie Chełm	Gmina Chełm	7 246 931,05	6 159 891,38
Odnawialne źródła energii w Gminie Tarnogród	Gmina Tarnogród	2 081 728,42	1 769 469,14
Lubartów przyjazny środowisku – wykorzystanie energii słonecznej szansą na poprawę jakości powietrza	Miasto Lubartów	9 590 366,17	8 151 811,24

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wydatki kwalifikowane [zł]	Dofinansowanie UE [zł]
Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii poprzez montaż kolektorów słonecznych na terenie Gminy Kraśnik - etap II	Gmina Kraśnik	4 727 628,43	4 018 484,15
Wykorzystanie bezemisyjnych źródeł energii odnawialnej do podgrzewania wody w Rejowcu Fabrycznym	Miasto Rejowiec Fabryczny	2 521 438,28	2 143 222,51
„Czysta energia w Gminie Milanów”	Gmina Milanów	2 087 448,56	1 774 331,27
EKO-ENERGIA W GMINIE PONIATOWA	Gmina Poniatowa	639 299,76	543 404,79
Słoneczny dom w gminie Opole Lubelskie- instalacja kolektorów słonecznych	Gmina Opole Lubelskie	5 370 703,18	4 565 097,67
Czysta Energia w Dolinie Piwonii i Zielawy	Gmina Parczew	4 366 224,64	3 711 290,92
Czysta energia w Powiecie Radzyńskim	Miasto Radzyń Podlaski	7 745 543,21	6 070 956,74
ECO ENERGIA W GMINIE JÓZEFÓW	Gmina Józefów	2 217 874,99	1 885 193,71
Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w gminie Biłgoraj poprzez zastosowanie przyjaznej środowisku energii słonecznej - etap II	Gmina Biłgoraj	494 836,07	420 610,70
Ochrona powietrza atmosferycznego przez montaż kolektorów słonecznych na domach prywatnych oraz budynkach użyteczności publicznej w Gminie Szastarka	Gmina Szastarka	3 680 029,42	3 128 024,97
Budowa farmy fotowoltaicznej o mocy 1,4 MW w Dolinie Zielawy	Energia Dolina Zielawy sp. z o.o. w organizacji	6 081 039,09	2 584 441,60
"Wykorzystanie energii przyjaznej środowisku poprzez montaż instalacji solarnych w Biłgoraju"	Gmina Miasto Biłgoraj	12 354 405,78	10 501 244,87
Odnawialna energia gwarancją postępu - montaż kolektorów słonecznych w Gminie Potok Wielki	Gmina Potok Wielki	2 870 424,26	2 439 860,59
Kolektory słoneczne jako źródło energii odnawialnej w Gminie Jabłonna	Gmina Jabłonna	2 916 717,00	2 479 209,41
Eco energia w gminie Janowiec	Gmina Janowiec	3 524 233,25	2 995 598,25
Wykorzystanie energii słonecznej jako kolejnego źródła energii odnawialnej w Gminie Siemień	Gmina Siemień	3 096 940,05	2 632 399,03
"Odnawialne źródła energii dla Miasta Terespol"	Gmina Miasto Terespol	4 362 194,96	3 707 865,67
Gmina Uścimów przyjazna środowisku	Gmina Uścimów	2 617 444,89	2 224 828,18
„Instalacja kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych w Gminach Jeziorzany, Kamionka, Michów oraz Abramów ”	Gmina Jeziorzany	5 415 266,78	4 602 976,73
Energia odnawialna szansą na poprawę jakości środowiska naturalnego w Gminie Niedźwiada	Gmina Niedźwiada	2 679 694,26	2 277 740,10
„Energia przyjazna środowisku w Gminie Mełgiew”	Gmina Mełgiew	6 263 982,86	5 324 385,41
Odnawialne źródła czystej energii w gminie Puchaczów – montaż kolektorów słonecznych	Gmina Puchaczów	4 094 972,51	3 480 726,63
Zakup i montaż pomp ciepła szansą zwiększenia wykorzystania energii przyjaznej środowisku w Gminie Ruda-Huta	Gmina Ruda-Huta	423 788,08	360 219,87
"Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w trosce o środowisko naturalne na terenie gmin Bełżyce, Bychawa i Zakrzew w Powiecie Lubelskim”	Gmina Zakrzew	2 949 710,42	2 507 253,84

4.6. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW)

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich w perspektywie lat 2014-2020 jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Program ten jest podstawowym instrumentem rozwoju obszarów wiejskich zarówno w skali kraju jak i województwa. W ramach, którego w latach 2015 i 2016 zrealizowano aż 161 projektów związanych z ochroną środowiska. Środki publiczne przeznaczone na ten cel wyniosły 113 331 tys. zł.

Dofinansowaniem objętych zostały 121 projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej na łączną kwotę niespełna 98 242 tys. zł, 20 projektów dotyczących odnawialnych źródeł energii i mikroinstalacji na łączną kwotę 14 388 tys. zł., 2 projekty z zakresu promowania, zachowania, odtworzenia, zabezpieczenia lub oznakowania cennego lokalnego dziedzictwa krajobrazowego i przyrodniczego, w szczególności obszarów objętych poszczególnymi formami ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000 na łączną kwotę niespełna 38 tys. zł oraz 18 projektów dotyczących wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w celu poprawienia warunków prowadzenia działalności kulturalnej lub gospodarczej, z wyłączeniem działalności rolniczej na łączną kwotę niespełna 664 tys. zł.

Tabela 39. Zrealizowane na terenie województwa lubelskiego projekty dofinansowane z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020¹¹

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Środki publiczne ogółem [zł]	Środki EFRROW [zł]
Budowa wodociągu w miejscowości Czarny Las oraz Kanalizacji Sanitarnej - II etap w miejscowości Józefów	Gmina Józefów	1 775 685,97	1 331 763,73
Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Zienkach, rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowościach Stary Orzechów i Sosnowica oraz na odcinku Stary Orzechów - Komarówka, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Sosnowica	1 829 596,21	1 372 197,15
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wola Niemiecka i Rudka Kozłowiecka Gmina Niemce	Gmina Niemce	1 781 947,49	818 757,00
Zakup samochodu asenizacyjnego z opcją płukania przykanalików	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. Z o.o.	290 000,00	214 125,00
Przebudowa stacji wodociągowej w Majdanie Górnym wraz z budową sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowości Chorążanka.	Gmina Tomaszów Lubelski	658 892,15	326 923,00
Budowa pompowni strefowej w m. Jeziorszczyzna dla potrzeb sieci wodociągowej w m. Cholewianka i Dąbrówka.	Gmina Kazimierz Dolny	226 600,11	169 950,08
Budowa stacji wodociągowej w Woli Uhruskiej	Gmina Wola Uhruska	1 452 397,21	996 719,00
Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie łączna	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej łączna Sp. Z o.o.	1 262 945,45	867 874,00
Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Sikorskiego, Kościelnej, Piaski i Letniej w Stoczku Łukowskim	Miasto Stoczek Łukowski	1 111 598,31	833 210,00
Budowa zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej w mieście Nałęczów w Gminie Uzdrawiskowej Nałęczów	Gmina Nałęczów	1 304 203,78	962 229,00
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przykanalikami i pompownią ścieków w miejscowości Gołąb - ulica Piaskowa	Gmina Puławy	616 951,42	308 475,00
Budowa wodociągu w miejscowościach Orłów Drewniany, Orłów Murowany, Orłów Murowany Kolonia, Kryniczni w gminie Izbica	Gmina Izbica	536 562,70	402 422,00
Rozbudowa stacji wodociągowej w celu uzdatniania wody dla potrzeb wodociągu w Niedrzwicy Dużej.	Przedsiębiorstwo Komunalne Nałęcz Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Niedrzwicy Dużej	699 070,00	524 302,00
Przebudowa sieci wodociągowej i budowa brakujących odcinków kanalizacji sanitarnej w Kocku	Gmina Kock	939 067,07	704 300,00
Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Koczukówka	Gmina Zalesie	138 447,37	69 223,00
Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowości Studzianka	Gmina Łomazy	817 006,76	612 755,00
Rozbudowa sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowościach Świerczyzna i Józefin, Studzianki i Studzianki-Kolonia	Gmina Zakrzówek	203 325,70	152 493,00
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w msc. Białka, Białka-Kolonia, Dąbrowa, Jaszczów-Kolonia, Maryniów, Wólka Bielecka, Zgniła Struga - Gmina Milejów	Gmina Milejów	412 561,30	206 280,65

¹¹ źródło: dane przekazane z Departamentu PROW

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Środki publiczne ogółem [zł]	Środki EFRROW [zł]
Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w miejscowości Stróż-Kolonia ul. Lipowa i Pogodna	Gmina Kraśnik	775 969,31	581 976,00
Budowa kanalizacji sanitarnej przy ul. Parczewskiej i Grobelnej w Czemiernikach	Gmina Czemierniki	195 331,23	146 498,00
Uporządkowanie gospodarki wodnej w Gminie Annopol przez budowę sieci wodociągowej z przyłączami w Bliskowicach oraz remont i rozbudowę stacji wodociągowej w Natalinie	Gmina Annopol	1 087 397,79	815 548,00
Budowa sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Skokówka, Żdanów. Żdanówek, Zwódne -1 etap	Gmina Zamość	2 355 311,58	999 999,00
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami na terenie gminy Ruda-Huta -Etap II miejscowość Ruda-Huta, ul. łączna i Niepodległości część B.	Gmina Ruda-Huta	562 258,51	421 693,00
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z pompowniami w miejscowości Rybnica - etap III.	Gminny Zakład Usług Komunalnych w Suścu	440 841,73	330 631,29
Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w m. Brodzica i pompownia wody w m. Obrowiec.	Gmina Hrubieszów	613 465,00	460 098,00
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.	Gmina Ulan-Majorat	2 263 600,00	1 697 700,00
Poprawa warunków środowiskowych gminy Księżpol poprzez budowę kanalizacji sanitarnej w miejscowości Korchów Pierwszy - etap II B oraz w miejscowości Korchów Drugi.	Gmina Księżpol	1 920 308,14	703 104,00
Budowa kanalizacji sanitarnej.	Gmina Rejowiec	167 176,30	125 382,00
Poprawa gospodarki ściekowej Gminy Parczew poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowości Przewłoka, Wola Przewłocka, Zaniówka, Tyśmienica, Buradów, Babianka, Królewski Dwór.	Gmina Parczew	236 060,00	177 045,00
Rozbudowa infrastruktury wodno-ściekowej w Gminie Sosnowica (etap I).	Gmina Sosnowica	296 651,90	222 488,00
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w gminie Janów Podlaski.	Gmina Janów Podlaski	638 810,74	479 108,00
Budowa kanalizacji sanitarnej nad jeziorem Piaseczno.	Gmina Ludwin	792 018,86	594 014,00
Rozbudowa infrastruktury wodno - kanalizacyjnej w Gminie Biała Podlaska.	Gmina Biała Podlaska	124 772,30	93 579,00
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Piszczac - etap II.	Gmina Piszczac	234 407,05	175 805,00
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Huta Dąbrowa i Podosie, gmina Krzywda, III etap.	Gmina Krzywda	587 915,30	440 936,00
Budowa Stacji Uzdatniania i Ujęcia Wody w miejscowości Jeleniec.	Gmina Stanin	1 987 153,13	1 490 364,00
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Krasnystaw.	Gmina Krasnystaw	306 153,41	229 614,00
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Modliborzyce - etap III.	Gmina Modliborzyce	643 726,44	482 794,00
Remont kompleksowy hydrobotanicznej oczyszczalni ścieków we wsi Leitnie, gm. Dębowa Kłoda.	Gmina Dębowa Kłoda	477 419,62	358 064,71
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Mircze oraz budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Mircze i Modryń.	Gmina Mircze	520 919,91	390 689,00
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w Kąkolewnicy - I etap (ul. Północna i ul. Ks. A. Kornilaka) i II etap (ul. Rudnik)	Gmina Kąkolewnica	1 498 655,94	749 327,00

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Środki publiczne ogółem [zł]	Środki EFRROW [zł]
Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Milanów i Kolonia Milanów.	Gmina Milanów	1 570 527,24	1 079 109,00
Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami i przepompowniami w miejscowości Babice-Dorbozy-Olchowiec-Zamch - etap I sieć ciśnieniowa tranzytowa do oczyszczalni ścieków w miejscowości Zamch.	Gmina Obsza	414 010,38	310 507,00
Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w Brzezinach i Nowodworze - Piaski, Lubartów.	Zakład Usług Komunalnych i Mieszkaniowych w Lubartowie	1 307 861,88	575 123,00
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Rossosz.	Gmina Rossosz	812 580,13	609 435,09
Przebudowa istniejącej stacji wodociągowej polegającej na montażu zestawu hydroforowego dla obsługi drugiej strefy ciśnieniowej z zewnętrzną instalacją energetyczną oraz rozbudowa sieci wodociągowej z przyłączami i likwidacją przewodów wodociągowych.	Gmina Jabłonna	183 086,44	137 314,00
Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Serokomla - III etap	Gmina Serokomla	838 975,89	419 487,00
Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-tłocznej w miejscowości Oblasy, gm. Janowiec	Gmina Janowiec	224 619,40	144 183,00
Modernizacja biologicznej oczyszczalni ścieków w m. Werbkowice	Gmina Werbkowice	5 824 508,03	2 194 470,00
Poprawa gospodarki wodno-ściekowej Gminy Wyrki poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków i modernizację ujęcia wody w Lubieniu	Gmina Wyrki	858 194,47	429 097,00
Budowa kanalizacji sanitarnej w Zakościelnym - etap II	Zakład Gospodarki Komunalnej w Urzędowie	739 775,98	549 933,00
Budowa sieci kanalizacyjnych i wodociągowych na terenie Gminy Chełm	Gmina Chełm	604 319,13	302 158,00
Rozbudowa systemu gospodarki ściekowej w miejscowości Krasnobród na ulicy Lelewela	Zakład Gospodarki Komunalnej	336 424,20	252 318,00
Rozbudowa sieci wodociągowej oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w gminie Drelów	Gmina Drelów	891 179,16	445 589,58
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Goraj, gmina Goraj	Gmina Goraj	542 226,00	406 669,00
Rozbudowa oczyszczalni ścieków oraz budowa sieci wodociągowej w Gminie Niedzwica Duża	Gmina Niedzwica Duża	580 440,21	435 330,00
Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej w gminie Rybczewice	Gmina Rybczewice	637 955,59	318 977,00
Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowości Koszoły	Gmina Łomazy	760 777,61	380 388,00
Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy Dorohusk	Gmina Dorohusk	909 759,18	682 319,00
Budowa sieci kanalizacji wraz z przyłączami na terenie gminy Ruda-Huta - Etap III miejscowości Zarudnia część 1 i Ruda -Huta, ul. Polna, Ul. Niepodległości część C	Gmina Ruda-Huta	570 797,81	428 098,00
Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami i przepompowniami w miejscowości Babice - Dorbozy-Olchowiec-Zamch - III etap Dorbozy - Olchowiec od pkt. Nr 211 do pkt. Nr 313	Gmina Obsza	1 191 032,90	893 274,00
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Turobin	702 168,02	526 626,00
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.	Gmina Ulan-Majorat	1 662 976,00	1 247 232,00
Budowa kanalizacji sanitarnej w Krynicach etap II	Gmina Krynice	165 125,56	123 844,00

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Środki publiczne ogółem [zł]	Środki EFRROW [zł]
Budowa sieci wodociągowej Branew Ordynacka, Branew Szlachecka, Branewka-Kolonia, Krzemień Pierwszy oraz Ujęcia wody w miejscowości Branewka Gmina Dzwola	Gmina Dzwola	2 075 257,94	970 703,00
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z pompowniami w miejscowości Rybnica - etap IV.	Gminny Zakład Usług Komunalnych w Suścu	499 254,91	374 441,18
Kanalizacja sanitarna w ul. Kraszewskiego, Unickiej, Krótkiej, Chopina i Wschodniej w Rejowcu Fabrycznym	Miasto Rejowiec Fabryczny	502 559,22	376 919,00
Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-tłocznej z przyłączami w miejscowości Radowiec, Gmina Radzyń Podlaski	Gmina Radzyń Podlaski	990 290,25	742 717,00
Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Kraczwice Rządowe	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.	125 669,06	94 251,00
Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Zamość.	Gmina Zamość	388 588,29	194 294,00
Budowa oczyszczalni ścieków przy budynku Zespołu Szkół w Gozdzie.	Gmina Kłoczew	95 176,65	71 382,00
Zakup samochodu asenizacyjnego oraz modernizacja hydroforni w msc. Jaślików.	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.	346 700,00	260 025,00
Rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Baranów.	Gmina Baranów	1 113 574,50	835 180,00
Poprawa gospodarki ściekowej w gminie Hańsk poprzez zakup wozu asenizacyjnego i urządzenia do czyszczenia kanalizacji.	Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne Sp. z o.o.	27 900,00	20 925,00
Modernizacja stacji uzdatniania wody w Markuszowie	Gmina Markuszów	44 716,53	33 537,39
Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Głusk	Gmina Głusk	806 284,30	604 699,00
System wodno-ściekowy w Gminie Końskowola	Gmina Końskowola	598 292,30	429 413,00
Budowa sieci wodociągowej z przyłączami obejmująca miejscowości: Wólka Rudnicka, cz. Zdrapy, Rudnik Szlachecki w obrębach ewidencyjnych: Wólka Rudnicka, cz. Zdrapy, Rudnik Szlachecki gm. Wilkołaz	Gmina Wilkołaz	257 259,94	192 654,00
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w miejscowościach Izbica i Wólka Orłowska w gminie Izbica	Gmina Izbica	1 534 990,72	999 999,00
Połączenie wodociągów wiejskich Chodel-Jeżów i Trzciniec-Siewalka oraz remont przepompowni ścieków w Chodlu wraz z zakupem wozu asenizacyjnego	Gmina Chodel	169 621,38	127 216,00
Budowa 76 przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Borki	Gmina Borki	834 609,95	322 567,00
Budowa sieci wodociągowej Uhnin-Białka	Gmina Dębowa Kłoda	244 999,37	183 749,00
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Konopnica, Lipniak, Szerokie	Gmina Konopnica	2 443 163,68	1 221 581,84
Poprawa gospodarki wodno-ściekowej Gminy Milanów poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, rozbudowę sieci wodociągowej oraz zakup zestawu asenizacyjnego	Gmina Milanów	645 956,87	484 467,00
Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego w gminie Siemień	Gmina Siemień	566 032,11	424 524,08
Budowa oczyszczalni przydomowych w gminie Stary Brus	Gmina Stary Brus	370 590,00	277 942,00
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Elizówka i Dys Gmina Niemce I etap	Gmina Niemce	2 911 122,09	1 455 560,00
Rozbudowa sieci wodociągowej Gminy Skierbieszów poprzez budowę wodociągu grupowego dla miejscowości Zabytów	Gmina Skierbieszów	257 573,58	193 180,00

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Środki publiczne ogółem [zł]	Środki EFRROW [zł]
Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowościach Świeciechów Duży, gmina Annapol	Gmina Annapol	866 219,05	649 664,00
Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Janów Lubelski, poprzez budowę sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami	Gmina Janów Lubelski	1 228 718,16	921 538,00
Poprawa infrastruktury sanitarnej w Gminie Biała Podlaska	Gmina Biała Podlaska	1 559 375,57	1 169 531,00
Rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Horodło	Gmina Horodło	412 127,31	99 304,00
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach Stojeszyn Pierwszy i Stojeszyn Drugi	Gmina Modliborzycze	736 277,48	545 418,00
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w Kąkolewnicy - III etap	Gmina Kąkolewnica	1 461 045,51	1 095 784,00
Przebudowa (modernizacja) ujęcia wody oraz uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej we Frampolu poprzez podłączenie do sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej obiektów usługowo-handlowych oraz powstającego osiedla mieszkaniowego	Gmina Frampol	682 773,19	341 386,00
Kanalizacja sanitarna w miejscowości Bełzec - Kolektor KP-1, węzeł 13 do 30 oraz węzeł 11 do 12	Gmina Bełzec	699 352,33	524 514,00
Budowa wodociągu w Uhrusku	Gmina Wola Uhruska	203 089,20	152 316,00
Budowa sieci kanalizacyjnych i wodociągowych na terenie Gminy Chełm	Gmina Chełm	90 563,75	45 281,00
Budowa sieci kanalizacyjnej w Turce w pasie drogi 1533	Gmina Wólka	164 227,64	123 170,00
Budowa sieci kanalizacyjnej w msc. Łabuńki (Przymiarki, Piaski) i w msc. Mocówka	Gmina Łabunie	675 927,29	506 945,00
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Siennica Różana	Gmina Siennica Różana	342 742,84	257 057,00
Systemowe rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Siedliszcze	Gmina Siedliszcze	694 815,37	521 111,00
Remont istniejącej stacji wodociągowej oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ulicach Kochanowskiego, Lipowej, Polnej i Zaułek w Zwierzyńcu	Gmina Zwierzyniec	561 523,57	280 761,00
Rozbudowa wodociągu w m-sc Zezulin Pierwszy, Kocia Góra, Stary Radzic	Gmina Ludwin	357 786,25	268 339,00
Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w Gminie Karczmiska	Gmina Karczmiska	709 765,32	532 323,00
Budowa kanalizacji sanitarnej w Laskach gmina Parczew	Gmina Parczew	1 769 604,04	999 999,00
Budowa systemu wodociągowego w gminie Piaski	Zakład Usług Komunalnych w Piaskach spółka z o.o.	1 127 878,84	418 150,00
Rozbudowa stacji wodociągowej - budowa zbiornika wyrównawczego w gminie Jeziorzany	Gmina Jeziorzany	143 874,01	107 905,00
Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Serokomla - IV etap w miejscowościach Wólka, Ruda i Nowa Ruda	Gmina Serokomla	830 516,98	622 887,00
Wykonanie sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej oraz sieci wodociągowej w miejscowościach Michałów, Grabniak i Urszulin	Gmina Urszulin	1 383 137,82	1 037 353,00
Wzmocnienie potencjału gospodarki wodno-ściekowej w msc. Zgniła Struga, Wólka Bielecka, Maryniów, Jaszczów Kolonia, Dabrowa, Białka-Kolonia, Białka - poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Milejów	249 106,00	124 553,00

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Środki publiczne ogółem [zł]	Środki EFROW [zł]
Budowa sieci wodociągowej i przydomowych oczyszczalni ścieków w gminie Janów Podlaski	Gmina Janów Podlaski	524 597,58	262 298,00
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Józefów - II etap	Gmina Józefów	1 081 153,21	810 864,00
Przebudowa i rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Żabia Wola, Polanówka i Osmolice Pierwsze	Gmina Strzyżewice	118 946,41	89 209,00
Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Goraju poprzez budowę kanalizacji etap II oraz wymianę sieci wodociągowej etap I	Gmina Goraj	737 556,21	553 167,00
Poprawa gospodarki ściekowej w Gminie Kodeń.	Gmina Kodeń	715 887,59	536 915,00
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w gminie Rybczewice	Gmina Rybczewice	290 715,17	218 036,37
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w gminie Mełgiew	Gmina Mełgiew	682 970,78	512 228,00
Zakup zestawu asenizacyjnego na potrzeby gospodarki wodno-ściekowej w gminie Mełgiew	Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Mełgiew Spółka z o.o.	380 800,00	285 600,00
Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Nałęczów poprzez remont ujęcia wody w Piotrowicach i pompowni ścieków	Gmina Nałęczów	532 426,06	399 319,00
Remont stacji uzdatniania wody oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w gminie Drelów	Gmina Drelów	1 263 573,79	939 722,00
Montaż instalacji fotowoltaicznych w Gminie Radecznica	Gmina Radecznica	912 308,63	821 077,00
Budowa instalacji prokonsumenckich wykorzystujących odnawialne źródła energii w budynkach użyteczności publicznej i budynkach prywatnych w gminie Szastarka	Gmina Szastarka	124 582,65	62 291,00
Budowa mikroinstalacji prokonsumenckich w Gminie Milanów	Gmina Milanów	869 570,00	782 613,00
Wykorzystanie energii słonecznej poprzez montaż zestawów solarnych w Gminie Leśna Podlaska.	Gmina Leśna Podlaska	890 000,00	801 000,00
Montaż instalacji solarnych na terenie gminy Piaski.	Gmina Piaski	739 138,80	653 400,00
Energia słoneczna dla mieszkańców gminy Siedliszcze.	Gmina Siedliszcze	636 980,08	573 282,00
Budowa mikroinstalacji prosumenckich na terenie Gminy Karczmiska.	Gmina Karczmiska	703 906,93	633 516,00
Wykorzystanie energii słonecznej poprzez montaż zestawów solarnych w Gminie Drelów.	Gmina Drelów	861 027,78	774 925,00
Montaż instalacji solarnych w Gminie Tomaszów Lubelski.	Gmina Tomaszów Lubelski	245 976,77	221 379,00
Budowa instalacji fotowoltaicznych w gminie Stary Brus.	Gmina Stary Brus	620 250,00	558 225,00
Montaż mikroinstalacji fotowoltaicznych w Gminie Trawniki	Gmina Trawniki	619 100,00	557 190,00
Budowa mikroinstalacji prosumenckich - instalacji fotowoltaicznych w gminie Kodeń.	Gmina Kodeń	436 308,57	392 677,00
Montaż fotowoltaicznych mikroinstalacji prokonsumenckich w gminie Janów Podlaski	Gmina Janów Podlaski	1 512 022,72	756 011,00
Energia ze słońca- Budowa mikroinstalacji prokonsumenckich w gminie Międzyrzec Podlaski	Gmina Międzyrzec Podlaski	658 402,00	592 561,00
Instalacja zestawów solarnych w Gminie Abramów	Gmina Abramów	364 990,00	328 491,00

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2015-2016

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Środki publiczne ogółem [zł]	Środki EFRROW [zł]
Montaż kolektorów słonecznych w Gminie Rossosz	Gmina Rossosz	1 031 069,52	825 200,00
Instalacje solarne w gminie Rybczewice	Gmina Rybczewice	879 796,75	791 817,00
Panele fotowoltaiczne źródłem energii w Gminie Konstantynów	Gmina Konstantynów	707 543,00	636 788,00
Budowa instalacji prokonsumenckich w Gminie Hańsk	Gmina Hańsk	910 500,00	819 450,00
Montaż instalacji solarnych na terenie gminy Siemień	Gmina Siemień	664 575,09	598 117,00
Różnorodność przyrodnicza ziemi krańcickiej dziedzictwem zrównoważonego rozwoju	Fundacja przed Roztoczem.pl	4 678,03	3 742,42
Zakup latarni hybrydowych na Cmentarz Komunalny w Poniatowej	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. Z o.o.	22 102,53	17 682,02
Rewitalizacja terenów w obrębie zespołu źródeł w miejscowości Kryniczki.	Gmina Izbica	32 831,75	19 999,00
Zakup z montażem systemu fotowoltaicznego na potrzebę funkcjonowania Firmy Handlowo-Uslugowej "MARK".	Robert Fiojałkowski Firma Handlowo-Uslugowa "MARK"	49 600,00	39 680,00
Zastosowanie technologii OZE - fotowoltaika dla budynku sklepu OSM Bychawa	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Bychawie	49 920,00	39 936,00
Siłownia zewnętrzna przy świetlicy w Mosznie	Kółko Rolnicze w Mosznie	25 638,12	20 510,49
Modernizacja obiektów Fundacji Szczęśliwe Dzieciństwo w Motyczu Leśnym z zastosowaniem technologii prośrodowiskowych	Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo	29 519,20	23 610,79
Zakup i montaż instalacji solarnej	FHU BAJA Anna Banaszek. Restauracja "Złota Rybka" Anna Banaszek	50 000,00	40 000,00
Pompa ciepła i oświetlenie solarowe w restauracji "Grill Bar"	Grill Bar Mariusz Sawicki	33 400,00	26 720,00
Zakup oraz montaż nowej instalacji fotowoltaicznej	Wyrostek Tomasz	47 703,20	38 162,56
Zakup oraz montaż nowej instalacji solarnej.	Fundacja "Między nami"	25 584,00	20 467,20
Instalacje solarne w obiektach użyteczności publicznej w Motyczu i Radawczyku Drugim	Gmina Konopnica	20 325,20	16 260,16
Zastosowanie rozwiązań proekologicznych w prowadzonej działalności gospodarczej oraz inwestycje w obiekcie turystycznym i rekreacyjnym "Dwór Lesce"	Stańczak Jarosław	44 311,87	35 449,49
Wyposażenie gospodarstwa agroturystycznego w ogrzewanie z odnawialnego źródła energii.	Maciąg Karolina Agnieszka	50 000,00	40 000,00
Modernizacja gospodarstwa agroturystycznego.	Sawiarski Robert	16 143,20	12 914,56
Zakup oraz montaż nowej instalacji fotowoltaicznej o mocy 9,84 kW.	Myszka Małgorzata	50 000,00	40 000,00
Zakup oraz montaż nowej instalacji fotowoltaicznej o mocy 9,84 kW.	DAKO Spółka cywilna	41 983,46	33 586,76
Zakup i montaż instalacji fotowoltaicznej.	Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska" w Wilkowie	19 536,00	15 628,80
Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzebę funkcjonowania firmy Agent Service Sp. Z o.o. Sp. k.	Agent Service Sp. Z o. o. Sp. K.	44 000,00	35 200,00

4.7. Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020 (PO PW)

Program Operacyjny Polska Wschodnia jest dokumentem o charakterze operacyjnym, w perspektywie lat 2014-2020 i jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W latach 2015 – 2016 na terenie województwa lubelskiego realizowano 3 projekty, których łączny koszt wynosił 312 360 978,70 zł. Projekty realizowane były w ramach promowania zrównoważonego transportu i usuwania niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej.

Tabela 40. Zrealizowane na terenie województwa lubelskiego w latach 2015-2016 projekty dofinansowane z Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020¹²

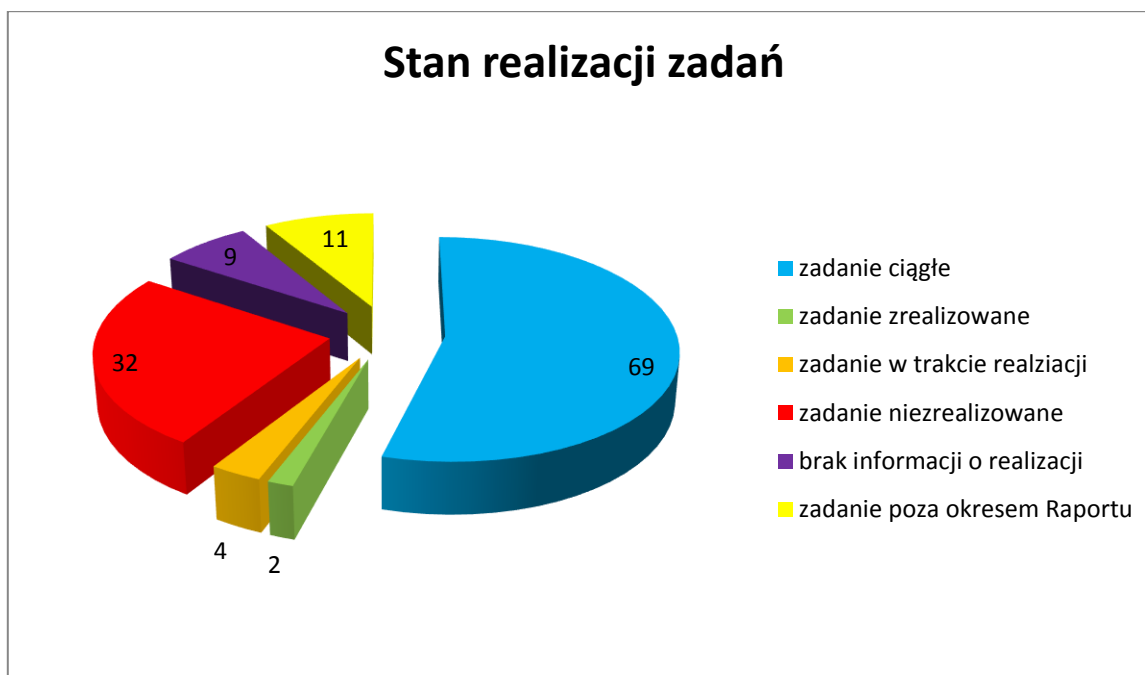
Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Koszt projektu [zł]	Dofinansowanie UE [zł]
Budowa drogi wojewódzkiej Nr 747 na odcinku Radawiec - węzeł Konopnica (S -19)	Województwo Lubelskie	50 711 759,46	28 267 083,65
Przebudowa skrzyżowania DK 19 (al. Solidarności i al. Gen. Wł. Sikorskiego) i DW 809 (ul. Gen. Ducha) w Lublinie - wyprowadzenie ruchu w kierunku węzła Lublin Czechów (S12/S17/S19)	Gmina Lublin	70 098 637,24	58 936 135,29
Budowa nowego przebiegu DW 809 w Lublinie na odcinku od skrzyżowania ul. Bohaterów Monte Cassino z ul. Wojciechowską do węzła Sławin – wyprowadzenie ruchu w kierunku węzła Lublin Sławinek (S12/S17/S19)	Gmina Lublin	191 496 582,00	155 040 419,05

¹² <https://www.pois.gov.pl/strony/o-programie/projekty/lista-beneficjentow/>

5. Wnioski końcowe

W Programie 2012 zaplanowano, a następnie w Raporcie oceniono:

- 9 zadań z zakresu edukacji ekologicznej;
- 16 zadań z zakresu ochrony przyrody;
- 2 zadania z zakresu zieleni miejskiej;
- 5 zadań z zakresu lasów;
- 6 zadań z zakresu ochrony gleb;
- zadania z zakresu ochrony zasobów kopalin;
- 27 zadań z zakresu ochrony przed powodzią i suszą;
- 8 zadań z zakresu powietrza atmosferycznego – ograniczenie niskiej emisji;
- zadań z zakresu powietrza atmosferycznego – ograniczenie emisji komunikacyjnej;
- 7 zadań z zakresu powietrza atmosferycznego – inne;
- 12 zadań z zakresu zaopatrzenia w wodę;
- 8 zadań z zakresu gospodarki ściekowej;
- 12 zadań z zakresu hałasu;
- 2 zadania z zakresu ochrony przed polami elektromagnetycznymi;
- zadania z zakresu ochrony przed skutkami poważnych awarii przemysłowych.

Rysunek 17. Stan realizacji zadań w Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego

Stan realizacji zadań z Programu 2012 należy uznać za zadowalający – spośród 127 zadań realizowanych było 75 (z czego: 2 zadania należy uznać za zrealizowane – zakończone, 69 zadań jest realizowanych systematycznie jako zadania ciągłe, realizację 4 zadań rozpoczęto w analizowanych okresie), nierealizowanych zadań pozostawało 32, co stanowi około 25% zaplanowanych zadań. Pozostałe zadania zostały zaplanowane i zrealizowane w latach wcześniejszych lub nie uzyskano odpowiedzi o stanie ich realizacji.

W związku z bardzo krótkim okresem obowiązywania Programu 2016 w latach sprawozdawczych nie sposób ocenić na tym etapie stanu jego realizacji mogłoby to być krzywdzące dla jednostek realizujących gdyż nie mogły skutecznie zaplanować działań i kosztów ich realizacji.

Na podstawie przeprowadzonej analizy realizacji zadań przewidzianych w Programie Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego oraz osiągniętego efektu ekologicznego wg wskaźników stwierdza się konieczność dalszego inwestowania w działania z zakresu ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony powietrza ze względu na brak znaczącej poprawy jakości tego komponentu. Środki należy kierować na podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców, tak aby z rozmysłem podejmowali proponowane działania zapobiegające tzw. „niskiej emisji”. Dodatkowo w związku z zachodzącymi zmianami w klimacie oraz intensyfikacją ekstremalnych zjawisk pogodowych należy wdrażać działania adaptacyjne. W dalszym ciągu niezbędny jest stały monitoring jakości środowiska.

Duże znaczenie w tym zakresie mają działania wymienione poniżej (większość z nich to kontynuacja z poprzedniego Raportu ze względu na konieczność wdrażania rozwiązań długookresowych i aktualności zidentyfikowanych potrzeb) tj.:

- Zapewnienie, że planowanie przestrzenne będzie pełniło rolę instrumentu ochrony środowiska;
- Kontynuacja działań dla powstrzymania wzrastającej presji środków transportu na stan środowiska, w szczególności na stan powietrza, a także działań zmierzających do zmniejszenia emisji pochodzącej z ogrzewania gospodarstw indywidualnych. Szczególnie dotyczy to terenów zurbanizowanych, na których najczęściej przekraczane są dopuszczalne normy jakości powietrza;
- Kontynuacja działań na rzecz poprawy efektywności wykorzystania energii i jej pozyskiwania ze źródeł odnawialnych. Działania te należy uznać za szczególnie ważne, gdyż są niezbędne dla uzyskania dalszego obniżenia emisji gazów cieplarnianych na Mazowszu i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych;
- Edukacja społeczeństwa w zakresie zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów w gospodarstwach domowych;
- Kontynuacja działań zmierzających do poprawy stanu wód powierzchniowych i podziemnych zarówno pod względem jakościowym jak i ilościowym;
- Zwiększenie intensywności zalesień i zadrzewień, a także zwiększenie powierzchni zieleni na terenach zurbanizowanych. Obszary te wpływają na poprawę jakości powietrza, a w przypadku lasów i zadrzewień poprawiają retencję wodną;
- Prowadzenie działań zmierzających do udroźnienia, kształtowania i odtwarzania korytarzy ekologicznych (leśnych, rzecznych i innych) umożliwiających przemieszczanie się zwierząt, a także funkcjonowanie populacji;
- Zahamowanie strat różnorodności biologicznej na wszystkich poziomach jej organizacji;
- Rozszerzenie działań edukacyjnych w celu podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców;
- Utworzenie programów i finansowanie badań w zakresie: energetyki, budownictwa, geologii, transportu, rolnictwa i gospodarki leśnej, gospodarki wodnej w celu rozwoju nowych technologii sprzyjających ochronie środowiska;

- Dostosowanie sektorów wrażliwych (gospodarka wodna, różnorodność biologiczna i obszary prawnie chronione, leśnictwo, energetyka, rolnictwo, transport, gospodarka przestrzenna i obszary zurbanizowane, budownictwo) na zmiany klimatu poprzez realizację działań zawartych w *Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030*;
- Rozwój systemów zarządzania zagrożeniami;
- Transformacja gospodarki odpadami w kierunku gospodarki cyrkulacyjnej.

Analizę osiągniętego efektu ekologicznego wraz z oceną realizacji Programu oparto na wskaźnikach zdefiniowanych w Programie. Na podstawie analizy zmian wartości przyjętych wskaźników ocenia się, że wpływ realizacji Programu na stan środowiska, wielkość presji wywieranej na ten stan i skuteczność działań ochronnych jest niewystarczający.

Problemy istotne dla ochrony środowiska, które w dalszym ciągu są do rozwiązania to:

- Zanieczyszczenie powietrza, zwłaszcza w większych miastach, gdzie notowane są najwyższe stężenia monitorowanych substancji;
- Stosowanie tradycyjnych źródeł energii w gospodarstwach indywidualnych oraz niskosprawnych urządzeń;
- Brak wystarczającego wsparcia rozbudowy sieci lokalnych systemów ciepłowniczych, w tym instalacji kogeneracyjnych;
- Szybki przyrost liczby pojazdów i niewydolny system komunikacji zbiorowej;
- Brak odpowiedniej ilości obwodnic miast regionu;
- Niezadowalający stan dróg stanowiących uzupełnienie sieci dróg krajowych;
- Niewielkie wykorzystanie potencjalnych możliwości w zakresie odnawialnych źródeł energii;
- Brak odpowiedniej infrastruktury elektroenergetycznej dla rozwoju OZE;
- Niewystarczająca liczba regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów;
- Niepełny stopień skanalizowania gmin;
- Nieprawidłowa eksploatacja bezodpływowych zbiorników na nieczystości;
- Zanieczyszczenie wód ze spływów powierzchniowych;
- Konsumpcyjny tryb życia;
- Energochłonność gospodarki;
- Niedostateczny stan istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej oraz brak wystarczającej liczby zbiorników przeciwpowodziowych;
- Niedostateczna liczba zbiorników małej retencji;
- Dysproporcja w dostępie do infrastruktury ściekowej i wodociągowej;
- Brak zatwierdzonych i wdrażanych planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych;
- Presja zabudowy na obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych związana z brakiem dokumentów planowania przestrzennego;
- Brak aktualizacji wykazu tras drogowych i kolejowych, po których przewożone są towary niebezpieczne.

Bezpośredni pozytywny wpływ na obszary chronione, w tym Natura 2000 oraz różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta miały zadania z obszaru ochrony przyrody, zieleni miejskiej oraz lasów. Realizacja działań wspierała bezpośrednio lub pośrednio zwiększanie różnorodności biologicznej

i ochronę przyrody. Zadania realizowane zakładały zachowanie bioróżnorodności regionu poprzez ograniczanie zagrożeń pochodzenia antropogenicznego. Pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze miało zalesianie, w wyniku którego zwiększy się powierzchnia biologicznie czynna a także powstaną nowe miejsca siedlisk roślin i zwierząt. Stan siedlisk pośrednio poprawił się za sprawą działań zmierzających do poprawy jakości powietrza, gleb, wód wspierających efektywność oczyszczania ścieków oraz działania zmierzające do zwiększenia recyklingu odpadów. Wymierne przyniosła także edukacja ekologiczna z zakresu ochrony przyrody. Przyczyniając się do zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców i poszanowania środowiska.

Należy pamiętać, że realizacja Programu Ochrony Środowiska wiąże się z wpływem na człowieka jego zdrowie i jakość życia. Niewątpliwie pozytywne oddziaływania na zdrowie człowieka związane było z realizacją inwestycji, w szczególności uwzględniających poprawę stanu środowiska przyrodniczego w tym poprawę jakości wód (zwłaszcza z zakresie gospodarki wodno-ściekowej), powietrza (w szczególności w związku z budową i modernizacją systemu drogowo-komunikacyjnego), gleb (likwidacja dzikich wysypisk odpadów) oraz stanu gospodarki odpadami (wprowadzenie systemu segregacji odpadów). Zadbanie o wszystkie elementy środowiska, usunięcie z nich zanieczyszczeń, wpłynie nie tylko na jego ogólny stan i otoczenie, ale przede wszystkim na poprawę standardów życia ludzi (poprzez redukcję czynników chorobotwórczych bezpośrednio wpływających na ich życie i zdrowie) oraz poprzez wzrost ich świadomości ekologicznej.

6. Spis tabel

Tabela 1. Tabela oceny stopnia realizacji zadań - metodyka	8
Tabela 2. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie edukacji ekologicznej za 2015-2016 r.	11
Tabela 3. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 związane z edukacją ekologiczną zaplanowane w obrębie poszczególnych obszarów interwencji.....	14
Tabela 4. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie ochrony przyrody	23
Tabela 5. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie zieleni miejskiej .	31
Tabela 6. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie lasów.....	39
Tabela 7. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie zasobów przyrodniczych	46
Tabela 8. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie gleb	57
Tabela 9. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie gleb	61
Tabela 10. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie zasobów kopalin	63
Tabela 11. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie zasobów geologicznych.....	64
Tabela 12. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi – ochrona przed powodzią i suszą.....	67
Tabela 13. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie gospodarowania wodami	73
Tabela 14. Tabele oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego w zakresie ograniczenie niskiej emisji (w tym odnawialne źródła energii, termorenowacja, modernizacja kotłowni, itp.)	78
Tabela 15. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza.....	82
Tabela 16. Tabele oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego w zakresie ograniczenia emisji komunikacyjnej	87
Tabela 17. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza.....	88
Tabela 18. Tabele oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego w zakresie działań innych niewymienionych powyżej.....	91
Tabela 19. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie ochrony zasobów wodnych – zaopatrzenie w wodę.....	94
Tabela 20. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.....	98
Tabela 21. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie ochrony zasobów wodnych – gospodarka ściekowa.....	101
Tabela 22. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.....	106
Tabela 23. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie hałasu	110
Tabela 24. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie zagrożenia hałasem	112
Tabela 25. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi.....	115
Tabela 26. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie pól elektromagnetycznych.....	115
Tabela 27. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2012 w zakresie ochrony przed skutkami poważnych awarii przemysłowych	117
Tabela 28. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie zagrożeń poważnymi awariami	117
Tabela 29. Tabela oceny stopnia wykonania zadań określonych w Programie 2016 w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów.....	120
Tabela 30. Wskaźniki efektywności programu i osiągnięty efekt ekologiczny	127
Tabela 31. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania w województwie lubelskim w latach 2015 i 2016 wg GUS.....	130

Tabela 32. Nakłady na środki trwałe na gospodarkę wodną według źródeł finansowania w województwie lubelskim w latach 2015 i 2016 wg GUS.....	130
Tabela 33. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków zainwestowania w województwie lubelskim w latach 2015 i 2016 wg GUS	131
Tabela 34. Nakłady na gospodarkę ściekową i ochronę wód województwa lubelskiego w latach 2015 i 2016 wg GUS	131
Tabela 35. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wg kierunków inwestowania województwa lubelskiego w latach 2015 i 2016 wg GUS	131
Tabela 36. Nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu województwa lubelskiego w latach 2015 i 2016 wg GUS	132
Tabela 37. Zrealizowane na terenie województwa lubelskiego w latach 2015-2016 projekty dofinansowane z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	137
Tabela 38. Zrealizowane na terenie województwa lubelskiego projekty dofinansowane z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014-2020	142
Tabela 39. Zrealizowane na terenie województwa lubelskiego projekty dofinansowane z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	147
Tabela 40. Zrealizowane na terenie województwa lubelskiego w latach 2015-2016 projekty dofinansowane z Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020	154

7. Spis rysunków

Rysunek 1. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu edukacji ekologicznej	22
Rysunek 2. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu ochrony przyrody	30
Rysunek 3. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu zieleni miejskiej	38
Rysunek 4. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów	44
Rysunek 5. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu gleb	62
Rysunek 6. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu ochrony zasobów kopalin	65
Rysunek 7. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu racjonalnego gospodarowania zasobami wody.....	76
Rysunek 8. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu niskiej emisji	85
Rysunek 9. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu emisji komunikacyjnej.....	89
Rysunek 10. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu działań innych dla ochrony jakości powietrza	93
Rysunek 11. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu zaopatrzenia w wodę	100
Rysunek 12. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu gospodarki ściekowej	107
Rysunek 13. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu hałasu	113
Rysunek 14. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu ochrony przed polami elektromagnetycznymi.....	116
Rysunek 15. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2012 z zakresu poważnych awarii przemysłowych	119
Rysunek 16. Stopień realizacji zadań określonych w Programie 2016 z zakresu gospodarki odpadami i zapobiegania powstawianiu odpadów	125
Rysunek 17. Stan realizacji zadań w Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego	155